Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP — *75. évfolyam, 20. szám* ■ *2010. május 16.* ■ *Húsvét ünnepe után 6. vasárnap* — Ára: 250 Ft

„Vannak, akiknek több, és vannak, akiknek talán kevesebb testvérért, kortársért kell Isten előtt felelősséget viselniük.”

Missziói nap előtt és után ▶ *3. oldal*

„Miért lehetséges az, hogy olyan valakit, aki még börtönt is vállal a hite miatt, akinek igazi bűnözők között kell éveket eltöltenie, ki lehet csúfolni, gúnyolni, nevetni?”

Vajon miért? ▶ *5. oldal*

„Mániám, hogy egy (földrajz)tankönyvben mindenképpen legyen egy csomó »hülyeség« is, hiszen az érdekli legjobban a gyerekeket. Én a »Nehogy elolvasd!« címet adtam volna az ilyen anyagoknak, végül *No de ilyet!* lett a címük.”

Beszélgetés Gruber Lászlóval ▶ *12. oldal*

A Déli Egyházkerület díjazottjai ▶ *8–9. oldal*
Tárlat az evangélikus múzeumban ▶ *7. oldal*
Az „ideális tartótiszt” ▶ *10. oldal*
Gyógyítás zenével ▶ *7. oldal*
Jegyzetlapok ▶ *6. oldal*
250 éve halt meg Zinzendorf ▶ *5. oldal*

Tízéves a börtönlelkészi szolgálat

Kondella Mihály felvételén a Váci Fegyház és Börtön udvarán a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezetének elnöke, *Roszík Gábor* fogadja *Sólyom Lászlót.* A köztársasági elnök május 5-én személyes látogatásával tisztelte meg a börtönlelkészi szolgálat egy évtizedes fennállása alkalmából rendezett találkozót.

▶ *Beszámolónk a 4. oldalon*

Egyházüldözés a Kádár-korszakban

Ökumenikus egyháztörténeti konferencia evangélikus könyvbemutatóval

Magyarországon a kommunista diktatúra idején ténylegesen volt egyházüldözés – nemcsak politikai, gazdasági, de szellemi síkon is – mutatott rá *Szabó István,* a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke a katolikus, a református és az evangélikus egyház által közösen szervezett kétnapos konferencia megnyitóján. A budapesti Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolája május 6–7-én tartott rendezvény *Egyházüldözés és egyházüldözők a Kádár-korszakban* címet viselte. Katolikus részről *Erdő Péter* bíboros, érsek, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke, a Magyarországi Evangélikus Egyház nevében pedig az országos felügyelő köszöntötte a tanácskozás résztvevőit. *Prőhle Gergely* – egyebek mellett – ismertette azokat az érveket, amelyek egyházunk zsinatát 2005 májusában tényfeltáró bizottság felállítására késztették. E bizottság munkájának első nyilvános gyümölcseként épp e konferenciára időzítve jelentette meg a Luther Kiadó a Magyarországi Evangélikus Egyház és az állambiztonság 1945–1990 közötti kapcsolatát feltáró könyvsorozat bevezető kötetét.

A nyolc-kilenc részesre tervezett sorozat *Háló* című kiadványa kordokumentumokat és tanulmányokat egyaránt tartalmaz, miként a kétnapos konferencia előadói is beszédes tényekkel illusztrálták mondandójukat. A húsz előadás a legkülönbözőbb szempontból járta körül a témát, jóllehet a rendezvény házigazdájaként *Szabó Csaba,* a Magyar Országos Levéltár főigazgató-helyettese ugyanakkor rámutatott: a fókuszba ezúttal nem annyira a beszervezett ügynököket, sokkal inkább a korszak adta sajátosságokat, illetőleg a „másik oldalt” (például a tartótiszteket) helyezték.

▶ *Folytatás a 10. oldalon*

FOTÓ: KALOCSAI RICHÁRD

Prőhle Gergely, Erdő Péter, Szabó István és Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát a konferencia megnyitóján

Az egyház – lelki vagy szociológiai valóság?

A mai kor gyakran felül kívánja írni – időnként nem is sikertelenül – mindazt, ami az egyház tanításában évszázadok óta örökségként nekünk adatott, vagy ami még veszedelmesebb: belülről, a szívünk mélyéből fakasztja fel a kérdéseket, és a tanúságtétel nagy felkiáltójeleit kérdőjelekké görbíti. Ezzel kezdte előadását *Ittzés János* elnök-püspök az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) május 6-i, az országos iroda földszinti termében tartott alkalmán, amelynek címe *Mit tanít egyházunk az egyházról?* volt. A püspök közel egyórás előadásából e rövid tudósításba csak néhány gondolat fér. A teljes előadás meghallgatható az evangélikus honlapon *(www.evangelikus.hu).*

A nyitóáhítatban *dr. Fabiny Tibor* Ef 5,21–30 alapján rámutatott, hogy ez az ige valójában nem a férjnek és a feleségnek, hanem Krisztusnak és az ő menyasszonyának, az egyháznak a kapcsolatáról szól. Nagy titok, misztérium ez, melynek alapja és ereje az, hogy Krisztus önmagát adta egyházáért és annak tagjaiért.

Az előadó rámutatott, hogy a Szentlélekről szólni egyet jelent azzal, hogy az egyházról teszünk bizonyságot. A Szentlélek és a szentek közössége, az egyház összetartozik. Furcsa, hogy olykor éppen a Szentlélek áldásaira hivatkozva tagadják meg a Szentlélek által teremtett egyházat, azt az egyházat, amelyet Jézus a mi javunkra és a benne élő közösség életének biztonsága érdekében életben tartott, bűnök ellenére megmentett, és hisszük, hogy az idők végezetéig kézben tartja, megújítja és megőrzi.

Hiszünk a Szentlélekben, de nem az egyházban, hanem az egyházat hisszük. Tanúságot teszünk arról az egyházról, mely hibái és hiányosságai ellenére is Krisztus Lelkének működési területe. Az egyház egysége hitbeli valóság. Ezzel azt valljuk, hogy van a tapasztalat fölött, mögött valami más: Krisztus maga.

Az *Újszövetség* képeket használ, mikor az egyházról szól. Amikor Isten szántóföldjeként említi, akkor gondoljunk a példázatbeli magvető fáradozó alakjára, amikor Isten épületeként említi, gondoljunk a nekigyürkőző kőművesre. E két kép azt mutatja, hogy az egyház nem könnyű munka az Úristennek. E képek is az értünk küzdő isteni szeretetről szólnak. Nem mindig könnyű, ami lehetséges. Istennek könnyű volt szavával világot teremteni, de az egyházat szülő bűnbocsánat, bár nem lehetetlen, de halálosan nehéz. Ezért volt annyi vér, fájdalom és könny a Golgotán.

Az egyház Isten temploma. Valóban így van, Isten jelenlétének ígéretét hordozzuk. Nem önmagát építette föl az apostolok közössége. Krisztus vállalta, hogy a rücskös, ronda, félrerúgott köveket megtisztítsa, összehordja és hajlékává emelje. Isten temploma az egyház, itthon szeretne lenni köztünk. Titok, misztérium, hogy eddig miért nem vonult még ki közülünk?!

Az egyház Isten népe. Minden néphez és fajhoz tartozók közössége, melynek tagjaivá a keresztség által leszünk. Aki a keresztség által ennek a közösségnek tagja lett, az Jézussal egy közösségben él. Sem ideológiai, sem teológiai érvet nem lehet felhozni arra, hogy miért nem vállalunk vele közösséget. A szekularizáció kaszáját az tette igazán hatékonnyá, hogy a Krisztushoz tartozók egy családon belül a keresztség ügyében hajba kaptak. Az egyház Isten népe, nem emberi szándék szerint, hanem Isten hívása alapján. Kár, hogy az evangélium summája: kegyelembe fogadottságunk háttérbe szorul emberi tradíciók és emberi vélemények mögött.

Az egyház Jézus Krisztus teste. Nem hasonlat ez, hanem kinyilatkoztatás, amint Jézus *„Én vagyok…”* kezdetű mondatai sem bemutatkozások, hanem az isteni fenség mélybe hajló szeretetét kinyilatkoztató igék. A keresztségbe betagozottak valóságosan Krisztus teste. Nem azért, mert látjuk vagy érezzük, hanem azért, mert megígérte. A naponkénti megtérés a keresztség kegyelmének naponkénti fölfedezése. Szólunk, tanítunk, bizonyságot teszünk arról, hogy Jézus Krisztus teste úgy él, hogy beleszületünk a keresztség által, és az úrvacsorának és az élet igéjének kenyerével tápláltatunk. Az úrvacsora koinónia, teljes azonosság: Jézus részünkké lett, hogy mi az övéivé és testének tagjaivá legyünk.

Az egyház Krisztus teste, melyet Krisztus tart meg, őriz, táplál, és az önmagával való közösséget gondozza. Nem majd, az út végén lesz ez így, hanem már most jelen van ez a közösség. Kicsi és nagy gyülekezetben egyaránt. Az egyház nem statisztika kérdése. Ahol tisztán hirdetik az igét, a keresztséggel és az úrvacsorával Krisztus rendelése szerint élnek, ott az egyház teljessége van jelen.

Az egyház lényege szerint egy Krisztusban. Ő maga is ezt az egységet szeretné látható formába öltöztetni.

▶ *Folytatás a 3. oldalon*

Oratio œcumenica

Mindenható Úristen! Nincs a világnak olyan pontja, ahonnan ne hangozna feléd a kiáltás: hallgasd meg könyörgő gyermekeidet! A világ annyi pontján sírnak, rettegnek és félnek az emberek. Hallgasd meg a neked elmondott imádságokat, a könyörgő, síró szavakat és az örömkönnyekkel teli hálaadásokat is. Köszönjük, hogy Jézus Krisztus által a mi életünk oldaláról is ismered küzdelmeinket, elesettségünket, problémáinkat és gyötrelmeinket. Hálával gondolunk arra, hogy Jézus szíve minden szeretetével fordul felénk akkor, amikor látja, hogy mi is milyen elgyötörtek és elesettek vagyunk.

Hallgass meg most bennünket is, és légy segítségünkre. Vezess minket az egymás iránti szeretet, a megbocsátás és a másik embernek való segítés útján. Légy jelen életünkben, hogy ne vakon tapogatózva, hanem a te utadat járva adhassunk és kaphassunk szeretetet.

Bocsásd meg nekünk az Úr Jézus Krisztusért az ellened és az egymás ellen elkövetett bűneinket. Sokszor elfeledkezünk az imádság erejéről, a szeretet gyakorlásáról, a másik embernek való megbocsátásról, az őszinte, szelíd és segítőkész életről. Problémákat okozunk magánéletünkben, családunkban, munkahelyünkön és egyházadban is. Hadd legyen a te bűnbocsátó szereteted megtartó erő az életünkben. Újítsd meg Lelkeddel életünket, emelj fel bennünket a bűnből, az elgyötörtségből, az elesettségből.

Urunk! Az életünket megváltó üzenet megismerésének felszabadító örömhíre még olyan sok emberhez el kell, hogy jusson. Az aratnivaló sok, de a munkás kevés. Adj, Urunk, hitben megújult életű embereket, akik örömmel és életük példájával tesznek tanúságot rólad. Segíts meg mindannyiunkat, hogy felismerjük életünk gyengeségeit, és hozzád forduljunk a jó hír megismeréséért. Fordulj egyházad felé kegyelmeddel, hogy minden ember szavával és életével a te igehirdetőd lehessen, és bizonyságot tegyen a Krisztusban megújult életről.

Könyörgünk hozzád minden szenvedőért, otthon vagy kórházban lévő betegért, haldoklókért, gyászolókért, elhagyottakért, lelki bajban szenvedőkért, özvegyekért és árvákért, kitaszítottakért és hajléktalanokért. Vigasztalásod ereje érje el őket, hogy reménység gyúlhasson szívükben szereteted és jóságod által.

Áldunk téged, Urunk, hogy meghallgatsz bennünket, és többet és jobbat adsz reménységeinknél az Úr Jézus Krisztusért. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Kedves Barátaim! Ne azt nézzétek tehát, hogy mire lenne jogotok, hanem azt, hogy mi kedvez és használ testvéreiteknek. Ahogy Pál mondja: »Minden szabad nekem, de nem minden használ« (1Kor 6,12), mert nem vagyunk mindnyájan ugyanolyan erősek a hitben. Közületek néhánynak erősebb a hite, mint nekem. Ezért nem saját magunkra és saját erőnkre kell csak tekintenünk, hanem felebarátunk erejére is."

▶| *Luther Márton:* Nyolc böjti prédikáció *(Szebik Zsófia fordítása)*

HÚSVÉT UTÁNI HATODIK (EXAUDI) VASÁRNAP – JÓZS 23, 14–16

Az elismerés éltet!

A fontos megbeszélésekről emlékeztető készül. Nem jegyzőkönyv, hogy mindent szó szerint rögzítsen, de az emlékeztető feljegyzések minden – a jövőt illető – döntést megörökítenek addig, míg a megbeszélt tervek valóra nem válnak.

Isten ezeket az emlékeztetőket nem papírlapon, hanem élőszóban adja át újra meg újra népének. Átadta Mózes által s az őt követő próféták által. Ma Józsué szájából hangzik ez az emlékeztető. S bár egy halálára készülő ember mondja, mégsem az utolsó szó jogán elmondott igazság ez. Akik hallják, azoknak ezzel kell élniük. Ezt kell tovább vinniük. Józsué szavai stafétabotként érkeznek a tovább élő generációk lelkébe. S ez az, ami méltóságteljessé és erőssé teszi ezeket a mondatokat. Nem emberről szólnak ugyanis, hanem a mindenható Istenről. Az őket kiválasztó, vezető, róluk gondoskodó Úrról.

„Ismerjétek el teljes szívetekkel és teljes lelketekkel…" Józsué megálljt kér, és vár. Mert az ember hajlamos futtában figyelni, miközben egész mással foglalkozik. Pedig vannak idők, amikor zajlanak az események – és vannak idők, amelyek az elemzés, a megfontolás időszakai. S akit Isten a vezetés szolgálatával bízott meg – legyen a feladata egy egész nép vagy „csak" egy család vezetése –, azt megáldja a „megálljt parancsolni tudás" képességével is. A lényeges pillanatokban. Azért, hogy felismerjék: ami egykor az Úr ígéreteként lebegett csak a szemük előtt, mostanra múlttá lett. Beteljesedett. Megérett a visszatekintésre. Amit sok évvel azelőtt szívükbe és lelkükbe vésett be Isten, az nem törlődött, nem kopott meg. Ellenkezőleg: eleven erővel beteljesedett!

Szükséges megállni és ezt elismerni. Akkoriban azt, hogy Isten a „tejjel-mézzel folyó Kánaánt" ígérte nekik, s immár ezen a megígért földön letelepedve emlékezhetnek. S vele azt, hogy tényleg minden szó szerint teljesedett. Nem maradt ki belőle semmi menet közben vagy az új helyzetek következtében. Nem azért, mert ők megőrizték az ígért szavakat, hanem azért, mert az Úr őrizte azokat és beteljesedésük egész folyamatát.

Az elismerés egyben főhajtás is. A belátás alázata. Isten ígéretei mindmáig ugyanilyen precízen teljesednek be – és ugyanígy hívnak főhajtásra.

Ha csak elszaladunk mellettünk, elmarad az, ami értékké emelhetné bennünk a még be nem teljesedett ígéreteket is. Ami bizalmat ébreszt Isten iránt újra meg újra. Hitet erősít. Bátor ráhagyatkozásra int. Hogy számíthatok rá. Elmarad az, ami megalapozhatná az elkövetkezőket. Sőt az idő múlásával még el is ferdülhet a nem rögzített igazság.

Olykor a „megállj" kegyelmet hordozó felszólítása csak egy biccentésnyi figyelmet kap: „Persze, igazad van, de bocs, én már a következő célom felé szaladok." Hol van ebben a teljes szív és teljes lélek? Hol van ebben a tényeket rögzítő, bölcs mérlegelés? És hol van az a személyes érintettség, amelyről így olvashatunk: megígért nektek, beteljesedett rajtatok? Azaz: részévé, alkotóelemévé, eseményeket formáló tényezőjévé lett az életednek? A jövőbe tekintő számára fedezetként állnak ott a múltjának élményei. Az átélt pillanatok eleven valósága. Az Isten szavának csalhatatlansága.

Vasárnap lévén, az Úr napja lévén hagyod-e, engeded-e, hogy az ő embere megállítson? Hogy visszatekintésre indítson? Hogy teljes szívvel, teljes lélekkel végzett értékelésbe vonjon? Hogy ne futtában felcsippentett élményekből kelljen építened lelked erős várát, ne morzsákat csipegetve fogadd Uradtól a mindennapi kenyered. Hiszen Isten nem részsikerekkel, pillanatörömökkel kábít! Ezért van szükség az Úr munkájának teljes szívvel, teljes lélekkel való elismerésére.

Ne csak rábólints, hogy „igen, tényleg volt pár jól sikerült csatám, szerencsés fordulatom, lélegzetelállító mázlim". S ne is azt, hogy „lám, óvatos életelméletem termett némi gyümölcsöt". Aki teljes szívvel és teljes lélekkel felismeri és elismeri múltja eseményeiben az érte munkálkodó Urat, az megerősödik abban, hogy egyrészt: nincs egyedül. Másrészt: nem sodródik az eseményekkel, hanem az életének határozott célja és küldetése van. Harmadrészt: mindenben, ami történik vele, felismerhető Isten formáló szeretete, bár legtöbbször csak utólag, az eredmény ismeretében.

A bennünk lévő „Isten alakú űrt" ezek a megszentelt megállások hozta áldások, Isten maga képes betölteni. Ha ezek nem töltik be, rögvest jelentkezik valami más az üres helyre. Azonban senki sem biztosítja, hogy ez a valami más tényleg hasznos. Igaz, nem igényli a teljes odaadással végzett mérlegelést, az elkötelezettséget sem. A megszegett szövetség, az idegen istenségek előtti hajlongás pedig nem engedi észrevenni a kipusztulás kezdetének vagy előrehaladott állapotának – Isten által előre megrajzolt – jeleit. Elkábít a röpke sikerekkel, könnyen nyert csatákkal, alaptalan ígértek vélettlenszerű valóra válásával. Nem tart igényt a teljes szívre, teljes lélekre, bölcsen mérlegelő józanságra.

Igaz, nem zárja ki azt sem, hogy végül mégiscsak Istenhez kiáltsunk. Mégiscsak tőle kérjen a csalárd emberi szó szeretetteljes isteni szavakat, tőle várjon a csalfa emberszív jóságos atyai szívet, mégiscsak Szentlelke jöttére várjon zsákutcába jutott lelkünk… Míg az utolsó napra minden valóra nem válik, amit az Úr az övéinek elkészített.

■ Farkas Etelka

A VASÁRNAP IGÉJE

Imádkozzunk! Elveszett szavak és könnyelműen kimondott szavak szürke korát éljük, Uram. Lelked áldása ragyogtassa előttünk a te szavaid aranyfedezetét: Jézus Krisztusban elénk tárt erődet, szeretetedet, életre vezető kegyelmedet. Minden ígéreted, amelynek beteljesedését már látni engedted, bátorítson bennünket teljes rád hagyatkozásra, feltétel nélküli bizalomra, irántad való hűségre. Halld meg, Urunk, megállni tudásért sóvárgó gyermekeid kérését! Ámen.

Jézus Krisztus, egy Mesterünk

▶ ***„Ha felemeltetem a földről, magamhoz vonzok mindeneket"* (Jn 12,32) – a húsvét utáni 6. vasárnap heti igéjében az áldozócsütörtökön mennybe vétetett Krisztus szólít meg bennünket. Az ő szavaira mintegy közös válaszként szólal meg a gyülekezet ajkán heti énekünk imádságos szövege: *Jézus Krisztus, egy Mesterünk* (EÉ 366). Azonban nemcsak visszafelé, mennybemenetel ünnepére tekint e szöveg, hanem második versszakával, mely a Szentlélek kitöltését kéri – „A te Szentlelkedet adjad nékünk!" –, egyben a közelgő pünkösd felé is irányítja figyelmünket.**

Ez a 16. századból származó ének igen sajátos darabja énekeskönyvünknek: eredetéről, szövegének és dallamának szerzőjéről semmilyen adat nem maradt ránk. Olyan korból való, amely még nem tartotta természetesnek, hogy a szerző nevét is megörökítse az énekszöveg mellett, s így a 16. századi darabjaink jelentős része névtelenül maradt fenn.

Heti énekünk szövegének legrégebbi feljegyzését az 1600 körül összeállított *Batthyány graduálban* találjuk, amely a gyulafehérvári püspökről, *Batthyány Ignácról* kapta nevét. Kottával közölt dallamai révén – a gyakori hanghibák, elírások ellenére is – a magyar népénektörténet értékes forrása e kézirat, melyben a *Jézus Krisztus, egy Mesterünk* kezdetűn kívül még az *Ó, mi kegyelmes Krisztusunk* (EÉ 196), valamint az *Új világosság jelenék* (EÉ 258) című énekeinket is megtaláljuk. A Batthyány kódexben olvasható hét strófa tartalma ugyan azonos a mai formával, kissé nehézkes verselésén azonban javítaniuk kellett a későbbi énekeskönyveknek, így ma már egy prozódiailag szerencsésebb, gyülekezetszerűbb formában énekelhetjük.

Az 1778-ban kiadott *„öreg" debreceni énekeskönyv* az első olyan forrás, melyben a 366-os ének kottával szerepel. Ez a gyűjtemény még a 19. század elején meginduló, a hagyományos énekanyagot megritkító egyházzenei „reformok" előtt készült el, így két évszázad protestáns énekkincsének s nagyrészt megörökítetlen dallamainak utolsó nagyszabású összefoglalása lett. Erre utal az „öreg" jelző is, mely nagy formátumút jelent.

A debreceni énekeskönyvben a mai szövegvariánssal szinte szóról szóra egyező formát láthatunk. A harmadik versszakban azonban, mely azért könyörög, hogy a Szentlélek „bűnös életünket megjobbítsa", érdemes egyszer az „öreg" debreceni énekeskönyv megfogalmazását is átgondolnunk s annak szigorú szavait megszívlelnünk: „Mi szívünket megújítsa, / Sebeinket meggyógyítsa, / Veszett erkölcsünket megjobbítsa!"

■ Fekete Anikó

Egy lélegzetnyi pillanat s a végtelen, egyetlen énekben

Mint a lélegzet, mely egybeforr
minden lélegzettel.
Mint szívdobbanás, mely élettel
telít el,
és ver és újra ver,
újabb pillanatát ígérve az életnek.

CANTATE

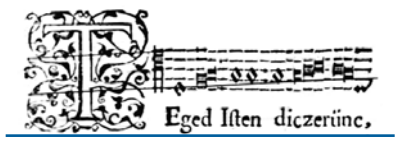

Mint a jeruzsálemi kereszt, mely
sokadmagával hirdeti,
hogy a Krisztus ember lett és szenvedett,
és viselt szúrt és vágott sebet,
ötöt is mindenkiért.
Kinek a szíve dobbant –
akár a miénk,
ki lélegzetet vett – akár mi most.

Majd elhallgatott!

Lélegzet, hang, csend, majd szünet.
Ebből áll a dallam. Így szól az ének.

Lélegzet – mely az életet jelenti,
mi a Teremtő lehelete.
Hang – mely szó és tett, és
megváltoztat mindeneket.
Csend – amelyben Isten lakik,
és az ő ereje tárul fel.
Szünet!

Majd újra lélegzet.
A Lélek zeng!
Ki meghalt, él!
A dallam pedig hétszer cseng
a fülünkben, szól lelkünknek.

Mint ősi gregorián, mely egy
tisztább és szebb korról mesél.
Mint ének, mely letűnt magyarságunk mélyéről regél.
Mint dallam, mely lelkünket mégis
most szólítja meg.
Mint Taizé hangja Árpád-kori
templomainkban.
Mint imádság anyáink ajakiban.
Mint fohász gyermeki naivan.
Mint hitvallása ennek a földnek,
Magyarhonban.

Kik hétszer vallanák meg az ég
örök Istenének,
hogy Jézus az, kit Krisztusnak
nevezének,
tanító ő, Mestere szívünknek,
vigasza bánatnak, őrzője tudásnak,
bölcsője reménynek, hitnek és
vallásnak.

Krisztusról szól, otthonról, hazáról. Egységnek álmáról, az örök
magyar vágyról…
Ki orvosa testünknek, lelkünknek,
népünknek. Értelme munkánknak,
tartalma hitünknek.

Míg hangja szól az éneknek,
az orgonakíséretnek.
Hol lélegzetet együtt vesznek,
és a szívek is egyszerre remegnek.
Szóval azt mondják, azt rebesgették,
hol ily nagy az egység, ott Isten közel.
Hisz elég, ha ketten-hárman
jönnek el.
Pillanat úgy nem múlik, hogy az
öröklét fénye be ne ragyogná,
Krisztus a hívó szóra arcát meg ne
mutatná.
Hol Jézus, ott bizony térdek
és fejek is meghajolnak.
Tán a nagy Luther is igazat adhat,
hogyha szólnak,
hogy nem kétszer imádkozik,
ki énekel,
hanem hétszer mondja Istenének el,
hogy hetvenhétszer is, ha kell,
mindent a Krisztusnak rendel el.
Most és örökké.

■ Kopf András

Az egyház – lelki vagy szociológiai valóság?

Folytatás az 1. oldalról

Tartsuk mindig szem előtt azt az egyházképet, amely a küllős kereket rajzolja elénk. Minél közelebb van a küllő egy pontja a kerék agyához, annál közelebb van a másik küllőhöz is. Hasonlóképpen, minél közelebb vagyunk Krisztushoz, annál közelebb vagyunk egymáshoz mi, keresztények.

Az egyház egyetemes. Egyrészt horizontálisan mint imádkozó közösség körülöleli a földet. Minden pillanatban valahol imádkozzák a *Miatyánkot.* Másrészt vertikálisan is egyetemes, hiszen az egyháznak a még földön küzdő népe egységben van a már előrementek seregével. E két irány nem véletlenül rajzol kereszt formát.

Mi az egyház lényege szerint? Bár jelen van a közéletben, mégsem politikai vagy közéleti jelenség. Jelen van, de nem tartozik hozzá szervesen. Az egyház hatással van a kultúrára, mégsem kulturális jelenség vagy egyesület. Az egyház lényege szerint üdvintézmény. Istennek az a közössége, ahol összeér az ég a földdel, Isten szíve és az ember szíve, ahol a földig hajló Isten újra és újra megragadja, talán meg is rázza, de a végén biztosan a szívére öleli az eltévedt embereket: bennünket.

Az egyház a misszió által született. A misszió nem az egyház egyik funkciója, hanem az egyház a misszió egyik funkciója. Az egyház és a misszió Isten ügye. A Szentlélek teremti a hitet. Nekünk nem kell erőlködnünk, csak tanúskodnunk. Ez a mi munkánk, és ez nem kevés.

■ Kovács László

Hálaadás a „lett” templomért

Külsővat község Vas és Veszprém megye határán fekszik, Celldömölktől néhány kilométerre északra. Ma is álló evangélikus temploma azon kevesek közé tartozik, amelynek az építési dátumáról nem maradt feljegyzés, bár a falu legidősebb lakói akár még emlékezhetnének is az építésére. A gyülekezet 1661-ben önálló volt, de a 17. század végétől már Gergelyi (Marcalgergelyi) filiájaként jegyzik. A helyiek szerint 1920 környékén épülhetett mai templomuk, amelynek felújításáért adtak hálát május 8-án, szombaton délután.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Külsővati templombelső

Szabó Ferenc lelkész az istentisztelet utáni közgyűlésen elmondta, hogy a templom déli homlokzatának egyre romló állapota hívta fel a figyelmet arra, hogy halaszthatatlanná vált a renoválás. Kérésükre az egyházmegye a felújítási keretből 2,5 millió forintot szavazott meg a külsővatiaknak, amely mellé Gusztáv Adolf segélyszolgálati és önkormányzati támogatást is kaptak. Ennek köszönhetően valósulhatott meg közel 3,5 millió forintból a templom külső és belső renoválása.

Az épület felállványozásakor derült ki, hogy a toronysisak és a tetőhéjazat rossz állapotban van, és sürgős felújításra szorul. A gyülekezet anyagi keretének kimerülése miatt országos egyházi segítséget kértek, melynek nyomán az országos presbitérium közel 3,5 millió forintos támogatást ítélt meg. Az oltárkép restaurálásakor fedezték fel, hogy a kép alatt egy jobb állapotban lévő másik, korábbi oltárkép is rejtőzik. Végül ennek a felújítása mellett döntöttek; a munkához a gyűjteményi tanács által kiírt pályázat nyújtott segítséget.

Az ünnepre meghívott *Ittzés János* püspök 2Kor 6,16; 7,1 alapján tartott igehirdetésében feltette a kérdést, hogy a megszépült templomban megéljük-e az Istennel való találkozást. A hálaadás órája arra is jó, hogy elgondolkodjunk, milyen szerepe van ennek a szent háznak tanítványi életünkben. Ez a templom is példázat, ígéret: Isten temploma vagyunk. Éljünk úgy, hogy Isten ne vonuljon ki az életünkből, hanem rólunk is elmondható legyen: ma lett üdvössége ennek a háznak!

■ Menyes Gyula

Megújult az Ostffyak büszkesége Asszonyfán

A reformáció hatása a sárvári *Nádasdy Tamás* nádor segítségével jutott el Kemenesalja községeibe, így Ostffyasszonyfára is. A krónikák szerint a települések már a 16. század végén volt lutheránus lelkésze, amikor *Somogyi János* prédikátor 1596-ban aláírta a *Konkordiakönyvet.* Az ellenreformáció idején *Ostffy Miklós* itt fogadta be várába az üldözött *Szenczi Fekete István* dunántúli püspököt. És mivel nem adta ki, a császári seregek lerombolták, kifosztották kastélyát, ő maga pedig a bujdosók sorsára jutott. A falu történelme több ponton is közös a szomszédos Csöngéével. A türelmi rendelet hatására itt építettek közös templomot 1784-ben, és így Ostffyasszonyfa a kisebb lélekszámú Csönge filiája lett 1917-ig. Az 1800-as évek végén *Ostffy Lajos* kezdeményezésére kezdődött a ma is álló templom építése; végül 1914–15-ben, az első világháború idején készült el. A templommal együtt a nemes Ostffyak új családi kriptáját is kialakították az oltár alatti részben.

Az evangélikusok felekezeti általános iskoláját 1948-ban államosították, amiért az utóbbi években kárpótlást kért a gyülekezet. A kapott mintegy 35 millió forintból a toronytól a lábazatig felújították a dombtetőn álló templomot.

Ezért adtak hálát az elmúlt vasárnap délután, amikor *Ittzés János* püspök felszentelte a teljesen megújult templomot. Az istentiszteleten részt vett *Nagyné Garas Krisztina* helyi lelkész, valamint *Rostáné Piri Magda* esperes. Az ünnepséget megtisztelte jelenlétével és köszöntőt mondott *Kovács Ferenc,* a Vas Megyei Közgyűlés elnöke, Ostffy Lajos főispán kései utóda is.

A püspök Jn 4,21–24 alapján tartott igehirdetésében hangsúlyozta, hogy Jézus vallásos elképzeléseinket, előítéleteinket lépi át. A samáriai asszonyhoz hasonlóan meg akarjuk érteni Istent, de Jézus azt mondja, hogy ez a Lélek nélkül nem megy. Ez csak isteni ajándék, kegyelem lehet. A templomok a Lélek „töltőállomásai”, ahonnan feltöltekezve továbbmehetünk a hétköznapokba. Így becsüljék meg az ostffyasszonyfai evangélikusok is megújult templomukat! – zárta prédikációját a püspök.

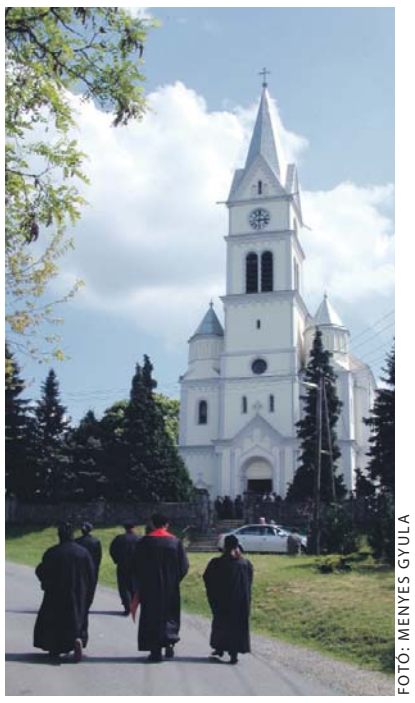

FOTÓ: MENYES GYULA

■ – menyes –

Missziói nap előtt és után

Amikor ezeket a sorokat írom, még javában folynak az előkészületek Bonyhádon, Kissomlyón és Salgótarjánban. Mennyi tennivaló vár még a programokért felelős szervezőkre! Már csak pár nap, és ismét ránk virrad az egyházkerületi missziói nap. Ma, az imádság vasárnapján reménységem szerint nemcsak részvételre buzdító szavak hangzottak el az istentiszteleteken, hanem imádkoztunk is a missziói nap sikeréért. Bárcsak a még hátralévő napokon se feledkeznénk el erről! Azoknak, akikhez már a hét folyamán megérkezik lapunk, ezt kérésként írom. Mindenesetre a közelgő missziói nap alkalmat ad most arra, hogy együtt gondolkodjunk a misszióról és a magunk missziói szolgálatáról.

Vagy tíz évvel ezelőtt, amikor az egyik világhírű francia kozmetikai cég egy új találmánnyal lépett a piacra, amelyről azt hirdette a reklámokban, hogy soha nem látott módon karbantartja a hölgyek arcát, simítja a simítanivalókat, és eltünteti az eltüntetnivalókat, meghökkentő módon *„Mission”-nek* nevezte el az új készítményt. Ez csak egy szélsőséges példa arra, hogy mi mindenre használjuk manapság a misszió szót – hiszen missziót töltenek be a diplomaták, a külszolgálatra vezényelt katonák, az orvosok határok nélkül, de ma már az űrszonda is missziót teljesít. És eközben talán megfakul a szó számunkra oly fontos, igazi és eredeti értelme.

Amikor Jézus Krisztus kiadta tanítványainak a missziói parancsot, és az első pünkösdön első *bevetésük* is megtörtént, először talán még az apostolok sem tudták, hogy akkor indult el világhódító, győzelmes útjára az evangélium. Azóta, az egymást követő nemzedékek történetében folytatódik, ami ott és akkor elkezdődött.

Egyháztörténeti tény, hogy Európa kereszténnyé létele mögött elsősorban a népek apostolának is nevezett Pál apostol szolgálata áll. Az európai misszió az ő szolgálatával indult. Pedig tudjuk, eredetileg nem így tervezte. Arra készült, hogy a Fekete-tenger partjára megy, mert azon a vidéken tervezte a pogányok közti szolgálatát. De Jézus Lelke módosította elképzeléseit. Az apostol az álmában megjelenő, segítséget kérő macedón férfi szavában felismerte Isten üzenetét, és engedelmeskedett neki. Átkelt a tengeren, és megérkezett Európába (ApCsel 16,6–12).

Üldöztetések közepette, emberi gyengeségek ellenére is diadalút volt ez, amelynek a mai napig nincs vége. Gondoljunk csak bele! 1800 körül a világ akkori népességének 23 százaléka volt keresztény, 1990 körül már 34 százaléka. S ha ehhez hozzávesszük, hogy milyen dinamikus módon szaporodott az emberiség – milliárdokkal lettünk többen ez alatt a kétszáz év alatt –, akkor látjuk igazán, milyen gazdagon megáldotta az Úristen az evangélium magvetését.

ÉGTÁJOLÓ

De a 20. században szomorú változások is történtek, erősen átrendeződtek a viszonyok. 1900-ban a keresztények 80 százaléka Európában és Észak-Amerikában élt, 1997-ben már 60 százalékuk van Latin-Amerikában, Afrikában és Ázsiában. A hagyományosan kereszténynek mondott országok, földrészek pedig – így a vén Európa is – a szekularizáció áldozatává lettek. Sajnos pontos a diagnózis, amikor Európa újraevangélizálásának szükségességéről beszélünk, és ebbe hazánkat is bele kell értenünk!

Figyeljünk most a bibliai üzenetre! Bármilyen meglepő is, a *misszió* szó egyetlenegyszer sem fordul elő a Szentírásban. De ami a misszió lényege (tudniillik a tanítvánnyá tétel az evangéliumhirdetés szolgálatával), arról annál többször esik szó.

A misszió a Szentírás szerint az egész egyház szolgálata. Bár egyes tagjai végzik, valójában mégsem egyes embereké ez a szolgálat. Sőt szoktak egyenesen „missio dei”-ről, vagyis Isten missziójáról beszélni. Bár emberek végzik, de lényege szerint mégsem emberek munkája. A missziói szolgálat mögött a Krisztus-esemény áll. A halált legyőző, feltámadott Úr küldi ki tanítványait és egész egyházát erre a munkára. A magunk szolgálatáról sem gondolhatunk kevesebbet! Mai tanítványaiként nekünk is ez a parancsa: *„…tanúim lesztek…”* (ApCsel 1,8) És ahol az egyház Jézus Krisztus parancsa szerint, Szentlelkének vezetésével Isten missziójában munkálkodik, ott folytatódik az üdvösségtörténet!

Az egyház és a misszió elválaszthatatlan, vagy többé nem egyház az egyház. Szellemesen mondta *Werner Krusche* egykori szászországi püspök: „A misszió nem az egyik funkciója az egyháznak, hanem az egyház az egyik funkciója a missziónak.” Egy másik teológus *(E. Brunner)* pedig egyenesen így fogalmaz: „Az egyház megszűnik egyház lenni, ha nem végez missziót.” E mondatok szinte mint a gyónótükör lepleznek le bennünket.

Az minden bizonnyal igaz, hogy felelősségünk körei nem egyformák. Vannak, akiknek több, és vannak, akiknek talán kevesebb testvérért, kortársért kell Isten előtt felelősséget viselniük. De ez nem jelenti azt, hogy a missziói szolgálat felelősségét bárki levethetné magáról. Remélhetőleg azt mindannyian tudjuk, hogy nincsen olyan keresztény ember, akinek szolgálatunk Ura és Gazdája már a földön küzdő egyház közösségében kiadta volna az obsitot, azaz felmentette volna a szolgálat alól.

Nincsen olyan keresztény, akire legalább egy testvért ne bízott volna az egyház Ura. Miért hisszük azt, hogy csak a közélet vagy éppen a politika területére érvényes ez a mondat: mindenki hozzon magával legalább még egyet! Milyen szép is lenne, ha közös, egyházmegyei, egyházkerületi vagy éppen országos eseményekre készülve is ezt tennénk! Mi akadályoz meg bennünket abban, hogy akár otthoni gyülekezetünkben is ezzel a testvérekért felelősséget érző bátorsággal végezzük *misszionáriusi* küldetésünket?

Kedves Testvérek! Nemcsak a missziói napra készülve, de sohase feledjük: egyházunk jövőjéért akkor tesszük a legtöbbet, ha Jézus Krisztus parancsának engedelmeskedve végezzük missziói szolgálatunkat – az ő dicsőségére és a ránk bízottak üdvösségére.

Ittzés János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Arccal 2017 felé

Startvonalon a döntő évtized előtt címmel került sor az országos evangélikus lelkészkonferenciára május 3. és 5. között Balatonszárszón, az Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban. A szervezők célja az idei Melanchthon-évtől a 2017-es reformációi emlékévig tartó időszak szellemi föltérképezése volt.

Számos szubjektív megközelítés fogalmazódott meg *Melanchthonnal* kapcsolatban, majd egy-egy előadó saját szemszögéből szólt a reformátorról: az íróéból *Miklya Zsolt* költő, a természettudóséból *Hetesi Zsolt* fizikus, a teológusából pedig *Kókai Nagy Viktor* református teológiai tanár. Korreferátummal *Fabiny Tamás* püspök szolgált, akinek Melanchthonról készült filmjét is megtekintették a résztvevők. *Molnár Erzsébet* és *Vári Krisztina* lelkészek a magyarországi fiatalok veszélyeztetettségéről beszéltek.

Az összejövetel a testvéri közösség megélésére, elcsendesedésre és kiscsoportos beszélgetésre is lehetőséget kínált az ország minden részéből érkezett lelkészek számára.

■ Kovács László *felvétele*

Nem „agyalnak”, csak hisznek

Idén már tizenkettedik alkalommal rendezte meg a Női Missziói Szolgálat hagyományos női hétvégéjét május 6–9 között. A Balaton-parti környezet, a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ kényelme mind-mind elősegítette, hogy a résztvevők teljes figyelemmel fordulhassanak egymás felé, legfőképpen pedig Isten felé. A bibliatanulmányokat *Köves Gáborné, Anikó* baptista gyógytornász, a Barnabás csoport munkatársa, valamint *Grendorf-Balogh Melinda* evangélikus lelkész tartotta.

A hétvége összefoglaló gondolatát a 2010-es esztendő igéjének egy rövid részlete adta: „Higgyetek!” Próbák során megerősödött hitéről vallott egyik délután a Down-kóros leányát egyedül nevelő *Mező Lászlóné* pápai asszonytestvér, a nyomorúságok között végzett szolgálatáról pedig *Németh Júlia* doktornő, aki férjével, *Pálúr Tamással* együtt India egyik legszegényebb vidékének, Fatehpurnak a kórházából tért haza rövid időre, hogy vízumukat meghosszabbítsák. *Bence Zsófi Anna* annak a fél évnek a tapasztalatait összegezte, amelyet Nairobiban (Kenya fővárosában) töltött el önkénteseként. Az afrikai testvérek hitéről fiatalos lendülettel tett bizonyságot: „Ők nem »agyalnak«, csak rábízzák magukat Istenre.” Ez az egyszerű mondat ugyanakkor kifejezte a hétvége üzenetét, hiszen a hit lényege nem más, mint ráhagyatkozás, Isten iránti gyermeki bizalom.

■ Nagy Ferencné *felvétele*

Tizennyolcadik alkalommal rendezik meg a Szent István könyvhetet, amelyen május 10. és 15. között harminckét kiadó több mint nyolcezer – többségében egyházi vonatkozású – kiadványt kínál a budapesti Ferenciek terén felállított pavilonokban. Hétköznap délutánonként dedikálási lehetőségekkel, szombaton pedig egész napos színpadi programmal várják a szervezők az érdeklődőket.

■ Lukács Gabi *felvétele*

Tízéves a börtönlelkészi szolgálat

▶ A 8/1990-es igazságügyi minisztériumi rendelet tette lehetővé, hogy az egyházak képviselői „főállásban” végezhessenek lelkigondozást a börtön falain belül, istentiszteleteket, bibliaórákat tarthassanak a fogva tartottak számára – idézte fel *Kökényesi Antal* altábornagy, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka azt a mérföldkövet, amelyre egy évtized távlatából tekinthettek vissza május 5-én a börtönlelkészi szolgálattal kapcsolatban állók. A tízéves jubileumra emlékező ünnepség helyszíne a Váci Fegyház és Börtön volt. A hivatásos börtönlelkészek, illetőleg a börtönmisszióban tevékenykedő szolgatársak részvételével tartott eseményt – *Ittzés János* evangélikus elnök-püspök és *Beer Miklós* váci római katolikus megyés püspök mellett – megtisztelte jelenlétével a Magyar Köztársaság legfőbb közjogi méltósága, *Sólyom László* államfő is.

Az ünnepi eszmecserét *Roszík Gábor* evangélikus lelkész, a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezetének elnöke vezette be, hangsúlyozva: jó alkalom ez arra, hogy felhívják a figyelmet szolgálatuk fontosságára. Köszöntő beszédében jelezte, hogy szervezetük nem azonos a börtönlelkészek testületével, hiszen számos önkéntes lelkipásztor már tizennyolc-húsz éve bejár börtönökbe, a fogva tartottakat lelkipásztorolni. A Magyar Evangéliumi Börtönmisszió idén ünnepli fennállásának huszadik évfordulóját, a Magyar Testvéri Börtöntársaság pedig a tizennyolcadikat.

Márkus Mihály nyugalmazott református püspök, Ittzés János, Roszík Gábor, Sólyom László, Kökényesi Antal és Beer Miklós

A Börtönlelkészek Magyarországi Szervezete 2003-ban alakult azzal a céllal, hogy segítséget nyújtson annak a mintegy háromszáz lelkésznek, akik szolgálatukat börtönökben vagy börtönökben is végzik. A szervezet működéséről szintén Roszík Gábor tájékoztatta a köztársasági elnököt, illetve a találkozón megjelent egyházi és világi vezetőket, a büntetés-végrehajtás vezetőit, valamint a börtönlelkészi szolgálat mintegy harminchárom tagját. (Utóbbiak közül tizenhét katolikus pap, tizenegy református, négy evangélikus lelkész, valamint egy rabbi tart rendszeres vallásgyakorlatot, illetve szabadidős foglalkozásokat a sokszor tizenöt-húsz évig rács mögött lévő elítélteknek.) Roszík Gábor azt mondta: többen önkénteseként, míg mások rész- vagy teljes munkaidőben dolgoznak, ezért is volna jó „egységesíteni”, köztisztviselői státuszba helyezni őket.

Mint elhangzott: a szervezetek között jó az együttműködés. Jelenlétük és támogatásuk a börtönökben folyamatos, nem csak akció jellegű. Bibliaversenyeket szerveznek, kapcsolatot tartanak a fogva tartottak családtagjaival…

Kökényesi Antal altábornagy statisztikai adatokat is sorolva számolt be a büntetés-végrehajtás munkájáról. A foglalkoztató programok jelentőségén túl a társadalmi életbe való reintegráció fontosságára hívta fel a figyelmet, hangsúlyozva az egyház és a büntetés-végrehajtási intézetek kapcsolatából adódó lehetőségeket. Felhívta a figyelmet, hogy krízishelyzetekben – például ítélethirdetés után vagy a családi szálak bomlásakor – különösen gyakran van nagy szükség a lelkipásztori segítségre.

A szigorú protokoll szerint zajló évfordulós találkozó a történelmi egyházak lelkészeinek beszámolóival folyatódott. Elsőként a római katolikus börtönlelkész „jelenthetett”. A szegedi Csillagbörtönben szolgáló *Juhász Tibor* utalt arra, hogy a közösség által elmaraszt altak felkarolása egyidős a kereszténységgel. A fogva tartottban is meg kell látnunk az Isten képmására teremtett embert.

FOTÓK: KONDELLA MIHÁLY

Börtönlelkészek egy csoportja

L. Molnár István református lelkész Budapestről érkezett. Beszámolójában kiemelte, hogy egyaránt fontos a fogva tartottak és a szabadultak bizonyságtétele. Megemlítette, hogy a Csillagpont református ifjúsági találkozón például többen is bizonyságot tettek hitre jutásukról, arról, hogy zárkájukban miként tapasztalták meg Isten szeretetét.

A győri evangélikus börtönlelkész, *Jánosa Attila* elmondta, hogy a legkisebb történelmi egyház ugyan kisebb létszámban, de igen tapasztalt munkáért és a családok együtt tartására tett erőfeszítésekért, amelyeket – mint mondta – mind erőteljesebben kellene propagálni. A hazai börtönök 130–200 százalékos telítettsége okán nemcsak a büntetés-végrehajtás, hanem a közbiztonság egész rendszerét is át kellene tekinteni, és megfontolásra érdemesnek nevezte azt a javaslatot is, miszerint az elítéltekkel lelkiismeretesen foglalkozó börtönlelkészek megérdemelnék a köztisztviselői státuszt.

A vendégek ezek után megtekintették a börtön falai között álló neogótikus kápolnát és a Doberdó névvel illetett történelmi börtönrészleget, valamint látogatást tettek a külföldi mintára létrehozott APAC-körletben. A három zárkából és egy közös helyiségből álló, Magyarországon pillanatnyilag egyedülálló keresztény szellemiségű börtönkörletnek ma tizenhat lakója van. Az „Apacs testvérek” énekekkel és bizonyságtételekkel számoltak be a vendégeknek arról, hogy mit jelent számukra – a rácsokon belül is – naponként megtapasztalni Isten kegyelmét.

■ Menyes Gyula

FOTÓ: KONDELLA MIHÁLY

Vajon miért?

Érdekes találkozásom volt a minap. Egy kedves ismerősöm börtönélményeiről beszélt. Nem mese volt, hanem valóság. Megrendülten hallgattam. Közel három esztendőt töltött börtönben a Kádár-korszak alatt, de nem köztörvényes bűnözőként – azaz nem lopott, nem betört, nem gyilkolt, nem sikkasztott, nem korrumpálódott, nem követett el semmit, ami bármilyen törvénybe ütközött volna, sőt nagyon magas szintű erkölcsiséget tartott kötelezőnek önmaga és szerettei számára.

A Kádár-korszak vaksi és ostoba szemében egyetlenegy bűne volt: a hite, a vallása. Egy olyan vallási közösséghez tartozott, amelyik úgy értelmezi a Bibliát, hogy nem szabad fegyvert fogni, mivel az Úr Jézus egyszer így szólt: *„Tedd vissza kardodat a helyére, mert akik kardot fognak, kard által vesznek el."* (Mt 26,52)

Bizonyára a Biblia szent moráljából érzékeny lélekkel le is lehet vezetni egy ilyen elméletet, hogy nem szabad fegyvert fogni, és még azt is valószínűsíthetjük, hogy feltehetően kevesebb szenvedés, halál, borzalom lett volna és lenne a földön, ha senki kardot, fegyvert nem fogna, csak hát ez már mennyei állapot volna, és a jelenlegi torz és sátántól fertőzött valóságunkban így nem oldhatóak meg helyzetek. Rengeteget vitáztak már erről okos teológusok, mondván: van honvédő háború, amikor szülőföldünket kell megvédeni, amely az otthonunkat, családunkat jelenti. De most ne is akarjuk tovább feszegetni ezt a problémát, mert a történet lényegét nem befolyásolja a fegyverrel kapcsolatos döntésünk. Más kérdés, hogy e sorok írója is pacifista és irénikus (békességre törekvő) típus, persze a maga határai között.

Ez a kedves alkalmi ismerősöm (hiszen nagyon ritkán találkozunk) egy festménykiállítás megnyitása alkalmából mondta el, hogy ismeri az ott és akkor megismert kiállító művész börtönélményét. Érdekes kiállítás volt ez, egy börtönlakó különleges felső érintést kapott, és a cella magányában festeni kezdett. Nagyon szép képek születtek ebben a keserves élethelyzetben. A börtönlakó festőművész elismerte, hogy ő köztörvényes bűnök miatt jutott börtönbe, és különleges élménye volt a harangszó, amely reggel, délben és este behatolt a cella falai közé. A megnyitón mellette állt a börtönlelkész, és elhangzott két szent ige. Az egyik az emberi lélek titkára világított rá, a másik egy etikai felszólítás volt, de mind a kettőt Isten Lelke ihlette.

Az emberi lélek különös titka a megtérés, amely egyedül és kizárólag a Szentléleknek köszönhető. Így hangzott a szent magyarázat arra, hogy mi történt ennek a börtönlakó fiatalembernek a lelkében: *„A szél arra fúj, amerre akar; hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hova megy: így van mindenki, aki a Lélektől született."* (Jn 3,8) Mert ennek a mennyei érintésnek a következménye a megtérés, és ez még a börtönben is lehetséges. A másik szent ige pedig éppen arra utal, hogy a mennyei érintettség után megvan a ránk szabott feladat, amelyhez szintén kérhetjük a Lélek segítségét, de itt már küldetést kell beteljesíteni: *„Ne győzzön le téged a rossz, hanem te győzd le a rosszat a jóval."* (Róm 12,21)

Mellettem álló ismerősöm csak annyit mondott először: ismeri a börtönélményt, mert közel három évet ült, és a cella magánya rettenetes. Érdekes és drámai történetet mondott el ott a kiállított festmények között, amit úgy élhetett meg, hogy a Teremtő meghallgatta az imádságát, és elbeszélése után én tisztelettel megköszöntem váratlan bizonyságtételét.

Egy kérdés azonban nem hagy békén: a bizonyságtételnek, az elbeszélésnek az is része volt, hogy mennyi gúnynak, csúfolódásnak, kinevetésnek, megszólásnak, megalázásnak volt kitéve a vallásos hite miatt. S így utólag is megdöbbenve gondolhatunk rá: miért lehetséges az, hogy olyan valakit, aki még börtönt is vállal a hite miatt, akinek igazi bűnözők között kell éveket eltöltenie, ki lehet csúfolni, gúnyolni, nevetni? Az elbeszélés szerint nem is annyira a börtöntársak jártak elöl a megalázó bántásban, hanem az őrök, és minél magasabb volt a beosztásuk, szinte annál inkább jeleskedtek a megalázásban. Vajon miért? Tisztelet a kivételnek, mert – az elbeszélő szerint – ott is volt kivétel. De miért lehet csúfolni azt, aki a hite miatt börtönt vállalt? Miért volt természetes a börtönben levők számára a tolvaj, a szélhámos, vagy a gyilkos? Őket miért nem nevetik? Vagy miért nem vetik meg azért, hogy mások vagyonát, életét elvették? Miért lehet valakit – mondjuk így – ártalmatlan hite miatt kinevetni, kigúnyolni?

Megdöbbentő, milyen aljasságig képes süllyedni az ember lelke – mert nem egyszerűen a test a bűn fészke, sokkal inkább romlott az emberi lélek, amikor bajban levőket képes kigúnyolni, kinevetni, megcsúfolni. Mert ennyi negatív indulat van lelkünkben, ennyi képtelen képesség, azért szorulunk rá a megváltásra, és ezért kell kegyelemért könyörögni, hogy a Lélek fújjon bele, leheljen bele a mi lelkünkbe is – talán nem annak érdekében, hogy festeni tudjunk, de hogy az életünket Isten szent rendje szerint tudjuk alakítani, folytatni, és akkor még a boldogság rejtélyes élményét is megtapasztalhatjuk.

Vajon képes-e az ember halálraítéltet és haldoklót csúfolni, kinevetni? Mielőtt azt válaszolnánk, hogy nem, lapozzunk bele a Bibliánkba, mit tettek Jézussal. Az evangélisták egyöntetűen leírják, hogy kínzás közben leköpik, gúnyolják, kinevetik, és még a kereszt alatt is képesek kockajátékkal szórakozni a varratlan köpenyéért. A címben megjelenő kérdésre mégis csak azt válaszolhatjuk, hogy rettenetes törés következett be az emberi lélekben, amikor el kellett hagynia az Édenkertet a félrenyúló Évának és a torkos Ádámnak.

Negatív tulajdonságaink rettenetesek. Minél jobban látjuk ezt, annál inkább felismerjük a megváltásunk szükségességét. S hogy ezt meglássuk, nagyon nagy szükségünk van a Szentlélekre! Nagyon nagy szükségünk van pünkösdre! Már az is a Szentlélek drága áldása és ajándéka, amikor ezt felismerjük és szomjazzuk, éhezzük, és kérjük az ő segítségét Jézus Krisztus nevében, hogy a keskeny úton tudjunk járni.

■ Ribár János

250 éve hunyt el a herrnhuti testvérgyülekezet alapítója, gróf Nikolaus Ludwig von Zinzendorf *(1700–1760)*

A neves pietista evangélikus lelkész, *Zinzendorf* a máig milliók által használt bibliaolvasó *Útmutató* szellemi atyja és közel kétezer egyházi ének szerzője. Ezek közül az egyik legismertebb az énekeskönyvünkben is megtalálható *Vezess, Jézusunk* című (EÉ 443). Életművével nagy hatást gyakorolt *Gotthold Ephraim Lessingre, John Wesleyre, Friedrich Schleiermacherre, Søren Kierkegaardra,* valamint a 19. századi ébredési mozgalmakra.

Zinzendorf ősi osztrák és szász nemesi családok sarja. Drezdában született (1700. május 26-án), keresztapja a pietizmus atyja, *Philipp Jacob Spener* (1635–1705) volt. Államminiszter édesapja, gróf *Georg Ludwig von Zinzendorf* (1662–1700) korai halálát követően édesanyja újra férjhez ment, s az egyke gyermeket kegyes nagyanyja, *Henriette Katharina von Gersdorff* bárónő vette magához, annak oberlausitzeni bitorkán nevelkedett. Tízévesen az *August Hermann Francke* (1663–1727) által alapított híres hallei Paedagogium diákja lett. Ezt követően a család kívánságára – 1716-tól – jogot hallgatott a wittenbergi egyetemen.

A stúdiumok végeztével tanulmányútra ment Hollandiába és Párizsba. Útközben életre szóló élményben lehetett része. Az ifjú gróf pompás hintón érkezett Düsseldorfba, s míg lovait ellátták, betért az ottani híres képtárba. Az olasz barokk festészet jeles alakja, *Domenico Feti* (1589 k.–1623) *Ecce homo* című alkotása magával ragadta. A töviskoronás Krisztust ábrázoló kép alján olvasható felirat megváltoztatta az ígéretes jövő előtt álló ifjú gondolkodását: „Mindezt érted tettem, s te – vajon mit tettél értem?" – olvasta. A festmény láttán valami egészen új vette kezdetét az ifjú Zinzendorf lelkében, és többé már nem tudott szabadulni e kérdéstől.

Külföldi útja után a szász államtanács tagja lett Drezdában (1721–1732), ám a politikai pályához egyáltalán nem fűlött a foga. 1722-ben megnősült, és engedélyezte, hogy a Morvaországból menekülő cseh–morva testvérek letelepedjenek berthelsdorfi birtokán. A testvériség tagjai megalapították Herrnhut telepét, ahol a gróf védelme és nagylelkűsége mellett szabadon és félelem nélkül gyakorolhatták hitüket. A bibliai jelszavak (Losungok) napponkénti továbbadása 1728-ban kezdődött el Herrnhutban, melynek folytatásaként az első nyomtatott *Útmutató* 1731-ben látott napvilágot.

A grófot harmincnégy évesen avatták evangélikus lelkésszé. Újításai miatt azonban egy időre száműzték Szászországból (1736–1747). Hessen tartományába menekült (Wetterau vidékére), ahol gyülekezeteket alapított (Marienborn, Herrnhaag). 1737-ben Berlinben találjuk, ahol a református udvari prédikátor, a lengyel testvéregylet püspöke, *Daniel Ernst Jablonski* (1660–1741) a cseh–morva testvériség püspökévé avatta. Erre azért kerülhetett sor, mert a lengyel testvérek régi kapcsolatban álltak a cseh–morva testvérekkel.

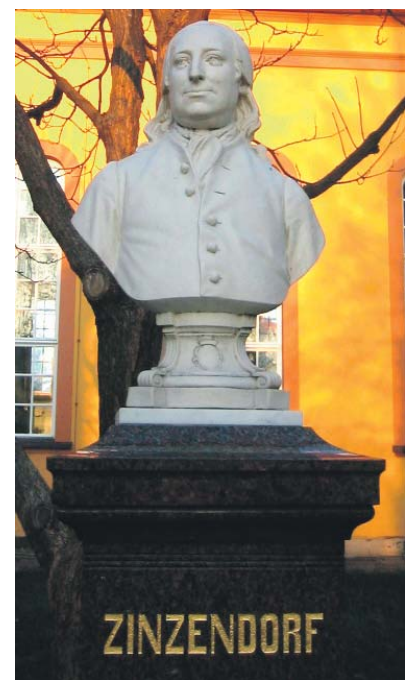

Zinzendorf mellszobra Herrnhutban

Az ezt követő évtizedekben mint hitébresztő prédikátor többször járt Angliában, Észak-Amerikában és a nyugat-indiai szigeteken. Cseh–morva telepeket alapított (például az észak-amerikai Betlehem), illetve bátorította, támogatta a fenyegetett sorsú evangélikus diaszpóraközösségeket. Halálakor (1760. május 9.) a herrnhuti közösség 226 misszionáriusa a világ 28 pontján végezte áldásos szolgálatát.

Végül álljon itt a Megváltójához való rendíthetetlen ragaszkodásáról szóló egyik jól ismert énekverse: „Nevelj minket oly egységre, / Mint Atyáddal egy te vagy, / Amíg eggyé lesznek végre / Híveid az ég alatt, / Míg Szentlelked tiszta fénye / Lesz csak fényünk és napunk, / S a világ meglátja végre: / Tanítványaid vagyunk." (EÉ 266,4)

■ Dr. Blázy Árpád

Előkerült egy eredeti Luther-levél

A nagy reformátor, *Luther Márton* (1483–1546) egyik 1517-ben írt levelét fedezték fel egy svájci aukciós katalógusban – közölte a Szász-anhalti Luther-emlékhelyek Alapítvány szóvivője Wittenbergben. A levél létezéséről eddig nem is tudtak a kutatók. Az alapítvány végül az árverésen megvásárolta a ritkaságot, amelyet május negyedikén láthatott először a nyilvánosság.

Az 1517. március 28-án kelt levelet az adatok szerint Luther Márton barátjának és rendtársának, *Johann* vagy *Johannes Langnak* (1487 k.–1548) írta. Lang több évig tevékenykedett Wittenbergben professzorként, és 1516-tól kolostori elöljáró volt Erfurtban. Mint ismeretes, Luther 1517 október végén szögezte ki téziseit a wittenbergi vártemplom kapujára.

Az alapítvány adatai szerint Luther Mártontól 1517-ből tizenegy eredeti levél maradt fenn, további tizenegyről csupán kortársai leírásai alapján van tudomásunk.

Luther Márton kilencvenöt tételeinek nyilvánosságra hozatalával, 1517. október 31-én indította el Luther a reformáció folyamatát.

Forrás: epd/evangelikus.hu

Jegyzetlapok

(Napló, 2010)

Katyn. Alig múlt el a mély gyász, újból fölszakadnak a régi sebek. Nehezen felfogható tragédia, soha nem tudjuk meg, milyen gonosz erők működnek a mélységben. Különös mementó. S nem tudok szabadulni a véget nem érő képtől: április 10-én megszólalt Krakkóban a Zsigmond-harang. 1521 óta őrködik a waweli székesegyház tornyában. Kivételes alkalmakkor zengeti meg érchangját: nagy örömet és nagy fájdalmat kiált szét az országban. Ahogy tette az első és második világháború kezdetén vagy *Karol Wojtyla* pápává választásakor. Itt zúg bennem, komor és méltóságteljes hangon, de most mintha az egész világnak zengetné lassú ércszavait: „Ne fél-je-tek! Ne fél-je-tek!"

* * *

Öröm és szomorúság. Elmondhatatlan boldogság, hogy végre megszűnt ez a fél évszázados uralom. A tobzódás és korrupció, az erkölcs legmélyebbre süllyedése. A térdre zuhant nemzet rugdosása. De néhány nap után már itt van a szomorúság. Nincs különösebb bajom, süt az arany májusi nap. Mégis, ez a megmérgezett légkör és gyűlölet nem múlt el. A károrvendők és a vészmadarak előbújtak. A remény szavait kell megfogalmazni, dolgozni, igen. De fény is kell az íráshoz és a teremtéshez. Jókedv. Újra el kellene mondani a zsarnoki hatalom kiszolgálóinak: egy hazát lehet bírálni és megítélni. De elárulni nem lehet! Árulni fillérekért. Szépségét, veszendő értékeit semmibe venni, fáradt öregeit kigúnyolni.

* * *

Ortutay Gyula: Napló I–III. A jeles néprajztudós gyűjteménye tanulságos olvasmány. A Szegedi Fiatalok Kollégiumából hogyan került a Kádár-rendszerbe. *Buday György, Radnóti Miklós* baráti köréből a zsarnoki kor kiszolgálói közé: előbb kultuszminiszter (1947–50), majd a Hazafias Népfront elnöke (1964-től). Az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanára, mindenható rektora (1957–63). Naplóiból kitűnik: hitt abban, hogy a bolsevizmus és a hazai szocializmus jó. Igaz, ennek ellenkezőjét állandóan megtapasztalta. Sokszor a saját bőrén, mégis végigcsinálta, sosem lépett ki alantas szerepéből. Úgy tűnik, magának írta naplóit, távolságtartóan, kevés önkritikával. Megkésett szembenézése ez a száz évvel ezelőtt született tudósnak, bár a néhány jeles kortársára való visszaemlékezés fontos dokumentum a szörnyű hatalom természetrajzáról.

* * *

Szárazság. Az egész *Őszövetségben* visszatérő rémkép az aszály leírása. Az esőért alkudoznak, s mikor a próféta megkönyörül az éhezőkön, a szolga elmegy a tengerpartra, hogy meglesse az eget. „Tenyérnyi felhő" tűnt elő – halljuk a jó hírt. Most, amikor ilyen esztendőket érünk meg mi is, s várható, hogy az egész világ éghajlata változik, töprenghetünk, mint József Egyiptomban. Csak nem hétévenként, hanem évenként, de lehet, naponta. Délben harminc-negyven fok meleg éget bennünket, éjszaka pedig hideg van. Lassan megértjük, nem különleges dolog ez a természetben, ott is mindennek oka van, a világrend örök üteme ez.

* * *

Dr. Kamp Salamon. Hallgatom a jeles karnagyot, hogyan beszél gyerekkoráról, tanárairól, az általa vezetett Lutheránia kórusról, *Bach* zenéjén keresztül is megfogalmazódó hitéről. Szerénység és szolgálat csendül szavaiból, a Biblia eleven ereje. A gondolkodás szabadsága. Folyamatos és fáradhatatlan hűség a szépség iránt, hogy a Deák téren fölzengő *Máté-passiót* egy ország fogja megismerni. És a nagytemplom a zeneóriás műveinek a helye lesz. Így vall kórusáról: „Fáradozunk, hogy úgy szólaljon meg az ének, ahogy még soha. Maga Isten jöjjön közénk!" A barátok is tehetséges és tiszta embernek tartják. Ma, amikor legtöbben a pénz után futnak, ő a becsületességnek és a tudásnak az apostola. Aki azt is tudja, hogy Johann Sebastian Bach zenéje mindig aktuális – mennyei muzsika.

* * *

Májusi zápor. Váratlanul jött, verte a szomjas földet, az erkély ablakát. Azután elsietett, és már föl is ragyogott a nap. Utána séta az utcában. Párolgó, sötétzöld kertek, haragos bőség mindenütt. A levert virágszirmok bordó szőnyegek, víztócsákban madarak fürödnek. Véletlenül veszem észre, hogy néhány öreg fa – közöttük régi barátom is – halálosan beteg. A fű mindenütt bokán felül ér, tele aranysárga kikericcsel. Egy nyugodt délelőtt, azután fölzúgnak a fűnyírók, mint kiszuperált, berregő harckocsik.

* * *

Béky Gellért. Újra Tahiban, öreg barátomnál. Ötven évig volt Japánban: tanított és lelkigyakorlatokat vezetett. És írta finom szövésű könyveit, ahogyan ő mondja: el ne felejtse a gyönyörű magyar nyelvet! Ha belelapozunk, úgy érezzük, mintha egy tisztán folydogáló hegyi patakból kortyolnánk. Több mint tíz esztendeje itthon él, de itt is hónapok alatt lelkes híveket toborzott maga köré hihetetlen szerénységével és sugárzó egyéniségével. Nagyon tiszteli a keleti vallások értékeit, ugyanakkor mély hittel kötődik Jézus Krisztushoz. Nem tudja megtagadni önmagát, sűrűn visszatér a két országhoz. „Itt Magyarországon gonosz pogányság van!" – mondja szomorúan. „Japánban az ellentéte" – folytatja, majd elcsendesedik. Mesél a kinti barátokról, a legutóbbi látogatásáról. Találkozott olyan családdal, ahol több vallás él együtt. Mégis békesség van és türelem, valami láthatatlan szeretet öleli össze őket.

* * *

A magyar zászló. Alig látni fennen lobogó magyar zászlót. Ma is a nacionalizmus és az ellenzékiség jelképe. Szolgaságba butultunk, és maradtunk annyi fájó évtized után is, és feltámadásunkra alig van remény. Ezért kedves nekem a közeli utca öreg tanítója, akinek féltett kincse az erkélyre kitűzött piros-fehér-zöld zászló. Kopott és rövid a rúdja, hiszen a szél gyakran letépi éjszaka. És szeretem a fiatal diákot is a buszmegállóban: ő vékony szalagot kötött nehéz hátizsákjára, úgy ünnepel mindennap. Most, hogy új lapot nyitottunk történelmünkben, kíváncsian várom, vajon leng-e majd magyar zászló az újjászületni akaró Magyarországon.

■ Fenyvesi Félix Lajos

BŰN VAGY NEM BŰN?

Homoszexualitás és egyház

▶ Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Teológusotthonának kápolnája adott otthont május 10-én a *Homoszexualitás és egyház* című kerekasztal-beszélgetésnek, melyet a Luther Márton Szakkollégium és az egyetemi gyülekezet közösen szervezett. A közel félszáz fős hallgatóság előtt – *dr. Orosz Gábor Viktornak,* az egyetem adjunktusának a moderálásával – négy meghívott vendég beszélgetett az érzékeny témáról: *Gáncs Péter* püspök, *dr. Fabiny Tibor* professzor, *dr. Reuss András* professzor emeritus és *ifj. Cserháti Sándor* lelkész.

Mintegy a beszélgetés „felvezetéseként" külföldi példák kerültek elő, mint például a svéd államegyház, ahol már 2007 óta áldást kaphatnak az azonos nemű párok, vagy Amerika, ahol a legtöbb teológiai fakultásra homoszexuálisok is járhatnak, sőt egyes helyeken lelkésszé is szentelik őket.

A mindenkit leginkább izgató kérdésre, hogy vajon Magyarországon mikor lesz annyira kiélezett a kérdés, hogy hasonló döntéseket kelljen hozniuk az egyházaknak, nem kaphattak választ az érdeklődők. De még a címben megfogalmazott, egyszerűnek tűnő dilemmára sem. Ugyanakkor megerősítést kaphattak afelől, hogy szükség van a párbeszédre, egymás gondolatainak, tapasztalatainak meghallgatására, szakmai tudásának felhasználására.

Akkor lenne igazán előrevivő a disputa, ha jelen lenne egy érintett is, hogy ne csak róluk, de *velük* is beszélhessünk – állapította meg Gáncs Péter. Majd elmondta, hogy bár ő nem ordinálna homoszexuálisokat lelkésszé, de azt engedné, hogy teológiát végezzenek, és lelkigondozzák a hozzájuk hasonlókat.

Dr. Fabiny Tibor azt is kijelentette, hogy nem ért egyet az azonos neműek házasságának megáldásával, sem a lelkészek ordinálásával. Hangsúlyozta: hiba, ha nem tematizáljuk kellően a kérdést, de nem kellene ennyire túltematizálni sem, mert ezzel csak a világban már úgyis túlzottan előrenyomuló homoszexuális lobbit erősíthetjük.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Ez utóbbi gondolattal – a téma túltematizálásával – ifj. Cserháti Sándor nem értett egyet, és nem is gondolja, hogy önmagában bűnnek titulálhatnánk ezt az „adottságot". A Biblia nem minden témában kompetens, ahogyan ez esetben sem mutat egyértelmű irányt – Jézus nem is említi a homoszexualitás jelenségét.

Dr. Reuss András rámutatott arra, hogy a sokszor idézett Róm 1,28-ban nem azt olvassuk, hogy a homoszexualitás bűn, hanem hogy büntetés, mivel Isten *„kiszolgáltatta őket a tisztátalanságnak".* Ugyanakkor nem mindennek van jogosultsága, ami Isten által adatik; lehet és kell küzdeni bizonyos jelenségek ellen – a homoszexualitás nem Isten rendje.

Bár egységes álláspont nem alakult ki a beszélgetés során, pár részletet illetően azonos vélemények hangoztak el: először is, a téma kapcsán az emberről és a házasságról mint férfi és nő egységéről kell beszélni; továbbá: a szeretet és a nyitottság elfogadja a homoszexuálisokat is. Egyházi közösségeinknek meg kell tanulniuk a más adottságokkal élők befogadását és szeretettel való intését. Jézus nem hagyta jóvá a házasságtörő asszony hűtlenségét, de nem is engedte, hogy vádlói megkövezzék őt.

■ Horváth-Hegyi Áron

Újabb testvéregyházi együttműködés

Beszámoló az olasz evangélikus zsinatnál tett látogatásról

A napokban újabb testvéregyházi kapcsolata születik egyházunknak: az olasz evangélikus egyház zsinata május 1-jén hagyta jóvá egyhangú szavazással az együttműködési szerződést, amelyet magyar részről a május 14-i zsinati ülés erősít majd meg, és pünkösdkor léphet életbe. Ennek a jelentős lépésnek – a remények szerint – a gyülekezeti kapcsolatoktól a teológiai együttműködésen át a közös nemzetközi fellépésig terjedő hatása lehet. Ez a felemelő esemény adott alkalmat arra, hogy egyházunk képviseletében *Fabiny Tamás* püspök és *Korányi András,* a zsinat lelkészi elnöke részt vegyen az olasz testvéregyház zsinati ülésén.

Itáliában évente egyszer, akkor viszont négy-öt napon át ülésezik a zsinat, amely a konzisztórium mellett meghatározó szerepet játszik a néhány ezer lelket számláló, többnyire német ajkú evangélikusság életében. A „pápa árnyékában" evangélikusnak lenni minden értelemben kihívásnak számít – meg kell küzdeni a médiában való minden egyes megjelenésért, a nyolcezrelékes adófelajánlásért az adózók körében, *Luther* és az evangélikus vallás megismertetéséért a katolikus tengerben, a kétnyelvűség kihívásával az egyházon belül. Ez utóbbinak szép példája a most bemutatott, olasz–német próbaénekeskönyv, amely a remények szerint egy év múlva – a szükséges javítások után – végleges formában is megjelenhet majd.

Nem lehet olyan kicsi egy egyház, hogy feszültségek ne legyenek benne. Különösen, ha olyan nehéz feladatok megtárgyalására kerül sor, mint a különböző kapcsolati életformák, beleértve az azonos neműek közötti kapcsolat egyházi kezelését. Hatalmas különbség mutatkozik már abban is, ahogyan Olaszországban és Németországban – az olaszországi evangélikusok két meghatározó országában – rendelkeznek erről. Az itáliai evangélikus zsinat most egy évre minden egyes gyülekezet bevonásával tárgyalja a kialakítandó álláspontot, kiemelten hangsúlyozva a lelkipásztori segítségnyújtás fontosságát és az együttélési formák alapvető megkülönböztetését a házasságtól.

FOTÓ: JÜRGEN KRÜGER

A veronai zsinat megválasztotta az egyház vezetőségét is: *Holger Milkau* nápolyi lelkészt – aki már négy éve vezeti az egyházat – újabb négy esztendőre megerősítette hivatalában, helyettese *Ullrich Eckert* milánói lelkész lett. Az ünnepélyes beiktatási istentiszteleten egyházunk képviselője is áldást mondott a tisztségviselőkre.

Verona *Rómeó* és *Júlia* városaként ismert az egész világon, kevesebben tudják, hogy olyan – az apostoli időkből való – arénája van, amely csak a római Colosseumhoz fogható, és amelyhez szomorú emlékek is fűződnek a keresztényüldözések korából. Mi, magyarok sem lehetünk büszkék arra, hogy a város krónikája őrzi a 900-as években arra járt kalandozó őseink szörnyű pusztításának körülményeit. Mindezzel együtt azt reméljük – ahogyan Fabiny Tamás köszöntőjében is megfogalmazta –, hogy a Veronából induló egyházi partnerség nem Rómeó és Júlia kapcsolatának szomorú útját járja majd, hanem áldásaival feledtetni tudja az egy évezreddel ezelőtti magyar kalandozó látogatás sebeit is.

■ K. A.

Tárlat az evangélikus múzeumban

Réti Zoltán Mikszáth Kálmánnal kapcsolatos akvarelljei

Matits Ferenc

Az 1923 májusának közepén Nagyorosziban született festőművész, *Réti Zoltán* a szüleitől – sok fontos dolog mellett – evangélikus hitét kapta örökül. Építőmester édesapjának több középülete áll a közeli Érsekvadkerten, ahová a család még a művész gyermekkorában áttelepült.

Réti Zoltán a balassagyarmati gimnáziumba került, majd a miskolci evangélikus tanárképzőt végezte el, ahol tizenkilenc évesen tanítói és kántordiplomát kapott. Egy nyírségi tanyasi iskolában kezdte meg pedagógusi pályáját, és a véletlen úgy hozta, hogy a szomszédos iskolában – a II. mandabokoriban – az ugyancsak evangélikus *Váci Mihály* oktatta a nebulókat. Az ekkoriban a képzőművészet és az irodalom, a költészet iránt egyaránt érdeklődő Váci Mihály és Réti Zoltán életre szóló barátok lettek.

Réti Zoltán 1943-ban kezdte meg tanulmányait a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, mestere *Kontuly Béla* volt. A háború által megakasztott képzést 1969-ben fejezte be.

A világháborút átvészelve nyugati hadifogságba került. Onnan hazatérve előbb Patvarcon, majd 1950-től Balassagyarmaton kezdett el tanítani. A városban több kórust is alapított és vezetett. 1953-ban a Zeneakadémián zenetanári oklevelet szerzett. Az általa 1963-ban alapított balassagyarmati zeneiskola igazgatója, tanára volt húsz éven át. Zenetörténeti kutatásai során feltárta a balassagyarmati születésű *Rózsavölgyi Márk* (1789–1848) életművét, és monográfiában tette közzé, mely immáron második kiadásban is megjelent. Zenével kapcsolatos működése mellett folyamatosan festett, és küldte kiállításokra képeit. Kedvelt témája a nógrádi táj, illetve az ott élő, munkálkodó ember. Képei a természet hangulatát érzékletesen idézik fel.

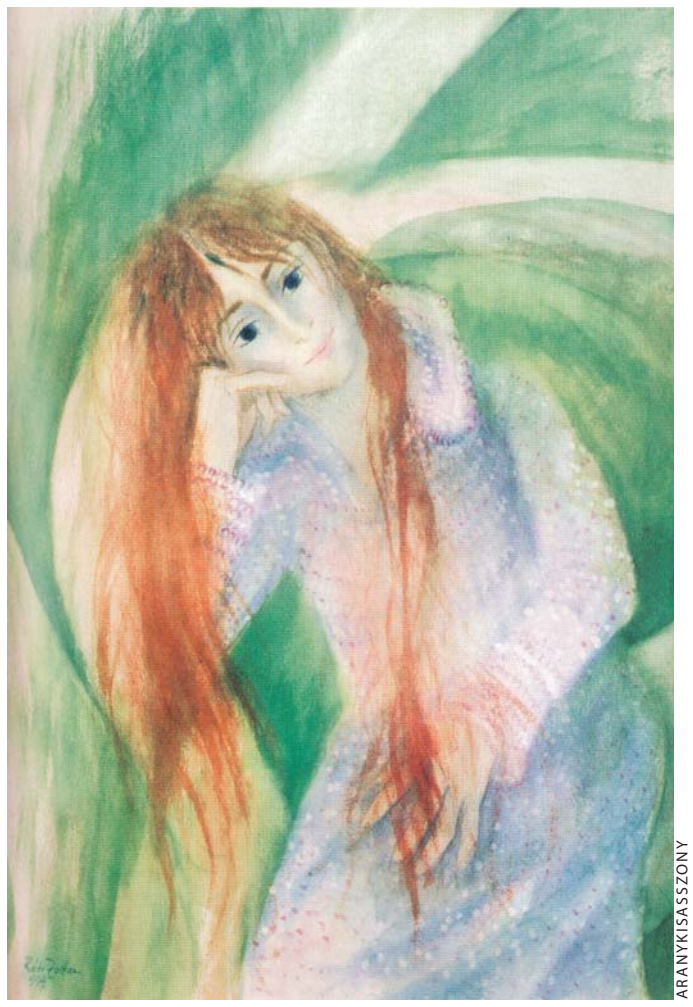

ARANYKISASSZONY

Munkásságában fontos helyet foglalnak el zenei vonatkozású képei és irodalmi művek által inspirált alkotásai. Legsikerültebb rajzait, akvarellsorozatait albumokba rendezve kiadja, ily módon is megismertetve őket közönségével. Így jelent meg a *Földközelben* (1981) című rajzalbuma, a *…lelkem felfelé tör* két kiadást megért albuma (1983, 1987), amely *Madách Imre Az ember tragédiája* című drámájához készített akvarelljeit tartalmazza. Megjelentek további sorozatai is: *Akvarellek Komjáthy Jenő költeményeihez* (1993), *Mikszáth-akvarellek* (1997), *Balassi Bálint* verseihez (2004) és *Madách Imre Mózeséhez* (2008).

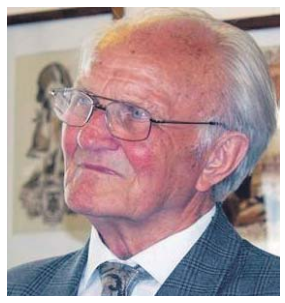

Réti Zoltán

Művészetét nem csupán itthon, de külföldön – Japánban, Angliában, Erdélyben, a Felvidéken, Lengyelországban – is kiállításokon ismerhette meg a közönség.

Az Evangélikus Országos Múzeumban tizenöt Réti-akvarellt láthatnak az érdeklődők. A vízfestés technikájából adódó lágy tónusváltások már a fogadókép esetében jól megfigyelhetők. *Mikszáth Kálmán pipázó arcmása* (2002) a kiállítás talán egyik legerőteljesebb munkája. A füst mögül előbukkanó, merengő tekintetű író emlékképeinkben is így él. Báj és harmónia jellemzi a nagy írónk egykori – most emlékmúzeumként működő – lakóhelyét ábrázoló, *A horpácsi Mikszáth Kálmán-kastély* (1960) című kisméretű vízfestményét.

Az olvasmányainkból valamennyiünk által ismert Mikszáth-történetek akvarellben újraköltött változatai mintegy toposzként, távoli emlékképként idézik meg az irodalmi művek eseményeinek egy-egy jellemző részletét. Így láthatjuk viszont Szent Péter esernyőjét; Lapajt, a híres dudást; a néhai bárányt; a kis csizmákat és még számos ismert novella motívumát. Réti Zoltán autentikus módon, finom ecsetvonásokkal, jellemző színekkel érzékelteti a dimbes-dombos nógrádi tájat és annak lakóit.

Születésnapján mást sem kívánhatunk, mint hogy Isten éltesse sokáig! Bízva abban, hogy még sok ilyen szép képet alkot, s hogy még sok hasonló kiállításélménnyel gazdagodhatunk.

Mikszáth Kálmán – Réti Zoltán akvarelljei. A kiállítás megtekinthető 2010. október 31-ig az Evangélikus Országos Múzeumban.

A szerző a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus művészeti főtanácsadója

Gyógyítás zenével

Egy evangélikus zeneterapeutánál jártunk

Hangszerek gazdag tárháza, egy megjelent szakkönyv, videofelvételek és hatalmas adag elkötelezett lelkesedés – ez várt rám *Varvasovszky Jánosné Velsz Dóra* barátságos otthonában. A zeneterapeuta tanárnő a rendelkezésünkre álló szűk időkeretben igyekezett minél többet megosztani velem az évek hosszú sora alatt felgyülemlett pozitív tapasztalataiból.

– Kezdjük talán a legelején: hogyan lesz egy pedagógiai és pszichológiai végzettséggel is bíró zongora- és szolfézstanárnőből zeneterapeuta?

– Lépésről lépésre, eleinte inkább ösztönösen, autodidakta módon éreztem rá a zeneterápiára. A hetvenes évek elején zenetanárként dolgoztam, és megvolt már a pszichológiai végzettségem is, amikor részt vehettem az Országos Pedagógiai Intézet által életre hívott korrekciós osztályok terápiás munkájában. A hátrányos vagy veszélyeztetett háttérből érkezett, lelkileg sérült gyerekekkel való foglalkozás során gyakran alkalmaztunk komolyzenét a terápia részeként. Például Dvořák-szimfóniára táncoltunk a gyerekekkel, vagy *Smetana Moldva* című darabját hallgatva kékkel megfestették a „zenét". Ilyen „előélet" után – évekkel később – találkoztam *Hans-Helmut Decker-Voigttal,* és az általa vezetett zeneterápiai intézetben tanulva szereztem zeneterapeuta végzettséget Hamburgban.

– Egy ön által írt könyvet tartok a kezemben, amelynek Zeneterápia és gyógypedagógia súlyosan és halmozottan sérültek intézményeiben *a címe. Ez a kötet nagyon jól összefoglalja és példákkal gazdagon illusztrálja azokat a módszereket, amelyekhez önnek is olyan sok sikerélménye fűződik.*

– A zeneterápia célja, hogy bármely lelki vagy testi problémából fakadó zavart, kiegyenlítetlenséget, betegséget vagy fogyatékosságot az egyén állapotát figyelembe véve feltárjon és javítson életkortól és nemtől függetlenül. Fontos szempontként érvényesülnek a kezelőorvos megállapításai, javaslatai, valamint az adott szociális körülmények. Ha testi vagy szellemi fogyatékkal élő személyt kezelünk a zeneterápia segítségével, akkor cél lehet a kezelt egyén lelki életének gazdagítása, az egyén öntevékenységének az adott állapothoz képest magasabb szintre emelése, valamint testi működésének fejlesztése. Sok esetben az érzelmi feszültségek szabályozása, netán az agresszív hajlamok csökkentése a feladat.

– Említene egy-két példát?

– Évekkel ezelőtt a foglalkozásra bevitt kisméretű, többnyire ütős hangszerek segítségével segítséget tudtam nyújtani egy tíz-tizenöt fős, mellműtéten átesett csoportnak. A nyíregyházi Élim evangélikus otthonban hét hónap alatt heti egy találkozás keretében sikerült egy tizenhat éves hallás- és beszédfogyatékos lányt addig eljuttatni, hogy míg a terápia elején csak fekete-fehér és néhány pasztellfoltot rajzolt a papírra, a végén teljesen színes és az egész lapot kitöltő képet készített. De nagy szeretettel gondolok arra a vízfejű, tizenkét éves kislányra is, aki a zenének és egy puha kendő simogatásának hatására egy idő után nemcsak elmosolyodott, hanem meg is fordította a fejét. Ennél a betegségnél ez nagyon ritkán történik meg, ezért volt nagy sikerélményünk. Fontos élményeim közé tartozik, amikor enuretikus, azaz ágyba vizelő gyerekekkel értünk el jelentős mértékű javulást. De említhetném azt a nagyon erősen dadogó ötéves kisfiút is, aki másfél éves, heti egyszeri kezelés után szépkiejtési versenyt nyert.

– Mennyire tudatos az adott terápia során használt zene vagy hangszer kiválasztása?

– Elöljáróban nagyon fontos annak rögzítése, hogy nem a művészi szintű muzsikálás a cél. A zene és a hangszerek csupán eszközei a lelki gyógyulásnak, ezért a terapeutának tisztában kell lennie azzal, hogy például melyik hangnem vagy hangmagasság milyen hatást válthat ki a betegéből. Azonban nagyon sok esetben improvizál a terapeuta. Menjünk csak oda a zongorához, hogy illusztrálhassam az egyik történetet!

A SZERZŐ FELVÉTELE

„…minden névhez köthető egy dallamsor"

Egy pszichológus barátnőm egyik alsós kislány páciense jó tanuló volt, de nagyon visszahúzódó, és bizonyos napokon ágyba vizelt. Próbálták kideríteni az okát, és engem is megkértek, hátha zeneterápiával sikerül. A teremben odaültünk a zongorához, és találomra lezongoráztam a nevét, hiszen minden névhez köthető egy dallamsor. Én a mély hangoknál játszottam, míg őt a magas hangok billentyűinél kértem erre. Majd hangmagasságot cseréltünk, és a zongora feletti naptárra pillantva találomra kiválasztottam a Sándor nevet. S akkor hirtelen ez a halk szavú, csöndes kislány olyan erővel kezdte el püfölni a billentyűket, hogy rájöttem, itt kell lennie a titoknak.

– És mi volt az?

– Az édesapját Sándornak hívták, s mivel a szülők elváltak, a hónap bizonyos hétvégéit a kislány az apukánál töltötte. Amikor közeledett a soros hétvége, akkor jelentkezett a lelki stressz tüneteként az ágybavizelés.

– A mostani beszélgetésünk során megmutatott nekem egy videofelvételt is, amely 1998. június 29-én a nyíregyházi Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthonában készült. Az itt alkalmazott módszert a Duna Televízió tavaly december 24-ei Kívánságkosár *című műsorában is bemutathatta. Összefoglalná röviden a lényegét?*

– Ez egy zenei improvizációs tevékenység, amely során a hangszerek mellett természeti festmények is megjelennek. A terápiában részt vevő tagoknak – mint egy alkalmi zenekarnak – improvizatív módon meg kell zenésíteniük a képen látottakat. Például érzékeltetniük kell a folyó tükrén megcsillanó fényeket vagy a rovarok zümmögését. Ehhez viszont szükség van egy „karmesterre", aki lehet a terapeuta vagy a csoport egyik tagja. Karmesterpálca helyett azonban a festményeken szereplő természeti jelenségek rajzos szimbólumait használja, amelyek egyben egy-egy hangszert is jelentenek. Így amikor az „általa írt zenemű" partitúrájaként felmutat egy szimbólumkártyát, akkor tulajdonképpen játékra szólítja fel azt a zenészt, akinél a megfelelő hangszer van. Például a napkorongot jelölő és ábrázoló rajz a nagy cintányér, míg a fénysugarat jelölő háromszög a triangulum jele. Az improvizáció nagyon alkalmas az egymásra figyelés fejlesztésére, illetve a másik ember tolerálásának gyakorlására is. A nyíregyházi felvételen jól látszik, hogy az amúgy öntörvényű Down-kóros személyek milyen magas szintre jutottak e terápia segítségével.

– Gyakorló evangélikusként – diákkorában öt évet kántorkodott is a győr-nádorvárosi gyülekezetben –, tapasztalata szerint, e munka során mennyire segít a hit?

– Én azt vallom, hogy terapeutaként akkor tudom a bajba jutott lelket rendbe hozni, ha abba a lélekbe a krisztusi szeretetet tudom bevinni. S ez nem megy másképp, csak ha magam is a Megváltó közelében élek. Azok a fajta pszichológiai iskolák és irányzatok, amelyek az önmegvalósítást hirdetik, előbb-utóbb zsákutcába vezetnek. Nyugdíjazásom előtt is több helyen tanítottam, és hála Istennek azóta is többször nyílik módom átadni ismereteimet és tapasztalataimat. Nem rejtem véka alá, hanem finoman jelezni szoktam hitbeli nézeteimet, „jutalmul" pedig már számtalanszor kiderült: hallgatóim jelentős része is vallásos hátterű. Ilyenkor mindig megerősödöm: fontos, hogy Jézus parancsát betartva tanúságot tegyünk róla!

Boda Zsuzsa

Dél élő

Az előző években „dél csillagainak”, „dél gyümölcseinek” neveztük azokat a testvéreinket, munkatársainkat, akik az egyházkerület kitüntetésében részesültek. Az idén, klasszikus bibliai képpel élve, kerületünk olyan „élő köveiként” köszöntjük őket, akikre mindig és mindenütt lehet építeni. Hűséges szolgálatuk, kreatív munkájuk, odaszánt életük hirdeti, hogy miközben bizonyos területeken sajnos valóban leépül egyházunk, Isten újra meg újra támaszt olyan élő köveket, akikkel tovább építkezhetünk. Amikor bemutatjuk őket lapunk olvasóinak, hálát adunk értük az egyház Urának. Áldása kísérje további életüket, építő szolgálatukat.

■ Gáncs Péter *püspök*

Az egyházkerület hűségérmesei

Dénes Erzsébet

Dénes Erzsébet 1942-ben született Szegeden, régi evangélikus családból származik. A háború után szüleivel Pitvarosra költöztek a nagyszülőkhöz. Általános iskoláit itt járta, a gimnáziumot Orosházán és Szegeden végezte. Felsőfokú élelmiszer-kereskedői végzettséget szerzett, egy munkahelyen, a Mezőkovácsháza és Vidéke ÁFÉSZ-nál dolgozott nyugdíjazásáig. Édesanyja segítségével két kislányt nevelt fel.

Tíz éve a gyülekezet pénztárosa. Három éve a gondnoki feladatot is ellátja. Pénztárosként az egyházfenntartói járulékot beszedve személyesen felkeresi a gyülekezet tagjait. Munkájához, szolgálatához a gyülekezetimunkatárs-képző tanfolyam, amelyet elvégzett, sok segítséget jelentett. A pitvarosi gyülekezet kapcsolatot tart a szlovákiai evangélikus testvérekkel, különösen is a diószegi gyülekezettel. A testvérkapcsolat keretében kölcsönösen meglátogatják egymást; ebben Dénes Erzsébet is aktívan részt vesz. Rendszeresen segít a vendéglátásban, a szervezésben. Fontos szolgálatot végez a gyülekezeti hittanos táborok pénzügyi adminisztrációjában.

Fontosnak tartja, hogy köszönetet mondjon a gyülekezet tagjainak, akik segítenek munkájában.

Lestyán Ádám

Lestyán Ádám 1946. augusztus 22-én született Mezőberényben. Budapesten, a Kertészeti Egyetemen szerzett diplomát, 1994-től a Mezőberény II. Kerületi Evangélikus Egyházközség felügyelője, emellett zsinati póttag is. Mezőberény város képviselő-testületének tagja.

Határozott személyiség, egyházi tevékenységének a legnagyobb komolysággal tesz eleget. Mindig önfeláldozó munkával segítette és segíti egyházát. Racionális gondolkodással és tudatos mérlegeléssel a lehető legjobban meg tudta és meg tudja határozni a dolgok fontossági sorrendjét. Vállalt feladatait kivétel nélkül nagy odaadással, azokat szívügyének tekintve végzi el.

Felügyelőként való munkálkodása idején készült el a gyülekezet templomának külső és belső tatarozása, a temetői kápolna rendbehozatala, a templom kerítésének javítása, a régi magtárház ifjúsági házzá való átalakítása, a parókia részleges renoválása, illetve ekkor épült az idősek napközi otthonának klubterme.

Lestyán Ádám szerkeszti az egyházközség honlapját, sokak felé közvetítve ezáltal is a gyülekezet múltját és jelenét, bepillantást engedve a közösség mindennapi életébe. A gyülekezet lelkészének elnöktársaként és segítőtársaként hosszú évek óta szolgálja egyházát hűséggel, hittel, legjobb tudása szerint.

Riegel János

Riegel János 1919. december 17-én született Hidason, gyermekkorát a Hidas és Cikó között egykor volt Berekalján töltötte, ahol az erdészház mellett tizenhárom parasztcsalád küzdött a megélhetésért. Hidasra járt iskolába, ez számára naponta öt kilométert jelentett a templom melletti iskoláig, és ugyanannyit vissza, télen-nyáron…

Az elemi iskola után Mecseknádasdon cseléd, majd hazatérve a fő kenyérkereseti forrása a kicsinyke családi birtok megművelése mellett a fuvarozás volt.

1943-ban megnősült. A háború után a feleségével együtt kitelepítették a bajorországi Stadtlauringenbe, ahol a háború utáni újjáépítés lehetőségeit kihasználva farmergazdaságot létesített. A városkában mindössze néhány evangélikus család élt, akiket a Schweinfurtból kijáró lelkész gondozott. A kis gyülekezet számára az istentisztelet lehetőségét és méltó kereteit a Riegel család otthona biztosította. János bácsi itt került közelebbi kapcsolatba az egyházi szolgálattal.

Feleségének halála után – már nyugdíjasként – egyre gyakrabban járt haza, és egyre nehezebben ment vissza Németországba, míg végül mindkettejük gyermekeinek és unokáinak karéjában feleségül vette egykori menyasszonyát, *Margit* nénit, akivel a háború alatt kitűzött három után a negyedik esküvői dátum már nem hiúsult meg. Szeretetben és egyetértésben megélt huszonnégy év adatott nekik.

Riegel János házat vett Hidason, és hazaköltözött. A Németországban megszokott hagyományt követve, a rá jellemző buzgalommal látott hozzá a gyülekezet összefogásához mind Hidason, mind az első generációs kitelepítettek között. Megszervezte Németországban, a hidasiak találkozóin az adományok gyűjtését a templom renoválásához, illetve idehaza – amíg egészsége engedte – élen járt minden olyan templom körüli munkában, amely saját erővel is elvégezhető.

Szülőföldjétől, gyülekezetétől lélekben sohasem szakadt el. Ezt a hűséget, amely évek mindennapos munkájában nyilvánult meg, köszönjük meg ezzel az elismeréssel.

Balázs Béláné

Balázs Béláné Bernát Erzsébet Pécsett született 1920. április 14-én. Tizennégy évesen jutott hitre, és ekkor el is köteleződött az egyházi szolgálatra. Komolyan véve hitét, jelentkezett diakonisszának, 1942-től jelölt, majd 1943-tól diakonissza lett. Szolgálati helyei Győr, Veszprémvarsány, Celldömölk, Mosonmagyaróvár, Bakonyszombathely. Ezek mellett több helyen kisegítő szolgálatot végzett.

A diakonisszarendet 1952-ben feloszlatták, ezután férjhez ment *Balázs Béla* evangélikus lelkészhez. Házasságukból két lány született, akik szüleik elhivatottságát a mai napig hűségesen őrzik. 1953-tól papnéi szolgálatai közé tartozott az istentiszteleteken való kántorizálás, valamint a családlátogatás, illetve gyülekezetépítés. Ez a szolgálat 1969-ig, férje nyugdíjba vonulásáig tartott. 1969-ben Pécsre költöztek. Itt is aktívan vett részt a gyülekezet életében. Tagja volt a gyereklátogató munkacsoportnak, sok személyt-családot tartott szem előtt – ahogy sokszor mondja: őt Isten a hívogatásra és számontartásra hívta el.

Fizikai erejének csökkenésével a telefonos hívogatást végezte. Nevéhez fűződik a missziói kör megszervezése, mely a mai napig jól működik. Kozármislenyi családi házukban rendszeresen folytak a Vasárnapi Iskolai Szövetség keretén belül a gyermekevangélizációk. Istennek köszönjük meg Balázs Béláné áldozatos szolgálatát.

Nyári Erzsébet

Nyári Erzsébet 1922. november 13-án született Kispesten. Itt élte gyermekkorát, itt részesült a konfirmációban. Az iskola közelében laktak, ahol Fébé-diakonisszák, illetve -tagok tartották a vasárnapi iskolai foglalkozásokat. A diakonisszákkal való találkozás mély nyomokat hagyott Erzsébet lelkében, ezért 1939-ben, a polgári iskola elvégzése után a Fébé kötelékébe lépett. 1940-ben elvégezte a diakonisszaképző tanfolyamot, 1942-ben próbadiakonissza lett. 1950. november 19-én Pesthidegkúton avatta diakonisszává *Zulauf Henrik* vezető lelkész.

Több gyülekezetben végzett szolgálatot: Mezőberényben *Kun-Kaiser József* lelkész mellett, a Tab környéki gyülekezetekben *Jakus Imre* vezetésével. Torvajon önállóan munkálkodott, istentiszteleteket tartott, gyermek-bibliakört vezetett. Sorkoszton étkezve rendszeresen látogatta és lelkigondozta a híveket. Erzsikét, a „testvér nénit” mindenki szerette és tisztelte a faluban.

A diakonisszaegyesület feloszlatása után csecsemő- és gyermekápoló munkakörben dolgozott a kispesti Wekerle-telepen, egyidejűleg a gyülekezet életében is aktívan tevékenykedett. 1994-ben az újraszerveződő Fébé Diakonisszaegyesület anyaházába költözött, azóta ott él, imádságos lélekkel készül Megváltója elé állni. Vezérigéje Ézs 43,1: *„Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!”*

Slajkó Pál

Slajkó Pál Kiskőrösön született 1929. március 15-én. Öten voltak testvérek, ő volt a legfiatalabb. Testvéreit már mind eltemette. Szülei a tehetséges parasztfiút, amíg lehetett, taníttatták: négy elemit és négy polgári iskolát végzett. De egész életét a föld és az állatok szeretete töltötte ki.

1954. január 7-én kötött házasságot *Sipiczki Máriával,* akivel Isten kegyelméből már ötvenhét éve élnek boldog házasságban. Három gyermekük és tíz unokájuk született.

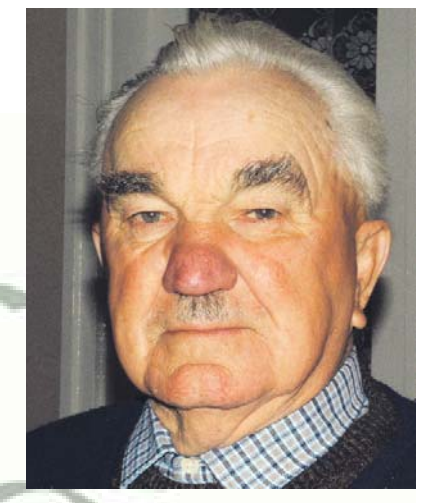

1958 óta presbitere a Kiskőrösi Evangélikus Egyházközségnek. A gyülekezet válságos időszakában, nehéz körülmények között vállalta a gondnoki tisztséget, melyet 1987 és 1994 között töltött be. Erre az időszakra esett a gyülekezet történetének legutóbbi nagy beruházása, a Jó Pásztor Evangélikus Szeretetotthon építése. Ott volt az első kapavágástól kezdve. Szervezte a társadalmi munkát, hívó szavára mindig igen sokan jöttek falazni, cserepezni, mikor mire volt szükség. Évtizedes kapcsolata volt a budai evangélikus szeretetotthonnal, ahová az ő irányítása alatt rendszeresen szállított a gyülekezet természetbeni adományokat. E kapcsolatból ered a Kiskőrösön létesítendő szeretetotthon ötlete.

Slajkó Pál számára Jézus Krisztus szeretete mellett három dolog volt mindig fontos: a szülői háttér, ahonnan evangélikus keresztény lelkiségét örökölte; az evangéliumi énekek nagy-nagy szeretete (énekeskönyvünk énekei mellett sok Énekem az Úr- vagy Halleluja-éneket tud és énekel még ma is zengő hangján, fejből; legkedvesebb éneke a 66.: *Te vagy reményem sziklaszála*); valamint kimeríthetetlen egyházszeretete. Van pár lelkészünk, akiknek lelkészi elhívásában-megerősödésében Isten eszköze lehetett Pali bácsi.

A fiataloknak azt kívánja: „Otthonról úgy tudjanak elindulni, hogy legyen mindig mibe kapaszkodni.” Életének meghatározó bibliai igéje: *„Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem.”* (Fil 4,13)

Tessedik-díjasok

Lászlóné Házi Magdolna, az év lelkésze

Lászlóné Házi Magdolna Békéscsabáról került az Evangélikus Teológiai Akadémiára, ahol 1977-ben szerzett diplomát. Kibocsátását követően Békéscsabán lett segédlelkész. Saját kérésére került 1980-ban Pusztaföldvárra, ahol parókus lelkésszé választották. Azóta is a Békés megyei gyülekezet lelkésze. 1988 óta gondozza a nagybánhegyes–magyarbánhegyesi egyházközséget is.

1987-ban a pécsi család- és nővédelmi kongresszus kapcsán meghir-

(ék)kövei

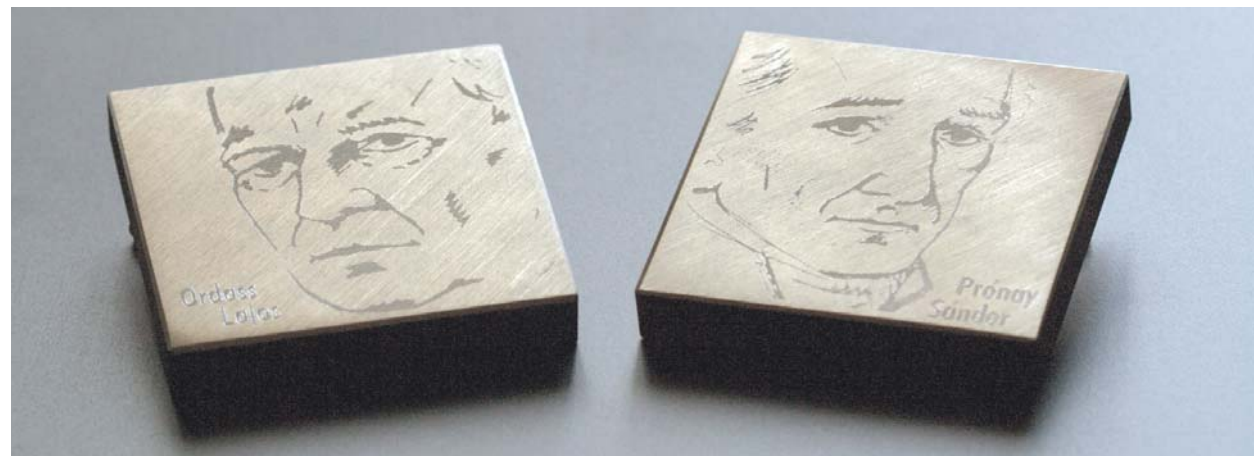

detett országos pályázaton a házasságra való felkészítés gyakorlati tapasztalatairól írt tanulmányával második helyezést ért el. A házasság és család kérdése azóta is érdeklődése, szolgálata középpontjában van.

Örömöt jelentett számára, hogy hosszú szünet után, két évtizede végre a Viharsarokban is újraindul-

hatott az iskolai hitoktatás. Mindhárom gyülekezetben azonnal megszervezte és ma is végzi az iskolai és óvodai hittant egyaránt.

A gyülekezeti szolgálatok mellett megtalálták őt a közegyházi feladatok is. Zsinati póttagként folyamatosan részt vesz az egyházi törvényhozás munkájában. Mintegy két évtizede küldöttje az egyházkerületi közgyűléseknek, tagja a néhány éve megalakult egyházkerületi becsületszéknek. A Nyugat-békési Egyházmegyének harmadik ciklusban espereshelyettese. Munkáját férje és fia segíti; az utóbbi gyermekkorától kántora a gyülekezeteknek.

Vallomása szerint a Viharsarokban töltött eddigi életére és szolgálatára két ige volt különösképpen is hatással: *„Nem szégyellem az evangéliumot, hiszen Isten ereje az …”* (Róm 1,16) és a kevésen való hűségre biztató jézusi szó (Lk 16,10). Úgy gondolja, hogy talán itt van a válasz arra a sokszor nekiszegezett kérdésre is, hogy sok gond és küzdelem, ugyanakkor több hívás és csábító lehetőség ellenére miért nem akart eddig soha megválni szolgálati helyétől, miért érzi magát a helyén szülőföldjén, a szegény kis békési gyülekezetekben.

Ónodi Szabolcs, az év pedagógusa

Ónodi Szabolcs 1944. január 30-án született Dunavecsén pedagóguscsaládba. Általános iskolai tanulmányait Szabadszálláson, a középiskolát Kunszentmiklóson végezte. A Pécsi Pedagógiai Főiskolán biológia–földrajz–testnevelés szakos tanári diplomát szerzett, majd munka mellett elvégezte a Testnevelési Egyetemet is. Főiskolásként kötött házasságot *Faragó Erzsébettel.* Házasságukat Isten két gyermekkel áldotta meg – most ötunokás, gazdag nagyszülők.

A pedagóguspályát Belecskán kezdte 1966-ban. Itt került szívélyes, baráti kapcsolatba *Lackner Aladár* evangélikus lelkésszel és feleségével, és ennek a barátságnak a következményeként az evangélikus egyházba, a keszőhidegkúti gyülekezetbe. A legutolsó tisztújításkor a bonyhádi gyülekezet másodfelügyelőjévé választotta őt.

Ónodi Szabolcs 1975 óta tanít a bonyhádi gimnáziumban, ahol a sportban tehetségesek gondozásán túl az ügyetlenebbek emberséges motiválásával is elnyerte tanítványai megbecsülését: több alkalommal is az év tanárának választották. Nem véletlen, hogy a Testnevelési Egyetem vezetőtanára és a szakmai testületek vezető tisztségviselője, a Magyar Olimpiai Bizottság tagja lett.

Az egyházi kezelésbe visszakerült bonyhádi gimnáziumnak most már második ciklusban igazgatója. Szolgálatát egyrészt kiemelkedő szakmai tudással, másrészt kiváló emberismerettel és empátiával, mindenekelőtt azonban Isten előtti felelősséggel végzi, tudván, hogy az emberi test, *„amit Istentől kaptatok, a bennetek levő Szentlélek temploma”* (1Kor 6,19).

Meggyőződése, hogy a rábízott tanulók a felnőtté válásuk legérzékenyebb éveit töltik az intézmény falai között, ezért az iskolának és a kollégiumnak mind külső megjelenése, mind légköre, a tantestület és a tanulók egészséges lelkülete, motiváltsága, mind az intézményben folyó munka kötelezően a tanulók keresztény, krisztusi szeretetben folyó nevelését, személyiségfejlesztését és az egyes tanulók tehetségét-érdeklődését is

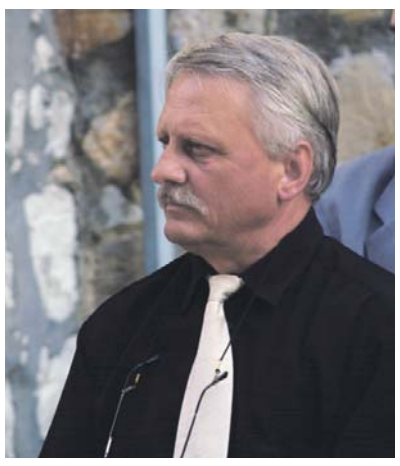

tekintetbe vevő, lehető legmagasabb színvonalú oktatását szolgálja.

Számos elismerés mellett 2006-ban a Magyar Köztársaság elnöke a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjével tüntette ki Ónodi Szabolcsot.

Gellai Józsefné, az év diakónusa

Gellai Józsefné 1947. február 10-én született Endrődön, *Kurilla Pál* és *Gyuricza Teréz* első gyermekeként. A

család egyszerű körülmények között nevelte gyermekeit, továbbtanulási lehetőség nem volt.

1964-ben kötött házasságot, majd három leánygyermek született a családba. Férje asztalos, nyugdíjas. Gyermekeik mindhárman olyan foglalkozást választottak, amelyben segítségre szoruló embertársaikról gondoskodhatnak.

Gellai Józsefné harmincéves korában Endrődön kezdte el szociális tevékenységét házigondozónőként, képesítés nélkül. Munka mellett elvégezte az akkori feltételeknek megfelelő képzést, majd a középiskolát. 1973-tól 1993-ig szolgálta a rászorulókat Gyomaendrődön, 1984-től intézményvezetőként. 1993-ban kezdte meg szolgálatát a szarvasi ótemplomi evangélikus gyülekezetnél. Segítette az újonnan szervezett szeretetotthon, az idősek klubja és az otthon ápolás megszervezését. Az Ótemplomi Gondozási Központ így indulhatott el. Sikeres pályázat segítségével a Furugyi Idősek Klubja is megalakult, amely a tanyasiak között végzett munka alapjait jelentette.

1996-ben a gyomai református gyülekezet felkérésére részt vett a gyomaendrődi szeretetotthon létrehozásában, majd bővítésében is. Közben szívesen segítette más gyülekezetek szeretetszolgálati törekvéseit.

1998-tól a Gyomaendrődi Gondozási Központban folytathatta munkáját mint intézményvezető. Itt töltött további kilenc évet nyugdíjazásáig. Közben az ótemplomi szeretetszolgálattal folyamatos volt a kapcsolata. Az új munkaterületek, így a támogató szolgálat és az étkeztetés, a házi segítségnyújtás beindítását a távolból is segíteni tudta. 2007 januárjában nyugdíjba vonult, az ótemplomi szeretetszolgálatban azonban ismét feladatokat kapott. Először mint szakértő segítette az új szolgálatok beindítását: a tanyagondnoki szolgáltatások és a Középhalmi Idősek Klubja létrehozását.

2007 nyarától módszertani munkatársként más gyülekezetek diakóniai munkájának megszervezésében is részt vehetett, segíthetett a Békéscsabai Támogató Szolgálat, az orosházi szeretetszolgálat és a nemescsói szeretetszolgálat létrehozásában.

Emlékplakettel jutalmazottak

Prónay-emlékplakett

Dr. Szeberényi Andor

Dr. Szeberényi Andor harminchat éven át dolgozott közlekedésigazgatási szakterületen Békés megyében. 1991-ben a Békés Megyei Közlekedési Felügyelet alapító igazgatója lett. Hivatali munkáján túlmenően a Közlekedéstudományi Egyesület Békés megyei területi szervezetének elnöke, az egyesület örökös tagja, a közlekedéshatósági szakterület elismert szaktekintélye. Emellett a Békés Megyei Vagyonátadó Bizottság elnöke, valamint számos társadalmi szervezet vezetője és tagja.

Tevékenységéért számos állami kitüntetés és elismerés birtokosa: 1997-ben a Magyar Köztársasági Arany Érdemkeresztet, 1998-ban a Baross Gábor-díjat vehette át. 2003-ban Békés Megyéért Díjat kapott, valamint a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét vehette át *Mádl Ferenc* köztársasági elnöktől. A Közlekedéstudományi Egyesületben végzett szervezőmunkáját Széchenyi-

emlékplakettel, kimagasló tudományos munkáját Jáky József-díjjal ismerték el.

Evangélikus egyházi pályája a kiváló ősök – a dédnagyapa, a csabai püspök, *Szeberényi Gusztáv,* valamint a nagyapa, *dr. Szeberényi Lajos Zsigmond* esperes – méltó utódjaként a Békéscsabai Evangélikus Egyházközséghez kötődik. A Békéscsabai Evangélikus Gimnázium újraindítása és az intézmény élete az első perctől kezdve szívügye. A kezdetektől, 1993-tól a gimnázium igazgatótanácsának aktív tagja. Bölcsessége, vezetői tapasztalatai segítettek a legnehezebb időkben jó döntéseket hozni, hogy az intézmény régi jó híréhez méltóan tölthesse be oktató, nevelő szolgálatát a város, a régió és egyházunk javára. A Békéscsabai Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola, Kollégium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Öregdiákok Baráti Körének elnökeként számtalan módon gazdagította az iskola életét.

1995-től 2008-ig a Békéscsabai Evangélikus Egyházközség felügyelője volt. Köztiszteletben álló, hiteles emberként állt mindig a gyülekezet és vezető testületei előtt, képviselte az egyházközséget. Meghatározó gondolatai, békességre törekvő iránymutatása nagyban hozzájárult a gyülekezet életének fejlődéséhez. Munkássága alatt megújulhatott egyházi épületeink többsége. A Békéscsabai Evangélikus Szeretetotthon igazgatótanácsának tagjaként, hosszú ideig elnökeként segítette az intézményes szeretetszolgálat építését. 2009-től az egyházközség tiszteletbeli felügyelőjeként is a régi áldozatkészséggel támogatja a gyülekezet életét.

Ordass-emlékplakett

Takács János

Takács János 1911. október 3-án Bonyhádon született. Édesapja szabómester volt. Háromévesen a gyermek az akkor még halálosnak számító skarlátba esett. A krízis éjszakáját édesanyja imádkozással töltötte, és életben maradása esetén Isten szolgálatára szánta gyermekét. Bár gyermekként János eleinte omnibuszkocsis szeretett volna lenni, tizenhárom éves korában egy evangélizációs alkalmon mélyen megérintette Isten igéje.

1934-ben végzett a soproni teológián. Évfolyamtársai azóta már mind előrementek. Első munkahelye Körmend volt, ahonnan sajtószolgálatban három hónapig járta a dunántúli falvakat, a *Dunántúli Harangszónak* szerezve előfizetőket kilencven gyülekezetben. Utána pestszentlőrinci, majd kelenföldi segédlelkészként munkálkodott, két év után pedig állami hitoktatóként Tótkomlósra került 1938-ban.

Házasságkötése is itt történt 1939-ben.

1941-ben választották meg Hódmezővásárhelyre, ahol hatvankét évet szolgált megszakítás nélkül.

Feleségét 1956 nyarán veszítette el, két leány- és egy fiúgyermeküket a nagymama segített felnevelni. Kilenc unokája és öt dédunokája él szerte az országban és Európában.

1997-ben Pro Urbe díjjal tüntették ki, nyugdíjba vonulása alkalmával 2003-ban a város díszpolgárává választották.

Azóta két súlyos műtét és magas életkora következményeként a fokozatos gyengülés miatt az utóbbi három évben már ágyhoz kötötten, de nem elhagyatva, minden napért hálát adva él, élénk telefonkapcsolatot tartva családja távolabbi és gyülekezete régi tagjaival, megfogyatkozott baráti körével.

EGYHÁZÜLDÖZÉS A KÁDÁR-KORSZAKBAN

FOTÓ: LUKÁCS GABI

A konferencia résztvevői a Lendvay utcában felkeresték és bejárták az egykori Állami Egyházügyi Hivatal székházát

Folytatás az 1. oldalról

A határon túlról érkezett előadók segítségével széles körképet kaphattak a résztvevők arról is, hogy miként zajlott az egyházüldözés Kelet-Közép-Európa más államaiban. A „hallgató

FOTÓ: PETRI GÁBOR

Mirák Katalin

egyházat” háromféle ok késztette némaságra – ez is kiderült az elhangzottakból.

Kitűnően felépített előadás ismertette meg a hallgatókkal a jogszolgáltatás és az egyházüldözés változásait a kádári korszakban. Statisztikai példák segítségével hasonlíthatták össze az érdeklődők, hogy a téeszesítés és a vagyoni kollektivizálás milyen romboló hatással volt a hitéletre és a vallás gyakorlására. A hallgatóság megismerhette az egyházi elhárítás irányítóit az 1956 és 1990 közötti évekből, továbbá megtudhatta, hogy ténylegesen miként zajlott a hálózatépítés az egyházakon belül. *Mindszenty József* bíboros élettörténetének felelevenítése a katolikus egyházzal kapcsolatos államvédelmi üzelmekbe engedett rövid bepillantást.

Az evangélikus tényfeltáró bizottság tagja, *Mirák Katalin* egyháztörténész – a *Háló* című könyv szerkesztője – a korszakból származó tankönyvek segítségével azt mutatta be, milyen is az ideális tartótiszt…

Csütörtökön szó esett még a pártállami egyházpolitika végrehajtásában közreműködő szervekről, az Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH) és a Belügyminisztérium kapcsolatrendszeréről, valamint a pártállami időszakban adott egyházi kitüntetésekről. Elhangoztak *Kiss István* Nógrád megyei ÁEH-megbízott visszaemlékezései is.

A konferencia másnapján a résztvevők arról hallhattak, hogyan alakult az 1956 utáni megtorlás a református egyházban, s hogy az 1960-as évek első felében milyen módszereket használtak a budapesti református ifjúsági csoportok bomlasztására.

Mikrotörténeti megközelítésben értesülhetett a hallgatóság arról, miként zajlott az egyházüldözés egy Heves megyei kistelepülésen, Besenyőtelken. Az egyházkorlátozás nem államvédelmi színtereit és eszközeit Csongrád megyei példák révén ismerhették meg a résztvevők, a Pápai Magyar Intézet megalakulása körüli különféle államvédelmi „játszmák” felidézése pedig Rómáig vezetett.

Végezetül a politikai rendőrség „új korszakáról”, vagyis az államvédelmi módszerváltásról és az 1953–1955 közötti szerzetesrendekről hallhattak mindazok, akik május első csütörtökén és péntekén egybegyűltek a főváros V. kerületében található főiskola előadótermében. A feltárt tények nem maradnak rejtve a szélesebb nyilvánosság előtt sem: a szervezők még idén szeretnék kötetben megjelentetni az elhangzott előadások írott változatát.

■ – BODAZS –

FOTÓ: LUKÁCS GABI

A jezsuita szerzetesrend kulturális intézményében, a Párbeszéd Házában (Budapest VIII., Horánszky u. 20.) június végéig lesz látható az a kiállítás, amely azonos címével is jelezte szoros kötődését az Egyházüldözés és egyházüldözők a Kádár-korszakban című konferenciához. A maga nemében egyedülálló tárlatot – a konferencia záróakkordjaként – Balogh Margit egyháztörténész és Ittzés János, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke nyitotta meg. Az egyházüldözés pártállami módszereit bemutatni hivatott kiállítás „installálása” az Evangélikus Országos Múzeum munkatársainak kreativitását dicséri.

Az „ideális tartótiszt”

Részletek Mirák Katalin május 6-án elhangzott előadásából

Egykor a Belügyminisztériumban voltak, ma pedig az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában találhatóak azok az *oktatási segédanyagok,* amelyeket a belügyi szerv saját, belső használatára készített. E háttéranyagok az 1950-es és 1980-as évek között folyamatosan megjelentek. Kiadójuk előbb a BM Tanulmányi és Módszertani Osztálya, illetve Tanulmányi és Kiképzési Osztálya volt, majd az 1970-es évektől a BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnöksége, a BM III/I. (Hírszerző) Csoportfőnökség, a Rendőrtiszti Főiskola Állambiztonsági Tanszéke és a BM Könyvkiadó.

A belügyi szakirodalmat a hivatásos tiszti állomány (tovább)képzéséhez használták. Néhány darabja a *hálózattartás* fortélyaival foglalkozik, vagyis azzal, hogy az operatív tiszt (tartótiszt, elhárító tiszt) hogyan, milyen módszerekkel tudja jól, helyesen, de legfőképp a *legeredményesebben* működtetni a hatáskörébe rendelt titkos segítők csoportját, azaz a hálózatot, az ügynökséget.

1956–58 az állambiztonsági módszerek tekintetében is fordulópontot jelentett. A belső használatra készült tanulmányok is magukon viselik a forradalom leverése után újragondolt és újrafogalmazott egyházpolitikai elveket és az azokhoz igazított állambiztonsági módszerek változását. A hálózattartásba a nyílt, erőszakos fellépés mellé fokozatosan más titkosszolgálati elveket és módszereket vezettek be. Bár a pártállam állambiztonságának céljai a korszakban alapvetően mindvégig változatlanok voltak, ezekhez a hatvanas évek végétől kifinomultabb, rafináltabb technikákat rendeltek, amelyeket a beszervezések és a kapcsolattartás területén is alkalmaztak. A fizikai erőszak mellé egyfajta „pszichikai hadviselés” társult.

A szerv munkája azonban ettől semmivel sem lett erőtlenebb vagy eredménytelenebb. Sőt! (Az evangélikus egyházbeli beszervezések száma például épp a hatvanas évek végétől egyértelmű emelkedést mutat, s a titkos kapcsolatok java része is a következő két évtizedben jött létre, illetve működött.)

Miben állt az újszerűség? A tiszt és ügynök *személyes* kapcsolatának jelentőségével a belső elhárítás mindvégig tisztában volt. A hálózatvezetésben e kapcsolat azonban idővel mind nagyobb szerepet kapott. A kapcsolatnak különösen a *pszichológiai sajátosságai* kerültek mindinkább előtérbe. Az oktatóanyagok szerzői kiemelten foglalkoztak azzal, hogy a legújabb (vagy még csak kísérleti fázisban lévő) pszichológiai, pedagógiai ismeretek és módszerek hogyan alkalmazhatóak a hatékonyabb belső elhárítási munka érdekében. (Néhány beszédes cím az e törekvés nyomán kibontakozó „szellemi termésből”: *Balázs Tibor* és *dr. Sziklai István* 1975-ben kiadott tanulmánya *A belső reakció elhárítási területén foglalkoztatott ügynök vezetésének és nevelésének néhány pszichológiai sajátossága* címmel vagy *Bollók Sándor Kísérleti pszichofiziológiai módszerek és felhasználási lehetőségük a MNK Belügyminisztériuma állambiztonsági szerveinek hálózati-operatív tevékenységében* című kandidátusi értekezése 1984-ből.)

A tanulmányokból *közvetve* az is kiolvasható, hogy az állambiztonság maga milyennek képzelte el az „ideális, a jó, a hatékony, az eredményes” operatív tisztet, ehhez milyen elvárásoknak kell megfelelnie, milyen emberi, személyes tulajdonságokkal, szakmai ismeretekkel, felkészültséggel kell rendelkeznie.

Melyek a *titkosszolgálat szempontjából* „ideális tartótiszt” alapvonásai?

A tiszt az ügynök számára mindenekelőtt az elvont hatalom képviselője, konkrét és közvetlen megtestesítője volt. Ő a hivatásos állománynak az a része, aki rendszeres, „testközeli” kapcsolatban állt az ügynökkel. Kulcsembere a hálózati kapcsolatnak, annak eredményessége sokszor rajta állt vagy bukott. Egy drámai hangú, de keresztény szemmel nézve mérhetetlenül kicsinyes és korlátolt állambiztonsági megállapítást idézve: az ügynök azzal, hogy „titkos együttműködésbe lépett állambiztonsági szerveinkkel, sorsát a szervet képviselő operatív tisztre bízta”.

A hálózatvezető tisztnek bizonyos fontos emberi tulajdonságokkal és szükséges vezetői képességekkel kellett rendelkeznie. Csupa *pozitív* tulajdonságot vártak tőle: hivatástudat, kezdeményezőkészség, fegyelmezettség, szívósság, erős akarat, analitikus látásmód, jó emlékezőtehetség, jó kapcsolatteremtő képesség stb. Továbbá legyen képes az előítéleteit irányítani, korlátozni, mert azok egyoldalú ítéletalkotáshoz vezethetnek, amely nem szolgálja a hálózati munka eredményességét. Rátermettségének alapvető mutatói közé számított, hogy a kapcsolattartás során mennyire tud maga körül tekintélyt teremteni és tartani. Mennyi akaraterőt, magabiztosságot, „kockázatvállalási stabilitást tud az ügynök felé kisugározni, alkalmas-e az ügynök aktivitásának a serkentésére”. Szükséges volt továbbá a „politikai szilárdsága”, „jó szakmai felkészültsége”, az „általános műveltség”.

Követelmény volt, hogy a tiszt tudjon olyan helyzetet teremteni, amelyben az ügynök az állambiztonsági érdek teljes körű ismerete nélkül is „azonosítani tudja magát elképzeléseinkkel, vagyis gyakorlatilag a kényszer érzete nélkül vállalja az általunk meghatározott feladatok megoldását”. Az ügynöktől ugyanis értelmi és érzelmi azonosulást vártak el, vagyis az „igazság értelmi felismerése” mellett az „érzelmi elfogadást is”. Titkosszolgálati konyhanyelven: az ügynök az „eszével és szívével” is dolgozzon a feladatok végrehajtásán, mert ez utóbbi biztosította az ügynöknek a feladatok végrehajtásához szükséges akaratát, és ezáltal vált érdekeltté a feladatok megoldásában. A végső állambiztonsági cél azonban az volt, hogy elérjék az ügynöknek a „politikai célkitűzésekkel” való azonosulását.

Állambiztonsági szempontból a tartótiszt akkor vezeti helyesen az ügynököt, ha emberi közelségbe, munkatársi kapcsolatba kerül vele. Ez bizalmat és őszinteséget feltételezett a két (különben messze nem egyenrangú!) fél között. Kimunkálásához hozzájárulhatott például a tisztnek az a gesztusa, hogy „különösen a hosszabb idő óta dolgozó, kvalifikált ügynök esetében éppen ismereteire, élettapasztalatára hivatkozva kérje ki véleményét” egy-egy állambiztonsági feladat megoldásához. (Bizalom, őszinteség: figyeljük meg, az oktatóanyag a legmélyebb emberi érzelmek fel- és kihasználását írja elő az ügynök irányításában!)

Ezek az – állambiztonsági szempontból kívánatos, egyébként pedig irreális – elképzelések azonban nem számoltak eléggé azzal az alaphelyzettel, hogy a többség az együttműködési hajlandósága ellenére is viszolygott a titkos kapcsolattól, azt maga is bűnnek tartotta, a társadalom hallgatólagosan elítélte és megvetette az ilyenben részt vevőket. (Az egyháziak nagy része is tudta, érezte, hogy amit tesz, az nem egyeztethető össze a hivatásával! Néhány döbbenetesen mélyre süllyedt egyházi ügynök esetétől eltekintve a többség nem tudta magát „jól érezni” ebben a szituációban, még akkor sem, ha az számára különböző előnyökkel is járt.)

A belső használatra szánt és „Szigorúan titkos!” minősítésű állambiztonsági tanulmányok az ügynöktartás és -vezetés általános kérdései mellett több helyen az egyháziakkal tartott kapcsolat sajátosságaira is felhívják a figyelmet. Tanulságos például az alábbi állambiztonsági megállapítás: „Különösen jelentős szerepe van az érzelmi ráhatásnak a kulturális és a művészeti élet területén dolgozó ügynököknél, továbbá az egyházi személyeknél és a nőknél, akiknél az érzelmi befolyásolás természetes tartozékát képezi az értelmi, logikai ráhatásnak.”

Látjuk és érezzük: a tiszt, aki az imént sorolt elvárásoknak mind megfelelt, eszményi alak. Természetesen a fenti iratanyagot is erős forráskritikával kell használni. Külön kutatást megérne azonban, hogy a tartótisztek a mindennapokban mennyiben feleltek meg ezeknek a követelményeknek. A papírformához képest valójában kik dolgoztak a III/III. csoportfőnökségen? Milyen módon folytatták az egyházüldözést? Vajon csupán a munkájukat végezték havi fizetésért, vagy meggyőződésből harcoltak az egyházi reakció ellen?

A tisztek nevét, életrajzát, szolgálati múltját iratok alapján ismerjük, és valamilyen mértékig ma rekonstruálni tudjuk. Az evangélikus tényfeltáró bizottság a levéltári források mellett azonban igyekszik felkeresni és meghallgatni az egykori evangélikus hálózati személyeket is, akik töredékes, de igen érdekes és tanulságos tartótisztportrékat rajzolnak elénk. Az emlékezetből több évtized távlatából is meglepően *személyes mozzanatok* bukkannak fel. Arcot kapnak a papírfigurák.

Vajon milyen lenne az „ideális tartótiszt” ma, *a kutatónak, a kutatásnak, a múltfeltárásnak* vagy a titkosszolgálat sokféleképp értelmezhető *áldozatainak* szempontjából? Leginkább egy olyan volt hivatásos, aki, bár nyilván máig köti őt a szolgálati esküje – benne a titoktartásra vonatkozó rész –, nem zárkózik el a nyilvánosságtól. Aki hajlandó megszólalni, s azért nem kér anyagi ellenszolgáltatást (ez utóbbira is van példa!). A volt tartó, akitől első kézből tudnánk, milyen volt az egyházüldözés a másik oldalról. Számunkra ilyen lenne az „ideális tartótiszt”.

Keletről indultunk, hogy meghalljuk az idők szavát

Amikor megláttam az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért csendesnapjának programjait, több film is eszembe jutott. Felvillant az *Időzsaru* képe, aki akadály nélkül járkált az időben, vagy azok a filmek, amelyben vissza lehet menni jóvátenni valamit a múltban. A május 8-i csendesnap témája ugyanis az idő volt. Kora reggel azonban az autóbuszban zengő ének és bibliai igék

FOTÓ: MALIKNÉ GYÖRFI ESZTER

terelték a gondolatainkat, hisz négyórás utazás várt a nyírteleki gyülekezet tagjaira, hogy megérkezzenek a csendesnap helyszínére, a pestszentlőrinci evangélikus templomba. „Együttérzően” álltunk azok mellé, akik tizenöt-húsz perc alatt, ám testvéri közösség nélkül érhették el az alkalmat…

A csendesnap programját *Györfi Mihály* nyírteleki lelkész vezette, *Stanka Erika* pedig harmóniumon kísérte a szép számmal összesereglett résztvevőket. Erővel szólt a szívet lecsendesítő és felemelő ének, hogy készen álljunk Isten szavának megértésére és befogadására.

Az első téma „Az idő ura az Úr!” volt. Erről *Adámi László* nyíregyházi lelkész beszélt Gal 4,4–5 alapján. Isten az, aki az időt megteremtette, és nála, egyedül nála van a segítség, hogyan osszuk be azt neki tetsző módon.

Tóth Eszter Az elfolyt idő foglyaiból a kegyelem idejében élőkké válni! címmel 1Pt 4,3.7 alapján szólt. Pogány az, aki számára Isten nem mérvadó, akinek az Úr nem tényező – állapította meg. Hamis sáfároknak bizonyulhatunk, ha az Istentől kapott időt elpazaroljuk, ha nem az Úr van életünk középpontjában. Bálványimádókká leszünk magunk is, ha kedvteléseinknek élünk.

Az igehirdetések után életteli bizonyságtételek áldása áradt ránk. Mindnyájunk szíve felhevült, mikor a Filadelfia Evangélikus Egyházközségből kiálló csoport énekkel szolgált, és életükről, valamint szolgálatukról beszéltek. Megrázó volt hallani, hogy Isten milyen mélységből hozta ki ezeket a cigány testvéreinket: kusza életekből, súlyos bűnökkel, börtönbüntetésekkel terhelt életutakról, melyeknek megoldásai itt a templomban még világosabban látszottak. Jézus Krisztus minden ember számára szükséges ajándékát különböző körülmények között tapasztalhatták meg a testvérek. Jézus életújító Megváltó lehetett az életükben.

Tradíciókba szűkült és a „szúnyogot szűrni” szerető keresztények számára az Úr éles kontrasztot állított. Mindenki úgy érezte, térdet kell hajtani az Úr előtt, mert méltó rá, hogy dicsőíttessék a neve! Az úrvacsorában mindez kézzelfoghatóan megmutatkozott. Ott térdelt egymás mellett cigány és magyar, ifjú és öreg, régen hitre jutott és frissen megtért. Sokak szemében ott csillogott az öröm és hálaadás könnye. (Az úrvacsorával még nem élő három cigány fiatal az utolsó körben áldásért térdepelt az Úr oltárához.)

Mindezekhez Gal 6,10 alapján lelket emelő igehirdetéssel szolgált a záró istentiszteleten *Győri Gábor* esperes, helyi lelkész. Hangsúlyozta, az idő szorításából csak Isten kegyelmével lehet megszabadulni. Jézus maga a személyes példa arra, miként osszuk be úgy az időnket, hogy végül is az Úr elé állva azt mondhassa nekünk: *„Jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután.”* (Mt 25,21)

Hazafelé ismét négyórás közösségi alkalom várt ránk… A csendesnap résztvevői közül sokan már régen hazaértek, amikor a mi autóbuszunkon még folyt a lelki beszélgetés és az éneklés. A gitáron kíséretet játszó ujjai elzsibbadtak, az éneklők hangszálai elfáradtak, de az arcokon boldog békesség látszott. „Holnap az istentiszteleten találkozunk – hangzott a búcsúszó –, délután pedig közös szolgálat Kisvárdán. Jó pihenést!”

■ Magyarósiné Berecz Annamária

A kedves gesztus csendesítő ereje

Néhány évvel ezelőtt feleségemmel a kedvenc éttermünkben ünnepeltük az évfordulónkat. A vacsora végén a pincér egy nagyon szép tortát hozott. A tortát régi ismerősünk, *Lily* küldte nekünk, akit korábban mi is észrevettünk az étteremben. Mivel a múltban igazán nem voltak kellemes emlékeink Lilyvel kapcsolatban, különösen meglepett minket váratlan nagyvonalúsága. Az étteremből kifelé jövet elismeréssel beszéltünk Lily újonnan megtapasztalt kedves tulajdonságáról, amelyet korábban nem is vettünk észre.

A munkahelyünkön már mindnyájan megtapasztaltuk, hogy kapcsolataink bizony nem ritkán feszültséggel terheltek, és sokszor elkap minket az indulat. Előfordul az is, hogy a feszültségek végül a konfliktusokból „kreatív módon” pozitív eredményt hoznak ki, de gyakran inkább versengés, irigység, féltékenység vagy gyűlölködés van az emberek között, pusztán azért, mert nagyon eltérő személyiségek, mások az értékeik, és mások a céljaik. Habár általában véve ezeket az eseményeket mindennaposaknak tekinthetjük, mégsem hagyhatjuk figyelmen kívül. Ha nem kezeljük megfelelően az ilyen eseteket, nagyon ártalmassá válhatnak. Meg kell tanulnunk, hogyan nézzünk szembe ezekkel a kérdésekkel, és hogyan oldjuk meg őket, ha fenn szeretnénk tartani a hatékony, hosszú távú munkakapcsolataink.

Térjünk vissza Lily esetéhez. Eszembe jutott egy rész a Bibliából, pontosabban az *Ószövetségből.* Péld 21,14 így tanítja: *„A titkon adott ajándék elfordítja a haragot és a kebelben való ajándék a kemény búsulást.”* (Károli-fordítás) Ez így nagyon leegyszerűsítettnek tűnhet, de néha a kimutatott kedvesség és nagylelkűség – például egy ajándék formájában – lecsendesítheti a haragot. Ha tudod, hogy van olyan kapcsolatod, amelyet némileg „el kell simítani”, akkor érdemes az ajándék hatalmán elgondolkodnod.

Ez persze nem jelenti azt, hogy mindig törekednünk lehet – vagy kell – arra, hogy „megvásároljuk” a kiutat egy-egy személyes konfliktusból. Gyakran az a legjobb, ha egész egyszerűen közeledünk ahhoz az emberhez, akivel nézeteltéréseink vannak, és megkíséreljük megvitatni a problémát emberi, tapintatos módon. Egy másik bibliai idézet azt mondja nekünk: *„Aki megtartóztatja beszédét, az tudós ember, és aki higgadt lelkű, az értelmes férfiú.”* (Péld 17,27) Másutt ezt olvashatjuk: *„Ha a fa elfogy, kialuszik a tűz; ha nincs rágalmazó, megszűnik a háborgás.”* (Péld 26,20) Ha képesek vagyunk a vitáinkat és konfliktusainkat kiváltó okok megfelelő kezelésére, anélkül hogy olajat öntenénk a tűzre, akkor képesek leszünk meggyógyítani a sérült kapcsolatainkat is.

Van egy közhely, mely szerint a tett hangosabb, mint a szó. A szóbeli bocsánatkérés és a kibékülésre való törekvés mellett egy kis kedvességgel is megerősíthetjük szándékunk őszinteségét. Ugyanúgy, ahogyan Lily tette az ő kis meglepetésajándékával. Vagy lehet ez egy egyszerű kártya, illetve egy kis üzenet az illetőnek, amelyben kifejezheted a vágyad, hogy szűnjön meg a viszály köztetek. Ha nem teszel egy kedves gesztust, akkor a konfliktusod elhúzódhat a végtelenségig. Péld 18,19 erre emlékeztet: *„A felingerelt atyafiú erősb az erős városnál, és az ilyen versengések olyanok, mint a vár zárja.”*

Ha van bármilyen megoldatlan nézeteltérésed, most van itt az ideje, hogy hozzálássz a rendezéséhez!

■ Rick Boxx

(Forrás: Monday Manna)

FOTÓ: LUKÁCS GABI

HETI ÚTRAVALÓ

Krisztus mondja: „Ha felemeltetem a földről, magamhoz vonzok mindeneket.” (Jn 12,32)

Húsvét ünnepe után a 6. héten, pünkösd böjtjében az *Útmutató* reggeli s heti igéi a Szentlelket ígérik, mert az Úr Isten meghallgatja erőtlen népe, e földön szolgáló gyülekezete kiáltását. Az Úr Jézus nem hagyja magára egyházát, hanem Isten jobbján szüntelenül közbenjár érte. Vezérigénk szerint – a keresztre, majd a mennybe való felemeltetése után – Lelke s evangéliuma által vonz minden bűnöst, aki a nagy mélységből így kiált hozzá: „Halld meg, Uram, hívó hangomat! Könyörülj rajtam, hallgass meg engem!” (GyLK 687,6) „Az Úr gazdagon megáld mindenkit, aki őt segítségül hívja.” (Róm 10,12; LK) Jézus váltsághalála előtt megígérte: *„Amikor eljön a Pártfogó, akit én küldök nektek az Atyától, az igazság Lelke, aki az Atyától származik, az tesz majd bizonyságot énrólam…”* (Jn 15,26) A Szentháromság jelenlétét Pál igéiben is felfedezhetjük: *„Ezért meghajtom térdemet az Atya előtt (…): adja meg nektek (…), hogy hatalmasan megerősödjék bennetek a belső ember az ő Lelke által; hogy a Krisztus lakjék szívetekben a hit által…”* (Ef 3,14.16–17) Csak az ismerheti meg Jézus Urunk szeretetét, kiben ő él (lásd Gal 2,20). Ez azért lehetséges, *„mert szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adatott Szentlélek által”* (Róm 5,5). Erről prófétált a bálványimádás bűne miatt elhurcolt és szétszóratott népének Ezékiel. Isten megígérte visszatérésüket: *„És ha hazaérkeznek, (…) új lelket adok beléjük, eltávolítom testükből a kőszívet, és hússzívet adok nekik, hogy rendelkezéseim szerint éljenek…”* (Ez 11,18–20) A nagy megpróbáltatásról jövendölte Jézus: *„…ez alkalom lesz nektek a tanúságtételre.”* És akkor *„én adok nektek szájat és bölcsességet”* (Lk 21,13.15); *„nem ti vagytok, akik beszéltek, hanem Atyátok Lelke szól általatok”* (Mt 10,20). Urunk így bátorít minket is vallástételre: *„…ne aggódjatok amiatt: (…) mit mondjatok, mert a Szentlélek abban az órában megtanít majd titeket arra, amit mondanotok kell.”* (Lk 12,11–12) Csak az káromolja örökre megbocsáthatatlanul a Szentlelket, aki őt nem Isten Lelkének, hanem Belzebubnak, az ördögök fejedelmének tartja (lásd Mt 12,22–32). Pünkösd böjtjében az apostolok előbb imádkoztak: *„Urunk…, te jelöld ki…, akit kiválasztottál magadnak…”,* és sorsot vetettek: *„…a sors Mátyásra esett, és a tizenegy apostol közé sorolták őt.”* (Ap-Csel 1,24.26) Íme, Jézus végrendelete a keresztről anyjának: *„Asszony, íme, a te fiad!”;* szeretett tanítványának: *„Íme, a te anyád!”* (Jn 19,26.27) Pünkösd küszöbén már felcsendül az ünnep igéjeként is Isten cselekvést, történést, létezést munkáló szava: *„Nem hatalommal és nem erőszakkal, hanem az én lelkemmel! – mondja a Seregek Ura.”* (Zak 4,6) Ezért kérhetjük: „Jövel, Szentlélek Úristen, / Töltsd be szíveinket bőven…, halleluja!” (EÉ 229,1) *Dr. Luther* szerint: „A Lélek ezt a kettőt akarja elérni és megteremteni minden keresztyénben: először bizonyosodjék meg a szívünk, hogy kegyelmes Istenünk van; azután legyünk képesek magunk is segíteni másokat könyörületességgel.” Veni Creator Sancte Spiritus!

■ Garai András

HIRDETÉS

Pünkösdi evangélizációs napokat tartanak május 17-e és 19-e között Rozsnyó szórványgyülekezetében, Csucsomban a rozsnyói, a berzétei és a szilicei gyülekezetek, valamint a Firesz-Fix közös szervezésében. A helyi kultúrházban naponta 18 órakor kezdődő alkalmakon *Szeverényi János,* a Magyarországi Evangélikus Egyház országos missziói lelkésze szolgál igehirdetéssel.

HIRDETÉS

Meghívó

A IV. evangélikus férfikonferenciát június 18. és 20. között, péntek ebédtől vasárnap ebédig tartjuk Piliscsabán, a Béthel Missziói Otthonban (Széchenyi u. 8–12.).

Jelentkezni lehet *Koháry Ferenc* férfimissziói referensnél e-mailben a kohary@enternet.hu címen vagy telefonon a 96/360-013-as vezetékes és a 20/824-7122-es mobilszámon, illetve az Evangélikus Missziói Központnál (1164 Budapest Batthyány Ilona u. 38–40., e-mail: evmis@lutheran.hu, tel:. 1/400-3057).

A részvételi díj a teljes időre 6 000 forint + 500 forint ágynemű-használati díj.

Balatonpárszó

Egyetemi gyülekezetvezetők tópartija

▶ A lelkészi munka egyik legnehezebb területe a hívők és keresők mellett a kívülállók sokaságát is magába foglaló, Bibliát esetenként hírből sem ismerő, sűrűn cserélődő tagokból álló egyetemi gyülekezetek pásztorolása. Ilyen merészen sokszínű egyetemi közösségek önmagukat végiggondoló hétvégéje zajlott április 30. és május 2. között Balatonszárszón, az Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban. Ennek szellemében – korunk egyik nagy költőjének szavaival élve – el is hangzott Balaton-pár-szó.

Joggal találhatjuk rendkívülinek, hogy egy olyan közösség, amely jószerivel fölmérhetetlenül megterhelt missziós tevékenységet végez, mégis közösségnek nevezhető. Azért fölmérhetetlenül megterhelt, mert bár vannak ennél nehezebb területek, itt valóban számolni kell azokkal, akik nemhogy nem olvastak Bibliát, de határozottan csupán a közösség áldásait keresik, s olybá tűnik, hogy itt valahogy sikerül megtalálniuk – miközben akár a buddhizmus alapjairól gondolkodnak, akár bármely tételes vallás dogmáiból kiábrándultak.

Ékes bizonyítéka a közösségi létnek nemcsak az, hogy milyen szép és elmélyült áhítatot vezényelt *Buday Barnabás,* a miskolci egyetemi gyülekezet lelkésze vagy *Mónus Györgyi* pécsi egyetemi lelkész, illetve hogy milyen hét határra zengő záró istentiszteletet tartott *Körmendy Petra,* a budapesti egyetemi gyülekezet lelkésze az ÉgÍgérő gospelkórus hathatós segítségével, hanem az is, amikor *Kézdy Péter* piliscsabai lelkész csudaszép esti áhítata végén kollégánk és barátunk, *Mezey Gábor* elhunytát szóval és lélekkel kísérve valóban közösségként sirattuk meg.

Nem volt szükség az előadók titulusainak hangsúlyozására sem; olyan élvezetes, gondolatébresztő és – talán szabad mondani – paradigmaváltó előadásokat tartottak, amelyek minden egyetemi cím említését fölöslegessé teszik. *Csepregi András* az alternatív Jézus-teóriákról előadást tartva vitát generáló, ugyanakkor egyháztörténetileg összefogott, kérdésektől mégsem mentes beszélgetést indított el. Olyannyira, hogy a fölvetett gondolatok taglalása késő éjszakába nyúlt, s talán le sem zárult teljesen. Élményszámba megy, ha egy komoly előadó sokáig beszélget a hallgatóság kérdezni hajlandó és képes tagjaival.

Hasonlóképp történt *ifj. Cserháti Sándor* szegedi – többek között egyetemi – lelkész előadásán, ahol az előző esti beszélgetés következményeként keveset pihent hallgatóság egész egyszerűen nem akarta befejezni az alkalmat, mert az ifjabb „Sankó” annyira újszerűen nyilatkozott a protestáns teológia által a kereszthalálhoz képest némileg elhanyagolt krisztusi életről, hogy sokan valóban elgondolkodtak: így is lehet nézni, így is lehet látni? Több egyetemi lelkész utólagos vélekedése szerint is lenyűgöző volt, s mivel mindezekről hangfölvétel is készült, meghallgatható. Érdemes.

Mindezen előadásokat földolgozandó különféle műhelyek alakultak, például a *Balázs Viktória* debreceni lelkésznő által tartott filmes meditáció vagy a Körmendy Petra által tartott, biblikus alapú drámapedagógiai délután. Vélhetőleg sokat mond mindezekről, ha megemlítjük, hogy nem kevesen sírtak a távozás fölött érzett bánatukban és a közeli viszontlátás örömének reményében. Mezey Gábor elment, de közösség is alakult ugyanakkor: így vesz el és ád az Úr.

■ Liszka Viktor

EKOT 2010

▶ Az ország minden tájáról érkeztek fiatalok – Békéscsabától Kőszegig, mintegy ötvenen – Aszódra, az evangélikus kollégiumok országos találkozójára. A rendezvénynek április 23. és 25. között a helyi evangélikus gimnázium adott otthont.

Az esemény fókuszpontjában Aszód és a kistérség kulturális öröksége volt. Ennek a jegyében a vendégek – illetve velük együtt az egyházmegye fiataljai – pénteken, a „Zsindely-délután” keretében először a helyi népművészettel ismerkedhettek meg. Jó lehetőség volt ez arra, hogy „megkóstolják” az intézményt, és

FOTÓ: MEDGYESI MÁRTON

találkozzanak az evangélikus iskolai diákélettel. A délutánt – rövid áhítat után – *Hoppál Mihály* néprajzkutató, az Akadémia Néprajzi Kutatóintézetének tudományos tanácsadója nyitotta meg a *Galga mente mint néprajzi táj* című, érdekfeszítő előadásával, majd a sok érdekes információ után kikapcsolódásképpen a *János vitézt* láthatták az egybegyűltek, interaktív mesejáték formájában, *Boka Gábor* segítségével. Az estét táncház, majd sportolási lehetőség zárta.

Másnap persze voltak gondok a felkeléssel, de a diákok azért idejében összekapták magukat. A szombat számtalan újdonságot tartogatott. Délelőtt a magával ragadó áhítat és az azt követő hosszú közös éneklés után a kollégiumok mutatkozhattak be, majd vidám vetélkedő vette kezdetét, vegyes iskolaközi csapatokkal, egymás jobb megismerése, a barátkozás érdekében. Ebéd után a résztvevők buszba szálltak, és látogatást tettek a domonyvölgyi Lázár lovasparkban, ahol sétakocsikázással, majd lovas bemutatóval kedveskedtek nekik. Következő programként – tárlatvezetéssel – megcsodálták a gödöllői királyi kastélyt, innen indultak vissza Aszódra. A szervezők estére fáklyás felvonulást szerveztek, melynek keretében a fiatalok megkoszorúzták az 1848-as emlékművet, és elmentek az Aszódi Petőfi Múzeumba is, ahol az igazgató mutatta be a város történetét, és meglepetéssel is szolgált a diákoknak.

Bármily remek volt is az együttlét, vasárnap elérkeztek a búcsú pillanatai. Délelőtt istentiszteleten vettek részt a diákok, majd *Kalina Katalin,* egyházunk oktatási és iskolai osztályának vezetője jelenlétében értékelték az együtt töltött napokat. A búcsúzás nem a szomorúság jegyében, hanem a viszontlátás reményében zajlott, és sok énekkel, nevetéssel ért véget az alkalom. A csapatok jó hangulatban indultak haza ebéd után.

A családias légkörű hétvége után a résztvevők bizonyára mindannyian maradandó élményekkel intettek búcsút Aszódnak.

■ Matejka Judit – Medgyesi Márton

Nem csak tanít – tankönyvet is ír

Beszélgetés Gruber Lászlóval

▶ Nemrégiben jelent meg a Nemzeti Tankönyvkiadó gondozásában a *Panoráma* sorozat biológia-, kémia-, fizika- és földrajztankönyve. Az általános iskolai 7. osztályos földrajzkönyv *Gruber László* és *Huszár Tamás* munkája. Az alkotók egy időben munkatársak voltak az MTA Földrajztudományi Kutatóintézetében; a kiadó mintegy másfél évvel ezelőtt kérte fel őket a munkára. A könyv közel háromnegyedét jegyző Gruber László a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium tanára.

– Ilyen szép kivitelű földrajztankönyv még nem jelent meg Magyarországon – mutatja büszkén Gruber László a könyvet, melyet gyönyörű fotók színesítenek. – Igyekeztünk megőrizni a korábbi tankönyvek értékeket, és persze az alapkövetelmények, a kötelező témakörök is mind benne vannak, de azért próbáltunk élni – az eléggé szűkre szabott – szabadságunkkal is. Speciális ez a kiadvány a mai Magyarországon; mi szakmunkafüzetnek neveztük el.

– Gondolom, az összeállított anyag hozta magával az újfajta elnevezést. Hogyan épül fel a kiadvány, milyen újdonságok jellemzik?

– Minden lecke két-három ismeretközlő oldallal kezdődik, aztán jönnek a feladatok, amelyek különböző nehézségi fokúak: a logikai, számításos, ábraelemzéses feladatok mellett jelentős szerepet kapnak az olyanok is, mint például a hibakeresés, a virtuális utazás, a diagramszerkesztés és -értelmezés. Ugyanakkor az aktuális globális problémák feltárásáról sem feledkezhettünk meg. A könyv megírásakor az volt az elsődleges célunk, hogy gondolkodtassuk (!) a gyerekeket, s ne csupán az újonnan megszerzett ismereteket ismételtessük velük.

A terjedelmi megkötések miatt mindössze három olvasmány került a kiadvány végére. Viszont minden leckéhez érdekes cikkeket kerestünk – például a gorillák örökbefogadásáról vagy épp arról, hogyan lehet egy gyerekjátékkal energiát termelni Afrikában –, ezeket biztosan el fogják olvasni a tanulók. A témákhoz kapcsolódik egy-egy szövegértési feladat is, ami manapság a kompetenciaalapú oktatásban nagy szerepet kap. Minden lecke végén található egy angol kisszótár, illetve egy linkgyűjtemény, ami további kutakodásra ad lehetőséget. Az egyes témák összefoglaló kérdések sorozatával végződnek.

Újdonság, hogy úgynevezett visszacsatoló leckéket is tettünk a könyvbe, *Diákszemmel* címmel. Itt azokra a kérdésekre kapnak választ a fiatalok, amelyekben sokszor tévedni szoktak – például hogy mi a különbség a hurrikán, a tornádó és a tájfun között, és hasonlók.

– Ön a tanórákon igyekszik izgalmas dolgokat is szóba hozni az éppen tárgyalt témakör kapcsán. Van erre mód egy tankönyvben is?

– Mániám, hogy egy (földrajz)tankönyvben mindenképpen legyen egy csomó „hülyeség” is, hiszen az érdekli legjobban a gyerekeket. Én a „Nehogy elolvasd!” címet adtam volna az ilyen anyagoknak, végül *No de ilyet!* lett a címük. Rengeteg érdekességet tartalmaznak országokról, kontinensekről, népekről, kultúrákról. Garantálom, hogy a tankönyv ezen részét diákjaink „rongyosra” fogják olvasni.

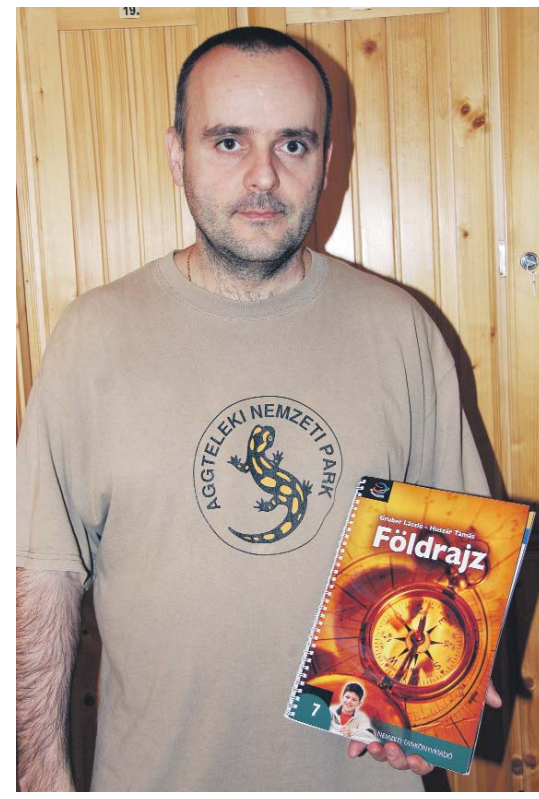

A SZERZŐ FELVÉTELE

– Bizonyára nem hiányoznak a „komoly” dolgok sem a kiadványból…

– Természetesen a már fentebb említettek mellett nem hiányozhat a fogalomtár sem a tankönyvből. A belső borítókon található függeléknél igyekeztünk odafigyelni, hogy aktuális adatok szerepeljenek benne. A tankönyvhöz feladatgyűjtemény is kapcsolódik. A témazáró feladatlapokon most dolgozom. Ami még újdonság, hogy a Nemzeti Tankönyvkiadó internetes honlapján digitális tananyagként is elérhetők lesznek az újabb fejlesztések. Illetve készül tanári kézikönyv is, amely igazából megoldókulcs lesz – a pedagógusok örömmel veszik az ilyen segédanyagot.

* * *

Gruber Lászlónak 2004-ben már megjelent egy egyetemi tankönyve *Ausztrália, Óceánia és az Antarktisz természeti földrajza* címmel. A bonyhádi gimnázium tanára a Szegedi Tudományegyetem óraadója is, és törekvéseit látva bizton állíthatjuk, hogy a jövőben is találkozhatunk nevével a tankönyvkiadásban.

■ Máté Réka

Pünkösdi ökumené

„Miért nem tavasszal, például pünkösdkor rendezik meg az egyetemes imahetet? Hidd el, sokkal többen jönnének. Sokan azért maradnak otthon, mert csúszós az út, hideg van, sötét van. És sajnos a betörésekről sem feledkezhetünk meg. Sötétedés után nem szívesen hagyják üresen az otthonukat az emberek. Télen nem szívesen mozdulnak ki, különösen problémás ez az időseknek. Különben is közel van még a karácsony és újév ünnepi hangulata… A hideg, barátságtalan téli estéken lehet, hogy jobb a békés otthon" – hallottam többektől az ez évi imahét után is vissza-visszatérően. Mondták ezt lelkészek is, gyülekezeti tagok is. Mind olyanok, akik szívesen vannak együtt a Krisztusban más felekezetű testvérekkel. Mindezek a felvetések, érvelések egybevágnak az imahét nemzetközi segédanyagának bevezetőjével, amely említést tesz arról, hogy nem csak januárban lehet megtartani, illetve hogy egy esztendőben többször is meg lehet tartani az imahetet. Ezek a kérdések aztán felkerültek a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) Teológiai és Keresztyén Egység Bizottságának agendájára, és az a javaslat született, hogy ne a januári imahét helyett, de mellette buzdítsuk híveinket arra, hogy a pünkösdi ünnepkörben, tehát a mennybemenetel napjától egészen a Szentháromság vasárnapjáig terjedő időben a helyi lehetőségeknek megfelelően találják meg az együtt imádkozásnak, együtt ünneplésnek, a Szentlélek jelenléte közös átélésének szép alkalmait. Erre már sok áldott példa is buzdíthat bennünket. Van, ahol pünkösdi vigíliát tartanak ökumenikus közösségben, van, ahol a májális kellékeit is mozgósítva családi napot tartanak a szabadban, máshol pedig pünkösdhétfő többnyire szép, tavaszi estéjét használják az egymás hite által való épülésre. A nevezett bizottság szeretettel ajánlja az alábbi két írást a fentiek megfontolására azzal a reménységgel, hogy ezek a gondolatok már az idén is, illetve a jövendőben ökumenikus pünkösdi eseményekben nyernek majd megtestesülést.

■ Bóna Zoltán,

Az anyaszentegyház születése

A pünkösdöt okkal, joggal és szívesen nevezzük az egyház születésnapjának. Ebben azonban benne van annak az elismerése is, hogy a Krisztus által elhívott és a Lélek által szerveződött egyház történetiségének első pillanatától kezdve a különbözőek közössége. Római jövevények, zsidók és prozeliták, krétaiak és arabok, különböző diaszpórákban különböző nyelveket beszélők – akik alig értették egymást, tehát közösséget alig tudtak alkotni – csodát éltek át.

A csoda pedig többszörös. Először is mindannyian megértették a tanítványok szavait. Másodszor sokan érteni is akarták e szavak jelentését. Harmadszor pedig háromezren voltak azok, akik megértették és elfogadták e szavak elhívó erejét is. Ezzel létrejött azoknak a közössége, akikben ötven nap után megrázó és megváltó erővel tudatosodott a húsvéti csoda, az evangélium győzelme, a feltámadás valósága. Ugyanakkor bizonyára – e közösséget formáló erőn túl – a sokfajta különbözőségük továbbra is megmaradt. Így, különbözőségükben tudtak Krisztus népe lenni.

Az ember kulturális, érzelmi, értelmi, jellembeli, lelki, anyagi különbözőségének palettája az elmúlt kétezer év alatt bizonyára még tovább színesedett. Ez azonban nem mehet a lényegi közösség rovására. Ezért az egyház népének létéhez tartozik, hogy a Krisztusban való egységet tudatosan megélje, s így az *egész lakott föld,* az ökumené egyetemességében fogadja és hirdesse az evangéliumot.

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa ennek jegyében kéri Krisztus Urunk magyar népét, hogy amennyire lehetséges, ökumenikus istentiszteleti, imádságos és/vagy a krisztusi közösséget más formákban kifejező alkalmakon is ünnepelje a Szentlélek kiáradásának, Krisztus egyetlen anyaszentegyháza életre hívásának szent napját.

■ B. Z.

Csak oda küld az Úr áldást…

■ Börzsönyi József

Vannak községek, még ha egyre kisebb számban is, ahol csak egy felekezet van. Tiszta református vagy evangélikus vagy teljes egészében katolikus falu. Ilyen egyfelekezetű városról országunkban aligha lehet beszélni. A legtöbb nagyobb településünkön együtt laknak a különböző egyházakhoz tartozó hívek, olykor nagyon is sokfélék.

Szolgálatom kezdetén találkoztam egy vegyes házasságokban gyakori problémával. A „vegyes" házaspárok nem jártak sem az egyik, sem a másik egyház templomába, nem tartoztak sem az egyik, sem a másik gyülekezethez, és ez nem annyira a politikai viszonyok miatt volt, hanem egy megbántódás miatt. Házasságkötésükkor eltiltást kaptak a szentségektől, mivel a másik egyház templomában volt az esküvőjük. Olykor még „kiharangozás" is történt. Ez az elutasítás olyan fájó emlék maradt számukra, hogy évekig vagy akár egy egész életen át elkerülték a templomot. Még az sem hozott közeledést, hogy a hetvenes évek végén a korábban történt kizárásból több egyház, így a református egyház is feloldozást hirdetett, és sajnálatát fejezte ki. Ezeknek a sérelmeknek a gyógyítása az ökumenikus alkalmakkal kezdődött el.

Az ökumenikus alkalmak fő eseménye a januári imahét. Ez gyülekezeteinkben elég általánossá lett mára. Városunkban immár mintegy harminc esztendeje indult el a fent említett tapasztalatok hatására. Emlékszem az első közös alkalomra, amelyet gyakran emlegetünk azóta is. Hideg, hóviharos este volt, amikor az ember nem kívánkozott kilépni az otthonából. Azt gondoltuk, biztosan nagyon kevesen leszünk, de nagy meglepetésünkre teljesen tele volt a templom. Még az állóhelyek is megteltek. Erős volt a vágy a szívekben a közösség után. Nem is maradt csupán egy hét néhány estéjének élménye. Az esztendő további napjaiban, ha nem is templomban, de az utcákon egyre bátrabban és gyakrabban köszöntöttük egymást keresztény köszöntéssel. Kimondottan vagy kimondatlanul is azt szerettük volna, hogy a januári boldog közösség valami módon kiterjedjen az esztendő további napjaira is.

Ha alkalmat is keresünk, amikor újra gyakorolhatjuk az együttlét örömét, akkor különösen is kínálkozik pünkösd környéke. A Szentlélek ekkor emelte fel az egybegyűlteket minden nyelvi és etnikai korlát fölé. Keressük meg a lehetőségét, hogy a hóviharoktól és egyéb kényelmetlenségektől mentes, legtöbbször kifejezetten kellemes időben találkozzunk ismét templomban vagy a szabadban egymás örömére és a közös imádság lelkeket bátorító, erősítő gyakorlására! Lehet ez a pünkösd megünneplésére készülő hét valamelyik vagy néhány estéje-délutánja vagy éppen a pünkösd második napja. Még egy közös kirándulás, utazás is jól építheti a kapcsolatokat, egy távolabbi gyülekezet felkeresése buzdítást vihet. Egymás keresése vagy éppen a szomszédos községek, gyülekezetek találkozása, közös istentisztelete valamit érezhetővé tehet a Szentlélek egyesítő munkájából. Ezeken az alkalmakon megvalósul Urunk Jézus imádsága: *„…hogy mindnyájan egyek legyenek úgy, ahogyan te, Atyám, énbennem, és én tebenned, hogy ők is bennünk legyenek, hogy elhiggye a világ, hogy te küldtél el engem."* (Jn 17,21) *„Ó, mily szép és mily gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek! (…) Csak oda küld az Úr áldást és életet mindenkor."* (Zsolt 133,1.3)

A szerző református lelkész

Presbiteri találkozó Ózdon

A Borsod-Hevesi Egyházmegye presbiterei április 25-én Ózdon találkoztak. Az esperesi meghívó címe ugyan presbiterképzést jelölt meg programként, de a történtek ismertetése előtt előrebocsátható, hogy az együttlétet nem elméletieskedő teologizálás jellemezte, sokkal inkább hitvalló, istenhitünkben egymást erősítő alkalom volt. A találkozó mottója Pál apostol *Timóteushoz írott második levelé*ből származott (3,16): *„A teljes Írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre; hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített."*

A program az ózdi evangélikusok templomában kezdődött, ahol *Tóth Melinda* lelkész ismertette a gyülekezet és a templom történetét. Elmondta, hogy a neogótikus templomot – *Szvoboda Gyula* terve alapján – 1900-ban kezdték építeni az iparosodó Ózdra a Felvidékről költöző evangélikusok, és 1902. augusztus 31-én szentelték fel. Az épület aszimmetrikus jellege abból fakad, hogy pénz szűkében a hívek csupán egy tornyot emeltettek. (Az építés idején mindazonáltal több mint kétezer híve volt az ózdi gyülekezetnek, manapság viszont száznál alig több tagja van az ózd–putnoki társegyházközségnek.)

A templom és a gyülekezet büszkesége az 1938-ban épített kétmanuális hangversenyorgona. A lelkésznő nem titkolta el a mai idők viszontagságait sem, amelyeknek a legfőbb oka az, hogy a templom is, a gyülekezeti terem is Ózdnak azon peremvidékén van, amelyet nagy számban antiszociális népesség lakik.

A templomlátogatás után az együttlét a gyülekezeti teremben folytatódott. Itt először Tóth Melinda tartott áhítatot a mottóul választott ige alapján, majd egy gimnazista leány, *Kolarovszki Eszter* olvasott fel az evangélikus *Kátéból.* Énektanulás következett, és a résztvevők maguk is meglepődtek, hogy a különösebb zenei előképzettséggel nem rendelkező csapat kis próbálkozás után milyen szépen zengte: „Záporként hull majd az áldás…"

Sándor Frigyes esperes közölte a szomorú hírt, hogy a program egyik meghívott előadója, a Tállya–Abaújszántó–Tokaj–Sátoraljaújhelyi Missziói Evangélikus Egyházközség – időközben elhunyt – lelkésze, *Mezey Gábor* súlyos betegségben szenved. (Az esperes beszámolt a vele való találkozásáról, arról, hogy az istenhívő embernek mekkora erőt tud adni hite a földi élet viszontagságában.) *Szalipszki Andrásné* a fancsali gyülekezet felügyelőjének, *Szilágy Pálnak* a betegségéről tájékoztatta a jelenlévőket, akik mindkettejüket az Úr elé vitték imádságban. Ezután az egyházmegye különböző gyülekezeteiből érkezett presbiterek tartottak hitvallást a számukra előzetesen kijelölt igék alapján.

Bizonyára elnézi minden megszólaló, hogy az eseményt ismertető krónika nem foglalja össze mindazt, amiről szóltak, de a tudósító úgy érzi, nem lenne méltó sem hozzájuk, sem az elhangzottakhoz, ha megkísérelné valamiféle „zanzásított" változatát adni mondandójuknak, ezért csak az általuk kibontott igét és annak vezérfonalát jelöli meg.

Spitzné Bukovszki Edit, a diósgyőri gyülekezet tagja 2Móz 3 alapján az *Isten igéje Mózes életében* címmel állt az egybegyűltek elé; *Bálint Péter* (diósgyőr-vasgyári gyülekezet) 2Móz 7–15 alapján Isten igéjéről mint szabadításról szólt. *Némethné Szőke Márta* (fancsali gyülekezet) témája 1Sám 3 alapján az *Isten igéje mint elhívó szó* volt, *Hatranics Jánosné* (Miskolc) Mt 4,1–11 alapján *Isten igéje kísértéseinkben* címmel fejtette ki gondolatait, végül *Dombróczki Gábor* (Ózd) János egyik levele alapján *Jézus mint az élő Ige* mottóval értelmezte a Szentírás megjelölt szakaszát.

Összbenyomásként azt azért mindenképpen meg kell jegyezni, hogy a megszólaló presbiterek nemcsak kitűnő felkészültségükről, hanem mély hitükről is tanúbizonyságot tettek.

A záróimádságokban életünk, nemzetünk és az egész emberiség sorsának javulásáért szólt a fohász. Végül a helyi gyülekezet szeretetvendégsége zárta a programot, amely alkalmat adott a kötetlen beszélgetésre, egymás jobb megismerésére is.

■ Dr. Szalipszki Péter

Ozora–Pincehely–Bonyhád–Majos–Bikal – ez volt május 7-én és 8-án az országos iroda munkatársainak útvonala az immár hagyományossá vált csapatépítő tréningen. A két nap alatt a résztvevők *Ónodi Szabolcsnak,* a bonyhádi evangélikus gimnázium igazgatójának és kollégáinak kedves vendégszeretetét élvezhették, és *Scheidler Géza* nevelési igazgatóhelyettes *(képünk jobb szélén)* segítségével megismerkedhettek az oktatási komplexummal is. A program során lelki útravalót *Szabó Vilmos Béla* tolna-baranyai esperes és *Makán Hargita* majosi lelkésznő, a gimnázium iskolalelkésze adott, de kulturális élményekkel is gazdagodhattak az Üllői úti dolgozók.

■ Boda Zsuzsa *felvétele*

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Vanyarci Evangélikus Egyházközség

Vanyarc település Nógrád megye délkeleti részén fekszik, a Cserhát lankái között, festői környezetben, Budapesttől hetven kilométer távolságban. A faluról az első írásos feljegyzést *IV. László* király egy 1286-os adományozó oklevelében találjuk Wonorch névvel, amely eredetileg a település korábbi birtokosának neve lehetett. A tatárjárás idején a falu mellett álló, Hraszti nevű földvár próbált ellenállni a tatár pusztításnak. Egy 1484-es oklevél már Wanyarc néven említi a települést, amely ekkor a *Rédei* család birtoka volt. Később a *Báthoriaké* lett. A település a török hódoltság idején teljesen elpusztult.

Az 1700-as évek elején települt újra a falu. A felvidéki Bagyin, Ponyice, Cselovce, Cerovo, Nedelistye, Litava nevű falvakból érkeztek telepesek (ezen felvidéki falvak neveit a családnevek mind a mai napig őrzik). Innen kezdve beszélhetünk a gyülekezet történetéről is. A reformáció kétszázadik évfordulóján, azaz 1717-ben hangzott el Vanyarcon az első evangélikus igehirdetés, *Pilarik Jeremiás* gutai lelkész szolgálatával, a szabad ég alatt, a nagy körtefánál a szárazmalom mellett.

Hosszú ideig a gutai gyülekezethez tartoztak a vanyarciak, illetve egy rövid ideig Szirákhoz. Időközben a gyülekezet annyira megnövekedett, hogy 1783-ban önállósodott. Első lelkésze *Petyian Mihály* volt. *Ócsai Balogh Pétertől* (egyházunk első egyetemes felügyelőjétől) telket kapott a gyülekezet, és 1799-től 1800-ig, mintegy másfél év alatt felépítették a jelenlegi templomot. Ekkor már *Benczúr István* volt a közösség lelkésze.

A településen lakott a *Desseffy* család egyik ága, akik a gyülekezet tagjai s jelentős támogatói voltak. Itt élt *Veres Pálné Beniczky Hermin,* aki a magyar nőnevelés területén szerzett elévülhetetlen érdemeket. A kúria gyakori vendége volt *Madách Imre; Az ember tragédiája* című művét itt olvasta fel először.

Az első és második világháborúban Vanyarcnak is sok hősi halottja volt. 1947-ben, az úgynevezett magyar–szlovák lakosságcsere során ötven család ment ki az akkori Csehszlovákiába. Majd következett a gyülekezet iskoláinak és földjeinek államosítása.

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban
Május 23-án, pünkösd ünnepén 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR1 – Kossuth rádió hullámhosszán Vanyarcról. Igét hirdet *Szabó András* esperes.

Isten minden nehézségben és sorscsapásban megtartotta a gyülekezetet. Jelenleg kilencszáz tagja van. Az idősek közül még sokan beszélik a szlovák nyelvet, kéthavonta van szlovák istentisztelet. Az óvodában és iskolában száz hittanos gyermekünk van. Meghatározó a gyülekezetben az énekkar jelenléte és szolgálata. Minden korosztályt igyekszünk elérni az evangéliummal. Rendszeressé váltak a nyári tíznapos zenei táborok, melyek sok fiatalt vonzanak. Testvér-gyülekezeti kapcsolatot ápolunk a kispesti, valamint az erdélyi hosszúfalu-fűrészmezői gyülekezettel.

Vanyarcon rendezik meg már évek óta szeptember második szombatján az úgynevezett *Haluskafesztivált,* mely országszerte rengeteg érdeklődőt vonz.

Istentiszteleti rend • 2010. május 16.

Húsvét ünnepe után 6. vasárnap (Exaudi). Liturgikus szín: fehér.
Lekció: Jn 15,26–16,4; 1Pt 4,7–11. Alapige: Józs 23,14–16. Énekek: 321., 366.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Tóth-Szöllős Mihály; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (összegyülekezés napja) Szentiványi Ilona; du. 2. beszélgetés Ladányi János városszociológussal; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., liturgikus istentisztelet) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Zászkaliczky Péter; du. 6. (úrv., ifjúsági) Pelikán András; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.); **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv., konfirmáció) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (családbarát istentisztelet) dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 72. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Kertész Géza; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Hulej Enikő; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Hulej Enikő; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Szitás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás** de. fél 12. Tóth Melinda.

Összeállította: Boda Zsuzsa

In memoriam dr. Selmeczi János

(1923–2010)

Sokan vagyunk az evangélikus lelkészi karban, akik abban az időben voltunk teológushallgatók, amikor *Selmeczi János* volt a teológusotthon igazgatója. Sokan vannak a mai gyülekezetek tagjai között, akik még emlékeznek az igehirdetéseire és szolgálataira az országban. Nagyon szeretett prédikálni, a hívek pedig szerették hallgatni az igehirdetéseit. Lehet, hogy ez nagyon egyszerű mondatnak tűnik, pedig aligha van ennél fontosabb az evangélikus lelkészi pályán.

Ipolyszögről a nógrádi tiszta életfelfogás egyszerűségével, nagyon mély családi lutheránus kegyesség talaján indult el az egyházi szolgálatra. Hosszú élete minden szakaszában erőt adó volt számára a nógrádi táj és az a tipikus hívő életforma, amelyet vissza-visszatérve mindig újra megkeresett. Ha csak alkalma nyílt rá, haza is látogatott, fejében tartotta a rokonok és a falu lakóinak életútját. Ilyenkor lassan haladt az utcán, mert szeretett mindenkivel megállni és elbeszélgetni. A szülői ház sugárzása, akárhány éves volt is, mindig hatott rá.

Későbbi generációkhoz tartozók ritkán gondolnak, gondolunk bele abba, mit is jelenthetett a lelkészi pályára kerülni, azon szolgálni úgy, hogy az egyetemi évek 1942–1946 közé estek, a pálya megalapozása az ötvenes évekre, a nyugdíjba menetel és a visszavonulás pedig 1989-re.

Enyhén szólva szegényes körülmények között működött a teológusotthon a hetvenes évek elején. Döntően a gyülekezetek szeretetére és áldozatára építhetett az intézmény. De amikor erre lehetőség nyílt, azonnal elindult az a mai napig tartó fontos kapcsolatápolás a gyülekezetekkel, amely a szuplikáción kívül a teológusnapokban és passiókörutakban valósul meg. Ezeket az utakat Selmeczi János nagyon szerette, támogatta, s ennek következtében az akkori hallgatókban, bennünk, máig ható élményvilág épült fel.

Fel-felötlik sajátos humora, élcelődése vagy a mindvégig tisztán megmaradt tájszólás összetéveszthetetlen hangzása. Ha baj volt velünk, hallgatókkal, az eseményekbe nemigen avatkozott, inkább utána kérdezte meg felejthetetlen hangsúllyal: „Na, hogy is volt ez…?” Aztán a beszélgetés „liturgiájába” beletartozott egy fejcsóválás az „ejnye” szó kíséretében. Pár éve, felidézve a régi időket, említettem neki, hogy biztosan nehezetel ránk, mert a mi évfolyamunk sok borsot tört az orra alá. Ekkor is egy kis szünet után, de most már kérdés nélkül folytatta: „Dehogy haragszom, nagyon szerettelek titeket.” Nem kis meghatódottsággal mondta ki akkor, nyolcvanöt évesen, ezeket a helyrezökkentő mondatokat.

Amikor halála után felesége, *Ökrös Edit,* akivel szép ajándékként élhettek tizenöt évet, megmutatta az íróasztalát, kinyithattam egy spirálfüzetet, a legegyszerűbb, leghétköznapibb fajtát. Ebbe a nyugdíjas, idős ember éveken át mindennap beleírta a napi útmutató igét kézírással hét nyelven: magyarul, héberül, görögül, latinul, németül, franciául és a kimaradhatatlan, nagyon szeretett szlovák nyelven is. Pont úgy, ahogyan régen is felírta görögül vagy héberül, de gyöngybetűkkel az óra elején a táblára. Talán azt az ars poeticát hirdetve ezzel: sok minden lejátszódhat körülöttünk és bennünk, de ami biztos és megtartó, ami igazi gyógyító erő, az Isten igéje. Ne felejtsük el ezt soha, akármerre járunk is majd!

A Deák téri templomban május 7-én, pénteken délután három órakor álltuk körül urnáját szeretteivel, a jelen lévő szolgatársakkal és a sok gyülekezetből érkezett, hálát adó és tiszteletet lerovó gyülekezeti tagokkal. Minden éneket végigénekeltünk versről versre, ahogyan azt tőle tanultuk, és a nógrádi kegyességből tanulhatjuk ma is. „Ahova te vezetsz, / Csak oda megyek, / Hogy így mindörökké / Teveled legyek. / Ha téged hívtalak, drága vendég, / Szegényen is gazdag vagyok mindég.” (EÉ 381,3)

A feltámadás reményében fogadtuk Jézus szavait: *Atyám, a te kezedbe teszem le az én lelkemet!”* (Lk 23,46)

■ Szabó Lajos

Dr. Selmeci János 1923. február 10-én született a Nógrád megyei Ipolyszögön kisparaszti család harmadik gyermekeként. Bátyja tíz évvel, nővére négy évvel volt idősebb nála. Elemi iskolai tanulmányait a helyi evangélikus iskolában végezte 1929 és 1934 között, majd a balassagyarmati Balassi Bálint állami reálgimnáziumba került, ahol nyolc évig németet, hat évig latint és négy évig franciát tanult. Innen eredeztethető a nyelvek iránti szeretete. 1942-ben érettségizett kitűnő eredménnyel.

Teológiai tanulmányait 1942 és 1946 között a pécsi Erzsébet Tudományegyetem Soproni Evangélikus Hittudományi Karán folytatta. *Ordass Lajos* püspök avatta őt lelkésszé Balassagyarmaton 1946. augusztus 18-án, két társával, *Garami Lajossal* és *Terray Lászlóval* együtt. Felszentelése után rövidebb ideig Kétbodonyban, Balassagyarmaton és Komáromban volt segédlelkész. 1948. szeptember 1-jén helyezte a püspök Tatabányára, ahol négy évig segédlelkészként, majd 1952-től 70-ig gyülekezeti lelkészként szolgált. 1958 és 1970 között két ciklusban a Fejér-Komáromi Egyházmegye esperese volt.

1969-ben Budapesten, az Evangélikus Teológiai Akadémián egyháztörténet–ökumenika szakon teológiai doktorátust szerzett. Doktori értekezésének címe *Az Orosz Ortodox Egyház 1917-től 1967-ig.* 1970-től 1989-ben történt nyugdíjazásáig kereken húsz éven keresztül az Evangélikus Teológusotthon igazgatója volt. Emellett először megbízott előadóként, később címzetes professzorként részt vett a teológiai akadémia oktatómunkájában. A bibliai nyelveket (héber, görög) és a latint tanította, valamint előadásokat tartott az ökumenikus egyházismeret és az ökumenikus mozgalom történetének tárgyköréből. A görög nyelvet nyugdíjazása után óraadóként még tíz évig, a latint pedig tizenkét évig tanította.

Mint otthonigazgató, hivatalból tagja volt az országos presbitériumnak. Hosszabb ideig szolgált az országos számvevőszék tagjaként, később elnökeként. Tagja volt a külügyi bizottságnak, a *Lelkipásztor* és az *Evangélikus Élet* szerkesztőbizottságának. Az *Evangélikus Élet* gyermek- és ifjúsági rovatát tíz éven át vezette. Számos külföldi egyházi gyűlésen és teológiai konferencián vett részt. Tagja volt a Lutheránus Világszövetség Összortodox Bizottságának, valamint a Leuenbergi Konkordia délkelet-európai csoportjának.

1951-ben házasságot kötött *Cseh Jolánnal.* Egy fia született, *János* és egy unokája, *Balázs.* Felesége sok betegeskedés után 1992-ben hunyt el. 1995-ben másodszor is házasságot kötött: *Ökrös Edittel* csaknem tizenöt évig élt együtt. 2010. április 24-én hunyt el Budapesten.

Medvehagyma és PET-palack

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla

Tél végére kiürülnek szervezetünk vitaminraktárai, de még jócskán várni kell, mire az első zöld növényeket leszüretelhetjük a kertből. A piacokon és boltokban ma már egész télen lehet fóliában termesztett „primőröket” kapni, de ha eddig nem voltunk bizalmatlanok irántuk, az újabb és újabb botrányok ráébreszthetnek bennünket arra, hogy ezeket a növényeket intenzív körülmények között és állandó vegyszerezéssel termelik, sokszor olyan vegyszereket alkalmazva, amelyeknek erősen egészségkárosító hatásuk van. Ezért is terjed egyre inkább az „idény jellegű” táplálkozás, amely arra ösztönöz, hogy mindig azt együk, ami az adott évszakban megterem. Vagyis télen ne együnk epret, paradicsomot, paprikát, hiszen azokban alig van tápanyag, van viszont permet-, műtrágya- vagy más vegyszermaradvány. És persze az ízük sem olyan, mint amikor a nap érleli őket…

Tavasz végéig, nyár elejéig viszont még kevés olyan zöldségféle kapható, amely nem a fóliában termett. Van viszont néhány olyan növény, amelyeket már a nap első meleg sugarai előcsalogatnak a földből, és tele vannak vitaminnal, ásványi anyagokkal, enzimekkel, egyszóval minden olyannal, amire szervezetünk áhítozik a tél után.

A csalánt talán mindenki ismeri, a tyúkhúrt és a pongyola pitypangot is, csak éppen eszünkbe sem jut, hogy egy jó kis salátát készítsünk belőle. Évekkel ezelőtt én is ugyancsak meglepődtem, amikor ezeket a növényeket csokorba fogva láttam a biopiac standjain. Ugyanott találkoztam először a medvehagymával is, amelyet akkor csakis ott lehetett beszerezni. Ma pedig már szinte minden piacon árulják e remek növényt.

A medvehagyma lombos erdeink aljnövényzetében található, már márciusban megjelennek friss hajtásai. Április–májusban virágzik, utána pedig teljesen visszahúzódik, eltűnik a szem elől. Elnevezése arra utal, hogy a medvék a téli álomból ébredve előszeretettel fogyasztják, mert általános erősítőként jótékony hatással van rájuk.

Hajtásai erős, a fokhagymára emlékeztető illatúak. Gyógyhatása is hasonlít a fokhagymáéra, de annál tizenkétszer erősebb! Erőteljes vértisztító, gyulladáscsökkentő, baktérium- és vírusölő, csökkenti a vérnyomást és a koleszterinszintet, javítja a szív és az érrendszer működését. Magyarországon a legnagyobb összefüggő, medvehagymával borított terület Orfűn található, ahol minden évben fesztivált is szerveznek e finom gyógynövény népszerűsítésére.

E sorok írójának lakóhelye közelében is található olyan erdő, ahol tenyészik a medvehagyma. Egyre többen ismerik, szedik és fogyasztják. Fantasztikus illatélmény és látnivaló ilyenkor a medvehagymaszőnyeg a fák alatt. Kiábrándító viszont, hogy e jótékony növénymezőn ijesztő mennyiségű szemét található. PET-palackok százszámra, mindenféle rozsdás fémedény, műanyag zacskók és papírhulladék. Korunk jelképe is lehetne ez a kép: a természet megajándékoz bennünket a különböző gyógyhatású növényekkel, az ember pedig ráborítja a szemetét…

■ Sánta Anikó

A hónap könyvcsomagja – májusban a Luther Kiadótól mindössze 1000 forintért

- **Hans-Christoph Piper: *Betegágyon***
- **Bálintné Kis Beáta: *A garamut hangja – Négy év Pápua Új-Guineában***
- **Dedinszky Gyula: *A Biblia néprajza***
- **Elek László: *Győry Vilmos (1838–1885)***
- **Grünvalszky Károly: *Énekek éneke, avagy a szerelem iskolája***

Vásárolja meg a hónap könyveit kedvezményesen!
A könyvcsomag ára: 1000 forint.
http://bolt.lutheran.hu/ • E-mail: kiado@lutheran.hu
• Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

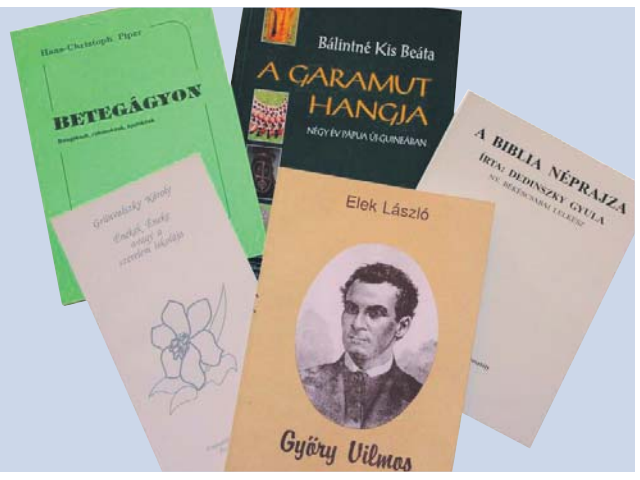

HIRDETÉS

BÉRES Az egészséges emberért

Rozsdamentes ízületek

Testünk mozgékonysága az ízületeknek köszönhető. Hihetetlen, hogy ezek a kis testrészek hányféle bonyolult mozgásra képesek! A csípő és a váll ízületeinek köszönhetően a végtagok előre, hátra és oldalra forgathatóak. A térd, a könyök vagy az ujjak ízületei a hajlítást vagy nyújtást segítik.

A porc kemény, mégis igen rugalmas szövet. Terhelés hatására az ízületi folyadék behatol a porc pórusaiba, majd visszaáramlik az ízületbe. Ha ebben a bonyolult rendszerben felborul az egyensúly, az adott ízület használata, terhelése fájdalmat okoz, és akár maradandó károsodáshoz vezethet. Ízületeink az évek során folyamatosan kopnak, így az életkor előrehaladtával ez sokaknak problémát okoz, de bizonyos esetekben, például sportoló embereknél a túlzott megterhelés miatt a kopási folyamat már fiatalabb korban is kialakulhat.

Ízületeink épségének megóvásáért mi magunk is tehetünk többek között megfelelő táplálkozással, hiszen minden olyan élelmiszer jót tesz, amely a csontok állapotát javítja, például a kalciumban gazdag tej és tejtermékek. Azonban a porcszövet regenerálódásához nélkülözhetetlen összetevők nem minden esetben pótolhatók az elfogyasztott ételekkel, hiszen például a glükózamint az emberi szervezet nem tudja előállítani. Mivel a glükózamin nagy mennyiségben általában tengeri eredetű élelmiszerekben van jelen, földrajzi helyzetünkből adódóan Magyarországon hátrányban vagyunk, mert átlagos étrendünk a szükségesnél jóval kevesebbet tartalmaz.

Azoknak, akik akár aktívan, akár hobbiként rendszeresen sportolnak, vagy a mindennapi mozgás során időnként már fájlalják a térdüket, vállukat, csípőjüket, segíthet a **Béres Porcerő Forte** filmtabletta, amely ízületi betegségben szenvedők különleges táplálkozási igényeihez igazított összetételű, speciális – gyógyászati célra szánt – tápszer glükozamin-szulfáttal, kondroitin-szulfáttal és metil-szulfonilmetánnal (MSM).

Miért ajánljuk ezt a készítményt?
A glükozamin-szulfát és a kondroitin-szulfát hozzájárul a porc fő szerkezeti elemeinek felépítéséhez és fenntartásához, így fontos szerepet játszik az ízületi porcok épségének megőrzésében és regenerálódásában. A metil-szulfonil-metán (MSM) szerves formában kötött ként tartalmazó vegyület, mely elősegítheti a porc egészséges szerkezetének megőrzését.

A **Béres Porcerő Forte** filmtabletta összetevői hozzájárulnak a normális porcképződéshez, elősegítik a porcok épségének megőrzését és regenerálódását, így az ízületek megfelelő mozgathatóságát.

BPF1005PR

Pro Typographia Díjra jelölték a Luther Kiadó első festészeti albumát

A Gyomai Kner Nyomda Zrt. benevezte a Luther Kiadó tavaly karácsonyra megjelent képzőművészeti albumát, a *Vinczellér Imre* festőművész négy évtizedes munkásságát bemutató kötetet a nyomdászat legrangosabb hazai megmérettetésére. A versenyt – idén immár ötvenedik alkalommal – a Nyomda- és Papíripari Szövetség hirdette meg *Pro Typographia – minőségi nyomdatermékek versenye* elnevezéssel.

A Magyarországi Evangélikus Egyház lap- és könyvkiadója első alkalommal készített ilyen jellegű kiadványt, amelyet pályaműként a keménytáblás színes könyv kategóriában nevezett be a Gyomai Kner Nyomda Zrt. Az albumot a Luther Kiadó műszaki és tervezőszerkesztője, *Galgóczi Andrea* tervezte.

HIRDETÉS

Álláshirdetés

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium felvételt hirdet angol szakos, valamint ének-zene–karvezetés szakos tanári állásra. Mindkét állás részmunkaidős. Képesítési feltétel: megfelelő tanári szakos egyetemi oklevél. Felekezetükhöz kötődő, keresztény tanárok pályázatát várjuk. Csatolandó mellékletek: önéletrajz, keresztelési igazolás, lelkészi ajánlás, pedagógiai elképzelések, diploma másolata. A pályázatokat június 30-ig kérjük elküldeni *Kézdy Edit* igazgatónak a gimnázium címére (1052 Budapest, Sütő u. 1.). Az állás elfoglalásának ideje: augusztus 15.

HIRDETÉS

Zenei hírek az EHE-ről

Május 20-án, csütörtökön 17 órai kezdettel *teológus zenés áhítat* lesz a zuglói templomban. Az alkalmon közreműködnek az Evangélikus Hittudományi Egyetem zenei együttesei és hangszert tanuló hallgatói. A belépés díjtalan. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszékének tanárai és hallgatói szeretettel várnak minden érdeklődőt *a kántor szak végzős évfolyamának vizsgahangversenyére* május 26-án, szerdán 18 órai kezdettel a zuglói templomba. Műsoron többek között *J. S. Bach, J. L. Krebs, C. Franck, F. Mendelssohn, Gárdonyi Z.* orgona- és kórusművei. A végző hallgatók: *Kovácsné Tégen Sára, Hulej Erzsébet Klaudia* és *Koch Szilvia.* A belépés díjtalan. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

HIRDETÉS

Sétagalopp és mennybemenetel

A budapest-fasori gyülekezet szeretettel hív minden érdeklődőt mennybemenetel ünnepéhez kapcsolódó sorozatára.

Május 11-től 13-ig (kedden, szerdán és csütörtökön) húsz-húsz ember számára ingyenes nordic walking edzés lesz a Városligetben *Bogdányi Mária* tréner vezetésével. Kezdés 10.30-tól, találkozás a Regnum-keresztnél.

Kedden és szerdán a gyülekezeti teremben, csütörtökön a templomban lesz 18 órától igei alkalom.

Csütörtökön az istentiszteleten a stockholmi *Värmdö Vokalensemble* svéd kórus szolgál, vezényel *Björn Borseman.*

HIRDETÉS

Missziói percek IX–X.

- *Isten megengedte* – Beszélgetés *Bálint Józsefnével,* az Evangélikus Missziói Központ volt irodavezetőjével férje betegségéről.
- *Cigány sorsok* – Három asszony, *Orsós Györgyné, Kovács Ferencné* és *Bogdán Józsefné* vall élete örömeiről és nehézségeiről.
- *Főzés és misszió?* – Interjú *Mátyás Etelkával,* akinek kiskonyhájában szeretet és kellemes időtöltés mellett lelki gyarapodást is kapnak a falu fiataljai.
- *Menteni bármi áron – Keveházi László* idézi fel az embermentő lelkész, *Sztehlo Gábor* alakját.
- *Hogyan viszonyuljunk a közélethez? – Blaskó Péter* mondja el véleményét politikáról, színházról, hitről.
- *A teológia mindenkié? – Dr. Matus Péter* fizikus szerint igen…

Mindez csupán kis ízelítő abból a gazdag hanganyagból, amely sorozatunk legújabb dupla CD-jén megtalálható. A Kossuth rádió *Evangélikus félórájában* elhangzó *Missziói percek* rövid jegyzetei és interjúi egyéni elcsendesedésben és gyülekezeti alkalmakon egyaránt használhatók. Ára 2400 forint.

Az elmúlt négy év teljes anyaga – külön-külön is – megvásárolható. Egy dupla kazetta ára 700 forint.

Megrendelhető: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40. Tel.: 1/400-3057 (a délelőtti órákban). E-mail: evmis@lutheran.hu.

Hibaigazítás. Az *Evangélikus Élet* legutóbbi – 2010. május 9-ei – lapszámának 4. oldalán a *Magyar Kurírtól* átvett *Ökumenikus lelkészkörök találkoztak* című cikkben tévesen szerepelt Gödöllő neve. Az ötödik bekezdésben bemutatott együttműködés valójában Mendén zajlott. A hibáért az érintettektől és olvasóinktól elnézést kérünk. *A szerk.*

HÍREK, HIRDETÉSEK

Az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) legközelebbi külmissziói estjén *Csepregi Sára* bölcsész az indiai vallásokról, valamint indiai útja során szerzett tapasztalatairól tart vetített képes beszámolót. Időpont: május 17., hétfő, 17.30. Helyszín: az országos iroda földszinti előadóterme (1085 Budapest, Üllői út 24.). Minden érdeklődőt szeretettel vár az EKME vezetősége.

Magyar Bibliatársulat Alapítvány

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik 2009-ben személyi jövedelemadójuk 1%-ával a közhasznú Magyar Bibliatársulat Alapítvány munkáját támogatták!

Kérjük, támogassa továbbra is a Biblia fordításának, kiadásának és terjesztésének ügyét!

Adószámunk: 19700739-2-43
www.bibliatarsulat.hu

HIRDETÉS

Útitársak Cinkotán

Szeretettel hívjuk a misszió iránt érdeklődő útitársakat és minden érdeklődőt találkozónkra, melyet a XVI. kerületi evangélikus „szigeten” (templom, gyülekezeti ház, missziói központ, rádióstúdió) tartunk május 20-án.

Program: 16.30-tól egyik legrégibb és legszebb templomunk megtekintése. 17 órától látogatás az Evangélikus Missziói Központban és a rádióstúdióban. 17.30-tól *Vető István* számol be a XVI. kerületben végzett evangélikus misszióiról. 18 órától *Szeverényi János* tart beszámolót és áhítatot. (Az utóbbi két program az új gyülekezeti házban lesz.)

A templom címe: Budapest XVI., Rózsalevél u. 46. (Megközelíthető az Örs vezér térről induló 45-ös busszal – megállója az IKEA mellett van – a Rózsalevél utcai megállóig. A városközponttól egy órát kell számolni az utazásra.)

KÖSZÖNET

Köszönetet mondunk azoknak, akik *dr. Selmeczi János* elhunyta alkalmából részvétük kifejezésével fájdalmunkban osztoztak.

Családja

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból május 16-ától május 23-áig

VASÁRNAP

22.25 / Duna Tv
Transylvania (francia filmdráma, 2006) (98')
A szenvedélyes Zingarina Romániába utazik a barátnőjével, Marie-val. Eltökélt célja, hogy megkeresse szerelmét, Milánt, kinek gyermekét a szíve alatt hordja, és aki egy szó nélkül elhagyta őt. Ám a várva várt találkozás csak fájdalmat tartogat számára, a férfi durván elutasítja. A szerelmében elárult lányt az őrület kerülgeti, képtelen hazamenni a barátnőjével, helyette a hontalanok cigányéletét választja. Hamarosan megismerkedik Csangolóval, a saját törvényei szerint élő vándorkereskedővel. A férfi oltalmába veszi a terhes nőt, és egyre szorosabb szálak szövődnek közöttük.

HÉTFŐ

5.20 / m1
Hajnali gondolatok
8.25 / Duna Tv
Isten kezében
Doroszlói emlékek
11.20 / TV2
Cloack és Dagger (amerikai családi film, 1984) (101')
14.00 / Bartók rádió
A hét zeneszerzői – XIV. Lajos udvarának komponistái
Benne:
Charpentier: Te Deum
17.35 / PAX
Csoóri Sándor 80 éves
Ünnepi rendezvény a nyolcvanéves Csoóri Sándor tiszteletére Szokolay Sándor művének ősbemutatójával
21.00 / Filmmúzeum
A Hídember (magyar történelmi film, 2002) (140')

KEDD

9.10 / Duna Tv
A Magyar Építészeti Múzeum (magyar ismeretterjesztő film, 1998)
14.35 / Kossuth rádió
Tér-idő
Egy derék ember – Széchenyi István, a magánember
17.00 / PAX
Van egy név minden egyéb név felett: Isten neveden szólít
Evangélizáció a Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközségben
17.35 / PAX
Invocatio Musicalis. Korál- és zsoltárfeldolgozások
19.55 / Kossuth rádió
A kicsi csacsi és a nagy csacsi
Gárdonyi Géza meséje
23.00 / Petőfi Rádió
Akusztik
Szabó Tamás szájharmonikás az MR 8-as stúdiójában

SZERDA

10.00 / Viasat History
Poncius Pilátus: az ember, aki megölte Jézust (angol dokumentumfilm, 2003)
12.05 / Bartók rádió
Beethoven-maraton 2010
III. (Eorica) szimfónia
13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”
A református egyház félórája
20.00 / Duna II. Autonómia
„Ott lenni, ahol kell...” (magyar dokumentumfilm, 2002) (56')
Szerzetesek cigánytelepen
21.00 / PAX
Felekezetközi zsoltárolvasás
Nemeshegyi Péter jezsuita szerzetes, Schweitzer József nyugalmazott főrabbi és Hafenscher Károly evangélikus lelkész beszélgetése

CSÜTÖRTÖK

9.55 / m2
A magyar írásbeliség története
A kódexek kora, latin és magyar nyelvű kódexeink
12.05 / Bartók rádió
Az Ars Nova Copenhagen hangversenye
Tallis: Jeremiás próféta siralmai
Byrd: Agnus Dei
14.00 / Bartók rádió
A hét zeneszerzői – XIV. Lajos udvarának komponistái
A királyi kápolna
14.25 / Duna Tv
Szentendre védett növényei (magyar ismeretterjesztő film, 2008) (43')
15.06 / Hír Tv
A kereszt előtt (magyar dokumentumfilm) (52')
22.25 / Kossuth rádió
Esti beszélgetés – a kultúráról

PÉNTEK

11.05 / Kossuth rádió
A Hely (riportműsor)
14.20 / Duna Tv
„A magok oltalmára...” – Erdélyi erődtemplomok (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2001) (11')
16.30 / PAX
Életévszakok
Scholz László nyugalmazott evangélikus lelkész mesél életéről, hivatásáról
19.40 / Kossuth rádió
Esti csendben... Népek, nemzetek altatózenéiből
21.00 / Bartók rádió
Hang-fogó
Benne: Bach: Tizenöt háromszólamú invenció
22.35 / Duna Tv
Good Will Hunting (amerikai filmdráma, 1997) (126')

SZOMBAT

11.30 / m1
Unokáink sem fogják látni
Ráday Mihály városvédő műsora
13.20 / Bartók rádió
Várdai István (gordonka) Bach-hangversenye
14.05 / Duna Tv
Isten kezében. A jó pásztor
19.00 / Bartók rádió
Előadások a zenéről
Honfoglalás és középkor
20.35 / TV2
Bajnokok Ligája
Döntő, FC Bayern München – FC Internazionale Milano
20.45 / m1
Az aranyember (magyar kalandfilm, 1962) (107')
22.30 / Duna Tv
Vértanúink, hitvallóink (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2002)
Mindszenty József

VASÁRNAP

10.00 / m1
Baptista magazin
10.04 / Kossuth rádió
Evangélikus istentisztelet közvetítése Vanyarcról. Igét hirdet Szabó András esperes
10.25 / m1
Református ifjúsági műsor
11.00 / m1
Pünkösdvasárnapi református istentisztelet
Közvetítés a budapest-pasaréti templomból
20.55 / Duna Tv
Don Luigi, a szegények papja (olasz tévéfilmsorozat) (88')
1. rész
21.04 / Kossuth rádió
A Janika
Csáth Géza drámáját rádióra alkalmazta Soltészky Tibor
22.40 / m2
A boldogság színe (magyar filmdráma, 2003) (86')

Új nap – új kegyelem

Vasárnap
Abrám elment, ahogyan azt az Úr mondta neki. 1Móz 12,4 (Gal 3,9; Jn 15,26–16,4; Ef 3,14–21; Zsolt 68,25–36) Csodálom Abrámot. Amikor az Úr szólt hozzá, ő elment. Nem ragaszkodott lakóhelyéhez, rokonaihoz, élete megszokott kereteihez, hanem el mert indulni az ismeretlenbe. Persze cserébe ígéretet kapott az áldásról, az új hazáról, a nagy népről, de ez az indulás pillanatában csak egy távoli, megfoghatatlan reménység volt. Nekem ez nem megy ilyen könnyen! Előfordult, hogy Isten váratlan módon akarta megfordítani életem, és időt kértem, hogy átgondoljam, igei megerősítést keressek, s végre elinduljak. Van mit tanulnom Abrámtól, aki nem mérlegelt, csak ment.

Hétfő
Ezt mondja a Szent, az Igaz: Íme, nyitott ajtót adtam eléd, amelyet senki sem zárhat be. Jel 3,7–8 (Ézs 30,19; Ez 11,14–20; Zsid 7,11–22) A filadelfiai gyülekezet angyalának íródik ez; róla olvassuk, hogy bár kevés ereje volt, mégis megtartotta az Úr igéjét. Állhatatos maradt, megtartatott a kísértés órájában, s ezért oszloppá lesz Isten templomában. A nyitott ajtót egyedül Jézus adhatja meg, mert csak általa lehet bejárásunk a Mindenhatóhoz. Akinek szívében ő él, annak nem kell félnie attól, hogy zárt ajtót talál.

Kedd
A királyi tisztviselő szolgái mondták: Tegnap délután egy órakor hagyta el fiadat a láz. Megállapította tehát az apa, hogy éppen abban az órában, amelyben ezt mondta neki Jézus: „A te fiad él.” És hitt ő, valamint egész háza népe. Jn 4,52–53 (Ez 20,41–42; Lk 21,12–19; Zsid 7,23–28) Apa és fia távol vannak egymástól: előbbi a csodatévő gyógyítót hívja, utóbbi a betegágyon fekszik. Jézus nem teljesíti a kérést: nem utazik el Kapernaumba; mégis megteszi, amit remélnek tőle: meggyógyul a gyermek. Az időpont a bizonyíték arra, hogy nem véletlen volt, hanem Jézus segített. Mi sem természetesebb, hogy ezután hit ébred a jelenlévőkben. Ma is történik hasonló: Jézus távol marad, de szava garantálja a csodát. Amíg bandukolunk vissza ahhoz, akiért munkálkodni hívtuk őt, talán bizonytalanság van a szívünkben. De ha megérkezik a jó hír, és összerakjuk a mozaikdarabokat, rádöbbenünk: akkor történt a csoda, amikor ezt Jézus megígérte nekünk. A kérdés csak az, hogy nekünk és házunk népének is a hit-e a természetes reakciónk erre.

Szerda
Van-e valami lehetetlen az Úr számára? 1Móz 18,14a (Zsid 10,35; Lk 12,8–12; Zsid 8,1–13) Ábrahám és felesége fölött elröpültek az évek. Nem teljesült az ígéret. Nincs gyermekük, és már nem is lesz, mert Sára képtelen szülni. A három idegen szerint azonban egy év múlva fia lesz az idős házaspárnak. Csoda-e, ha Sára nevet kínjában? Ám Isten számára nincs lehetetlen. Ő véghezviszi, amit elhatározott. Ma is így van ez. Kilátástalan helyzetek, terméketlen életek, vegetáló gyülekezetek változhatnak meg, s lehet reményteljes a reménytelenből, élő a halottból, egészséges a betegből, mert Istennek semmi nem állhatja útját. De vigyázzunk, nehogy félreértsük az igét! Nem arról van szó, hogy az Úr minden nehézségünket megoldja, és minden korlátunkat legyőzi, hanem arról: ha valamit kijelent, akkor ott nem számít, hogy mi emberileg mit tartunk lehetetlennek.

Csütörtök
Isten mondja: Mostantól fogva új dolgokat hirdetek neked, rejtett dolgokat, melyekről még nem tudsz. Ézs 48,6 (Ef 1,9–10; ApCsel 1,12–26; Zsid 9,1–10) A nép, mely sokáig nem törődött a figyelmeztetéssel, és nem volt hajlandó megtérni, fogságba került. Széthullott a nemzet, s az emberek úgy érezték, az Úr örökre elhagyta őket. Ámde nem így volt. Egyszer csak Isten meghirdette az új kezdetet, a szabadulást. Vajon nekünk is új kezdetet hirdet az Úr? Vajon a rejtett dolgok, melyeket most még nem sejtünk, de Istennél már előkészületben vannak, ugyanúgy megváltoztatják az életünket, mint e prófécia régi címzettjeiét?

Péntek
Uralkodik az Úr, a mi Istenünk, a Mindenható! Örüljünk és ujjongjunk, és dicsőítsük őt. Jel 19,6–7 (Ézs 6,3; Jn 19,25–27; Zsid 9,11–15) Babilon bukása után nagy öröm lesz a mennyben – olvassuk a *Jelenések könyvében.* Amikor elérkezik a Bárány menyegzője, ott csak az ujjongásnak és dicsőítésnek van helye. Ez már most elkezdődhet: az Úr Isten hatalma és nyilvánvaló uralma már ma magasztalásra nyithatja szánkat.

Szombat
Van pártfogónk az Atyánál: az igaz Jézus Krisztus. 1Jn 2,1 (Mal 3,2a; Zak 4,1–14; Zsid 9,16–28) A szent Isten előtt nem tudunk emelt fővel megállni; nincs, amivel kiérdemelhetnénk az üdvösséget. De van pártfogónk, szószólónk, Krisztusunk, aki engesztelő áldozattá lett bűneinkért. Bátran tekinthetünk őrá, és Megváltónknak köszönhetően miénk az örök élet ajándéka. Milyen csodálatos evangélium ez!

■ Hulej Enikő

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line**: www.evelet.hu, www.evangelikuselet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő**: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line**: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Rovatvezetők**: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével töröltetni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 210205